

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

บทบรรณาธิการ

ดวงแก้ว เงินพลทรัพย์, สุนทยา สาสี, จุฑารัตน์ นกแก้ว, นิโบล วิมลสิทธิชัย, วชิราภรณ์ คลังธนูรณ์

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนวัด
ธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร

วุฒิชัย เหล่าเสียง, ทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ

การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุวิทย์ วงษ์บุญมาก

การวิเคราะห์บรรณมิติผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

จุฑาทิพย์ จันทรลูน

การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บ การให้บริการและลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์
งานศพ ด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หัตดาวดี หุ่นาค

การรับรู้และความต้องการของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

อดิگانต์ ม่วงเงิน

บทวิจารณ์หนังสือ

Miller, S.J. (2022). Metadata for Digital Collections: A How-To-Do-It Manual.

(2nd ed.). Chicago: ALA Neal-Schuman

เลิศชัย วาสนานิกรกุลชัย

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 January-June 2023

Editorial

*Duangkaew Ngernpoolsap, Sonthaya Salee, Jutharat Nokkeaw, Nilobon Wimolsittichai,
Wachiraporn Klungthanaboon*

Research Article

**The Development of an Information System for Student Affairs Administration at
Wat Thammajariyapirom School, Samut Sakhon Province**

Wutichai Laoseyong, Songlak Sakulwichitsintu

**A Study of Conditions and Operational Challenges in Secondary School Libraries
Under the Office of Kamphaeng Phet's Secondary Education Service Area**

Suwit Wongboonmak

**Bibliometric Analysis of Published Research on Coronavirus Disease 2019 (COVID-
19) in Library and Information Science of Asian Countries**

Jutatip Chanlun

**Analysis of Storage Systems, Services and Characteristics of Cremation Volumes
on Music at the Faculty of Humanities Library, Kasetsart University**

Naddavadee Numnak

**Perceptions and Expected Needs of National Institute of Development
Administration Student toward NIDA Library Mobile Application Service**

Atikan Muangngeon

Book Review

**Moss, M., and Thomas, D. (2019). Do Archives Have Value? Facet. Retrieved from
<https://doi.org/10.29085/9781783303342>**

Lertchai Wasananikornkulchai

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์, สันทยา สาลี, จุฑารัตน์ นกแก้ว, นิโบล วิมลสิทธิชัย, วชิราภรณ์ คลังธนบูรณ์

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์

จังหวัดสมุทรสาคร

วุฒิชัย เหล่าเสียง, ทรงลักษณ์ สกกุลวิจิตรสินธุ์

1 - 18

การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาระดับพื้นฐาน

สุวิทย์ วงษ์บุญมาก

19 - 36

การวิเคราะห์บรรณมิติผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

จุฑาทิพย์ จันทรลูน

37 - 56

การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บ การให้บริการและลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพ
ด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นัดดาวดี นุ่มนาค

57 - 70

การรับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

อดิگانต์ ม่วงเงิน

71 - 94

บทวิจารณ์หนังสือ

Moss, M., and Thomas, D. (2019). *Do Archives Have Value?* Facet. Retrieved from
<https://doi.org/10.29085/9781783303342>

เลิศชัย วาสนาภิกรกุลชัย

95 - 97

Content

Editorial

Duangkaew Ngernpoolsap, Sonthaya Salee, Jutharat Nokkeaw, Nilobon Wimolsittichai,
Wachiraporn Klungthanaboon

Research Article

**The Development of an Information System for Student Affairs Administration at Wat
Thammajariyapirom School, Samut Sakhon Province**

Wutichai Laoseyong, Songlak Sakulwichitsintu

1 – 18

**A Study of Conditions and Operational Challenges in Secondary School Libraries Under the
Office of Kamphaeng Phet's Secondary Education Service Area**

Suwit Wongboonmak

19 - 36

**Bibliometric Analysis of Published Research on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Library
and Information Science of Asian Countries**

Jutatip Chanlun

37 - 56

**Analysis of Storage Systems, Services and Characteristics of Cremation Volumes on Music at
the Faculty of Humanities Library, Kasetsart University**

Naddavadee Numnak

57 – 70

**Perceptions and Expected Needs of National Institute of Development Administration Student
toward NIDA Library Mobile Application Service**

Atikan Muangngeon

71 – 94

Book Review

**Moss, M., and Thomas, D. (2019). Do Archives Have Value? Facet. Retrieved from
<https://doi.org/10.29085/9781783303342>**

Lertchai Wasananikornkulchai

95 – 97

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (TLA Research Journal) ISSN 1906-0793 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับนี้ นับเป็นปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) พิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์ https://www.tci-thaijo.org/index.php/tla_research โดยดำเนินการผ่านระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Citation Index Centre: TCI) เป็นวารสารวิชาการที่ผ่านการรับรองคุณภาพจาก TCI ให้อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 1

วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯฉบับนี้ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยที่ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านโดยมีบทความในฉบับจำนวน 5 บทความ ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร 2) การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การวิเคราะห์บรรณมิติผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย 4) การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บ การให้บริการและลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 5) การรับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application และบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง Moss, M., and Thomas, D. (2019). Do Archives Have Value? Facet. Retrieved from <https://doi.org/10.29085/9781783303342>

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพของวารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ให้ก้าวต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อใช้เป็นเวทีสำหรับการนำเสนอผลงานและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นสื่อกลางและพื้นที่ในการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเพื่อการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์สู่ความก้าวหน้าของสังคมในระดับชาติและภูมิภาคอาเซียนสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนทยาสาลี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ นกแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิโลบล วิมลสิทธิชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราภรณ์ คลังธนบูรณ์

บรรณาธิการประจำฉบับ

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร¹

วุฒิชัย เหล่าเสียง², ทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ์³

Received: 15022023 /Revised: 23042023 / Accepted:14062023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นทำหน้าที่จัดการข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ข้อมูลคะแนนความประพฤตินักเรียน ข้อมูลการทำความดี ข้อมูลความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ข้อมูลโฮมรูม ข้อมูลการเยี่ยมบ้าน ข้อมูลการเข้าเรียนรายคาบ และข้อมูลด้านการพัฒนาอาชีพและการศึกษาต่อของศิษย์เก่า การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา ประชากรการวิจัย จำนวน 36 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน กลุ่มครูหัวหน้าสายชั้นหรือรองหัวหน้า จำนวน 6 คน กลุ่มครูที่ปรึกษา จำนวน 26 คน กลุ่มครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน วิธีการพัฒนาระบบสารสนเทศใช้หลักการของวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ เริ่มจากการศึกษาความเป็นไปได้ของระบบ โดยการสัมภาษณ์ จากนั้นวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยใช้โปรแกรม Google Apps Script, Google Sheets ในการจัดการฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ และใช้ Google Sites สำหรับออกแบบหน้า Login จากนั้นทำการทดสอบและการติดตั้งระบบ และมีการประเมินระบบ ผลวิจัยที่ได้ คือ ได้ระบบสารสนเทศที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนงานบริหารกิจการนักเรียนและงานบริหารด้านวิชาการ ครอบคลุมความสามารถด้านการนำเข้าข้อมูล ความสามารถในการประมวลผล และความสามารถในการแสดงผลหรือการรายงาน ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานทุกกลุ่มที่มีต่อการทำงานของระบบทั้ง 3 ด้าน พบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในการนำเข้าข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมาคือความพึงพอใจในการแสดงผลหรือการรายงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และมีความพึงพอใจในการประมวลผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$)

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบสารสนเทศ; กิจการนักเรียน; การบริหารงานนักเรียน

¹ บทความนี้จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อีเมล: ppp.wutichai@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อีเมล: songlak.sak@stou.ac.th

The Development of an Information System for Student Affairs Administration at Wat Thammajariyapirom School, Samut Sakhon Province¹

Wutichai Laoseyong², Songlak Sakulwichitsintu³

Received: 15022023 /Revised: 23042023 / Accepted:14062023

Abstract

The purpose of this research was to develop an information system for Student Affairs Administration at Wat Thammajariyapirom School in Samut Sakhon Province. This platform was developed for a number of purposes, including: to manage students' general information; to maintain scores regarding students' behaviors in terms of appropriate or inappropriate conducts; and to record relevant information pertaining to 'homerooms' and 'home-visits'. Furthermore, this system was also used to monitor students' attendance and information relating to professional development and continuing education of the schools' alumni. This was a 'developmental' type research. The research population consisted of 36 participants, including 2 directors/deputy directors, 6 head teachers or deputy heads, 26 advisors, 1 students' affairs teacher, and 1 system administrator. In the process, a system development lifecycle methodology was used. The feasibility study of the system was initiated by interviewing the participants. The analysis, design, and development of the new system were then carried out accordingly. Moreover, the 'Google Apps Script' program, 'Google Sheets' - as an online database, and 'Google Sites' - to design the login page - were also utilized in the process. After testing, the system was installed and evaluated. The results of the research showed that the information system was able to enhance the overall efficiency, and proved to be an effective tool to support both the Student affairs and Academic Administration offices. The evaluation by the users of all groups revealed this added efficiency in the system using 3 aspects: inputting at the highest level ($\bar{X} = 4.83$), reporting at a high level ($\bar{X} = 4.49$), and processing at a high level ($\bar{X} = 4.48$), respectively.

Keywords: Development of information system, Student Affairs, Student Administration

¹ This article is from Master's Independent Study in Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

² Master's student in Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: ppp.wutichai@gmail.com

³ Assistant Professor, Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: songlak.sak@stou.ac.th

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษาจึงต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพในการศึกษาภาคบังคับและจัดแนวทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 22 หมวดที่ 4 แนวทางจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา การจัดการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะกระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผูกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (National Education Act B.E. 2542, 1999; National Education Act (No. 2) B.E. 2545, 2002; National Education Act (No. 3) B.E. 2553, 2010)

ในการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สารสนเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหน่วยงานหลายแห่งได้พัฒนาระบบสารสนเทศขึ้นเพื่อรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะนำไปใช้ประโยชน์ในองค์กร (Wibulyarat, 2015, pp. 56-62) นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่า ระบบสารสนเทศยังช่วยการวางแผน ควบคุม จัดการและสนับสนุนการตัดสินใจ (Sakrungsongsakul & Yuttanawibulchai, 2006, pp. 21-23) สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาก็ตระหนักและให้ความสำคัญต่อข้อมูลและสารสนเทศก็เช่นกัน โดยหน่วยงานทางการศึกษาได้มีการพัฒนาและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ การให้บริการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการนำสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษา ให้มีรูปแบบและระบบที่เป็นมาตรฐาน (แผนงานหลักที่ 9 การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา) เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานให้สามารถทำงานได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น (Aroonphiboon, 2008)

โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตามประกาศของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่ให้บริการศึกษาในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (Student Code of Conduct Manual - Wat Thammajariyapirom School, 2022, p. 6) ปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ ยังจัดอยู่ในรูปแบบแฟ้มเอกสารที่จัดเรียงไว้ในตู้เอกสาร แยกแฟ้มรายบุคคล ไว้ที่ครูที่ปรึกษาและฝ่ายกิจการนักเรียน หากผู้อำนวยการ ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ต้องการทราบข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลนักเรียน การเข้าแถวร่วมกิจกรรม การเข้าชั้นเรียน การเรียนตามรายวิชา พฤติกรรมในชั้นเวลาเข้าเรียน คะแนนความประพฤติ การรับรางวัล เป็นต้น ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเรียกใช้ข้อมูลและการรายงานข้อมูล และติดตามของข้อมูลที่เป็นปัจจุบันได้ยากและใช้เวลา ส่วนการใช้ข้อมูล การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านบริหารงานกิจการนักเรียนจะต้องเปิดดูแฟ้มประวัติของนักเรียนแต่ละคน แล้วนำมากรอกข้อมูลบันทึก จัดเก็บแล้วประมวลผลด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล เพื่อทำรายงานหรือนำเสนอข้อมูลให้ทางผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง แต่หากข้อมูลที่ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ต้องการทราบไม่มีในประวัติหรือเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านบริหารงานกิจการนักเรียนจะใช้วิธีการสอบถามกับครูที่ปรึกษาตอบกลับมาแล้วรวบรวมข้อมูล บันทึก จัดเก็บ และนำมาประมวลผลในโปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล เพื่อเสนอทางผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหา ได้แก่ เกิดความล่าช้า ไม่สะดวกในการสืบค้นและนำเสนอข้อมูล เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ไม่ทันสมัยและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล

จากสภาพปัญหาการจัดเก็บข้อมูลและความจำเป็นของโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ต้องการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านกิจการนักเรียน เช่น การเข้าแถวร่วมกิจกรรม การเข้าชั้นเรียน การเรียนตามรายวิชา พฤติกรรมในชั้นเวลาเข้าเรียน คะแนนความประพฤติ การรับรางวัล และอื่นๆ การแจ้งผลข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ และการรายงานสรุปผล ดังนั้นการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศจึงส่งผลต่อการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อความทันสมัยความสะดวกและรวดเร็วในการพัฒนาระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้พัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีคุณธรรม จริยธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวมีความสะดวก ถูกต้องและรวดเร็ว โดยดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อจัดการฐานข้อมูลที่มีอยู่

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Chanthapassa (2019) ได้พัฒนาระบบสารสนเทศการบริหารงานบุคคลโรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีการพัฒนาระบบสารสนเทศบรรจุเป้าหมายที่วางไว้สามารถนำผลที่ได้ไปประกอบการบริหารงาน เพื่อแก้ไขปัญหา สารสนเทศงานบุคคลที่เดิมไม่ถูกต้องสมบูรณ์และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Photichan, et al. (2021) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่มีความต้องการให้การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ซึ่งพบว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพจะมีผลต่อการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีคุณภาพตามไปด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่าระบบสารสนเทศจัดการมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มีส่วนทำให้การจัดการมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพและทำให้การทำงานของผู้ใช้งานทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (ChaiMeeRang, 2021) ไม่เพียงแต่การจัดการหลักสูตร ระบบสารสนเทศยังสนับสนุนในด้านการจัดการและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่มีความสามารถครอบคลุมการบันทึกข้อมูลรายละเอียดหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร การให้รหัสรายวิชาอัตโนมัติ และสรุปสถิติต่างๆ ด้านการรายงานประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร (Butsipha, 2018) ครอบคลุมการให้ความสำคัญในส่วนของการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานการเก็บข้อมูลสารสนเทศ ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลในระบบสารสนเทศของหน่วยงานอีกด้วย (Phuengpheng, 2018)

ในการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เป็นตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการประกันคุณภาพ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่ครบถ้วน ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ครอบคลุมด้านแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประจำปี ทำให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร สถานศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Hakaew, et al., 2014)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์

ระเบียบและวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา ในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการพัฒนาระบบฯ ใหม่ทั้งระบบ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาระบบตามขั้นตอนของวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle - SDLC) ในรูปแบบ Waterfall มีการทำงานเรียงลำดับตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การพัฒนาระบบ การทดสอบระบบ การติดตั้ง และการบำรุงรักษาระบบ

1) การกำหนดปัญหา กำหนดขอบเขตปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหาและศึกษาความเป็นไปได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน) และการศึกษาจากเอกสารของกลุ่มผู้ใช้งาน จำนวน 36 คน ซึ่งเป็นประชากรการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน กลุ่มครูหัวหน้าสายชั้นหรือรองหัวหน้า จำนวน 6 คน กลุ่มครูที่ปรึกษา จำนวน 26 คน กลุ่มครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน

2) การวิเคราะห์ระบบ จากขั้นตอนการกำหนดปัญหามาทำการวิเคราะห์ในรายละเอียด เพื่อให้ทราบว่ขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วยรายละเอียดอะไรบ้าง และมีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง โดยใช้แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram) พร้อมคำอธิบายและแบบจำลองข้อมูล (Data Model)

3) การออกแบบระบบ ครอบคลุม 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำเข้าข้อมูล ส่วนการประมวลผล และส่วนของการออกแบบหน้าจอแสดงผลและการรายงาน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบ โดยใช้ Google Sites สำหรับออกแบบหน้าจอ

4) การพัฒนาระบบ พัฒนาระบบที่ได้ทำการวิเคราะห์และออกแบบในขั้นตอนก่อนหน้านี้ โดยใช้โปรแกรม Google Apps Script และ Google Sheets ใช้ในการจัดการฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์

5) การทดสอบ ทดสอบระบบงานที่พัฒนาขึ้นให้ตรงตามความต้องการ และเพื่อตรวจสอบการทำงานของระบบ ก่อนที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

6) การติดตั้ง ติดตั้งระบบเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจริง ภายหลังจากการทดสอบจนมั่นใจได้ว่าระบบสามารถทำงานได้จริงและตรงตามความต้องการ ครอบคลุมการจัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนฯ ในขั้นตอนนี้มีการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน โดยผู้ใช้งานจำนวน 36 คน ซึ่งเป็นประชากรการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งานระบบ (ผ่านการรับรองคุณภาพและประเมินค่า IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน) โดยผู้วิจัยนำเอกสารคู่มือการใช้โปรแกรมระบบฯ พร้อมทั้งแบบประเมิน ไปชี้แจงกับผู้ใช้งานทั้งหมด เพื่อให้ผู้ใช้งานทั้งหมดศึกษาเอกสารคู่มือการใช้โปรแกรมระบบฯ และนำโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนไปทดลองใช้ในการปฏิบัติงาน แล้วตอบแบบประเมิน โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 30 วัน เมื่อผู้ใช้งานทั้งหมดดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบประเมินมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายต่อไป

7) การบำรุงรักษา ปรับปรุงแก้ไขระบบภายหลังจากมีการใช้งานจริงแล้ว ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความต้องการของผู้ใช้งานที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 36 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน กลุ่มครูหัวหน้าสายชั้นหรือรองหัวหน้า จำนวน 6 คน กลุ่มครูที่ปรึกษา จำนวน 26 คน กลุ่มครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยผู้วิจัยทำการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร ในรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถทำงานด้วยโปรแกรมบราวเซอร์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ระบบสารสนเทศนี้จะครอบคลุมงานที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียน ดังนี้

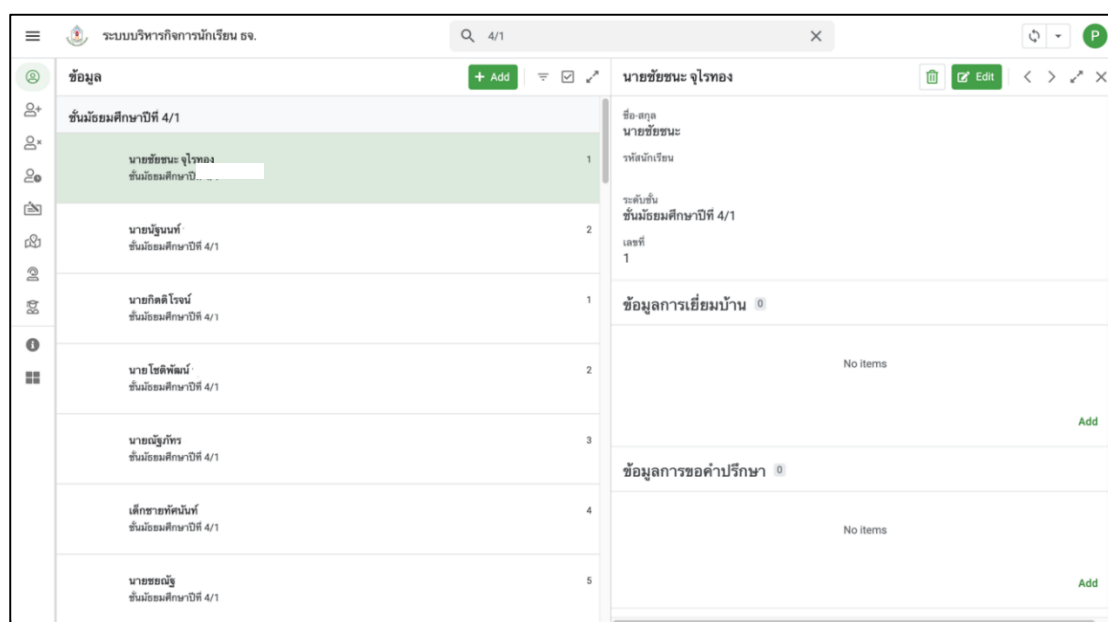
1. งานทะเบียนข้อมูลนักเรียน เป็นการดำเนินการโดยการบันทึกข้อมูลนักเรียนที่มีประวัติส่วนบุคคล ประวัติผลการศึกษาปัจจุบัน ข้อมูลที่อยู่และข้อมูลผู้ปกครอง
2. งานรักษาวินัย โดยบันทึกข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ
 - 2.1 ข้อมูลนักเรียนที่มีความประพฤติดี
 - 2.2 ข้อมูลนักเรียนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม
 - 2.3 ข้อมูลการมาโรงเรียน และการเข้าห้องเรียนของนักเรียน

- 2.4 ข้อมูลควบคุม กำกับดูแล เอาใจใส่ นักเรียนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม
- 2.5 ข้อมูลประสานกับผู้ปกครอง และครูที่ปรึกษา เพื่อร่วมแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
- 2.6 ข้อมูลการติดตามประเมินผลและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
3. งานรับส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบันทึกข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ
 - 3.1 ข้อมูลการให้บริการ การให้คำปรึกษา และการช่วยเหลือแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ในด้านการเรียน การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ
 - 3.2 ข้อมูล ข่าวสาร ด้านการแนะแนวอย่างต่อเนื่องทันเหตุการณ์
 - 3.3 ข้อมูลระบบติดตามนักเรียนที่จบการศึกษา ในด้านการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ
4. งานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบันทึกข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ
 - 4.1 ข้อมูลตรวจสอบการโฮมรูมของครูที่ปรึกษาประจำชั้นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 4.2 ข้อมูลประสานงานกับหัวหน้าระดับชั้น ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา
 - 4.3 ข้อมูลติดตาม สรุป ประเมินผล และรายงานการดำเนินงาน / โครงการ ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. งานระบบรายงานผลกิจการนักเรียน โดยบันทึกข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ
 - 5.1 ออกใบรับรองความประพฤติให้กับนักเรียน
 - 5.2 ข้อมูลแบบฟอร์มต่าง ๆ ในฝ่ายกิจการนักเรียน
 - 5.3 เก็บรวบรวมสถิติในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับงานในฝ่ายกิจการนักเรียน
 - 5.4 ข้อมูลรวบรวมคะแนน รายงานระเบียบวินัยเกี่ยวกับงานพฤติกรรมนักเรียนที่ตกเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผลการวิจัย

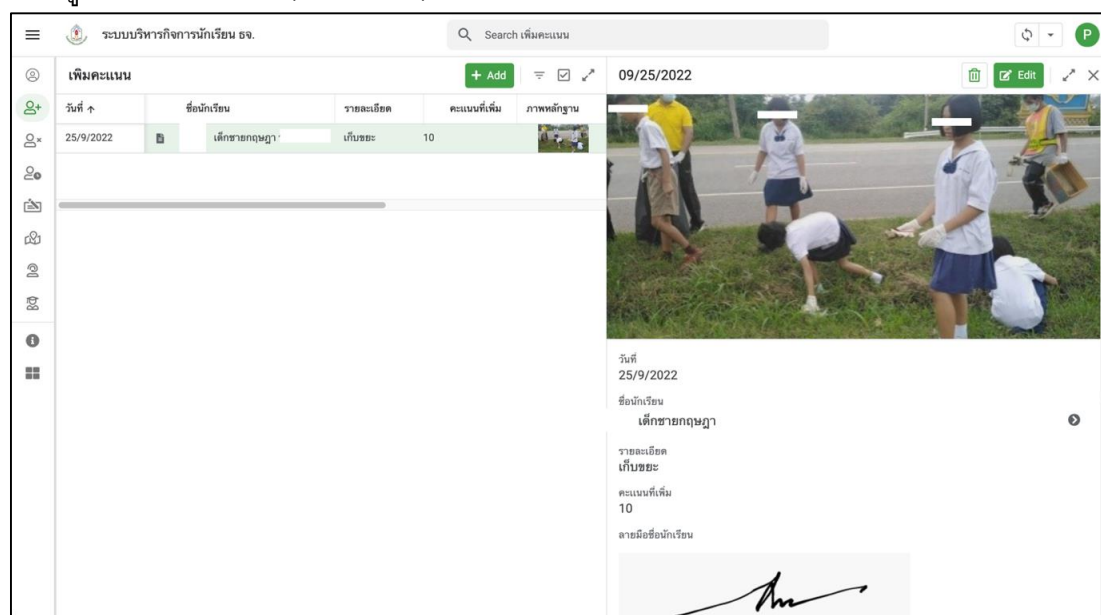
ในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร ผลของการวิจัยได้ระบบสารสนเทศที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนงานบริหารกิจการนักเรียนและงานบริหารด้านวิชาการ โดยจำแนกตามความสามารถของระบบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การนำเข้าข้อมูล การประมวลผล และการแสดงผลหรือการรายงาน

1. การนำเข้าข้อมูล ส่วนการบันทึกข้อมูลใช้สำหรับการบันทึกและปรับปรุงข้อมูลต่าง ๆ จะมีจำนวน 8 รายการ คือ ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลเพิ่มคะแนน ข้อมูลตัดคะแนน ข้อมูลเข้าเรียนรายคาบ ข้อมูลโฮมรูม ข้อมูลเยี่ยมบ้าน ข้อมูลการให้คำปรึกษา และข้อมูลศิษย์เก่า โดยส่วนนี้จะมีเครื่องมือสำหรับการจัดการค่าเริ่มต้นหรือบันทึกข้อมูลที่จำเป็นในการใช้งานในระบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย เพิ่มรายชื่อครูที่ปรึกษา ตั้งค่าระดับชั้น ตั้งค่าปีการศึกษา การจัดการผู้ใช้ระบบ เพิ่มข้อมูลความดี และเพิ่มข้อมูลความผิด ตัวอย่างหน้าจอแสดงเมนูและข้อมูลนักเรียน แสดงในภาพที่ 1

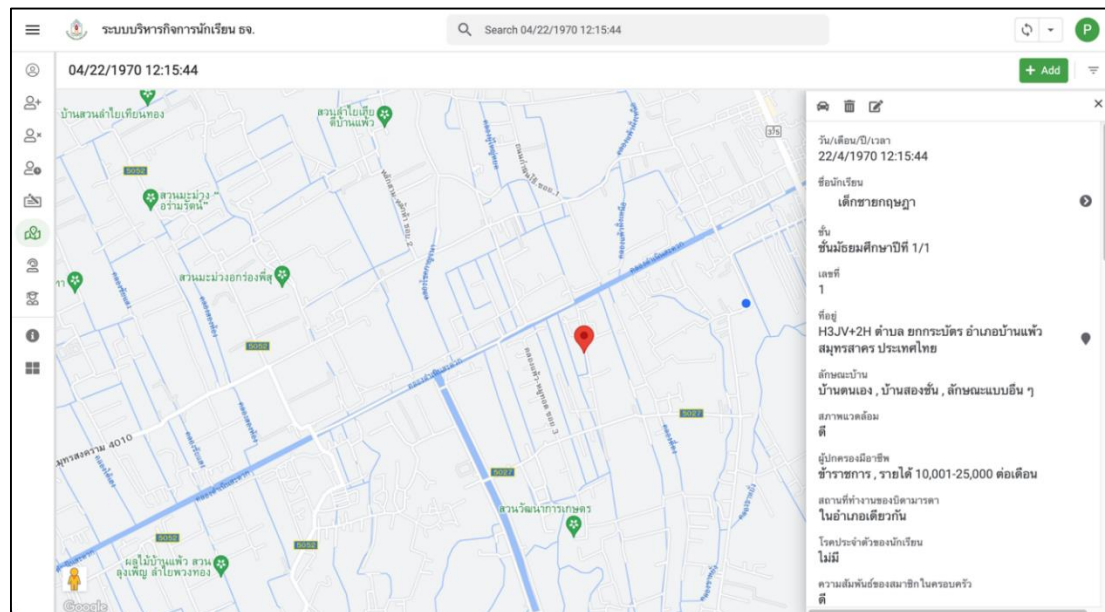

ภาพที่ 1 หน้าจอแสดงเมนูและตัวอย่างข้อมูลนักเรียน

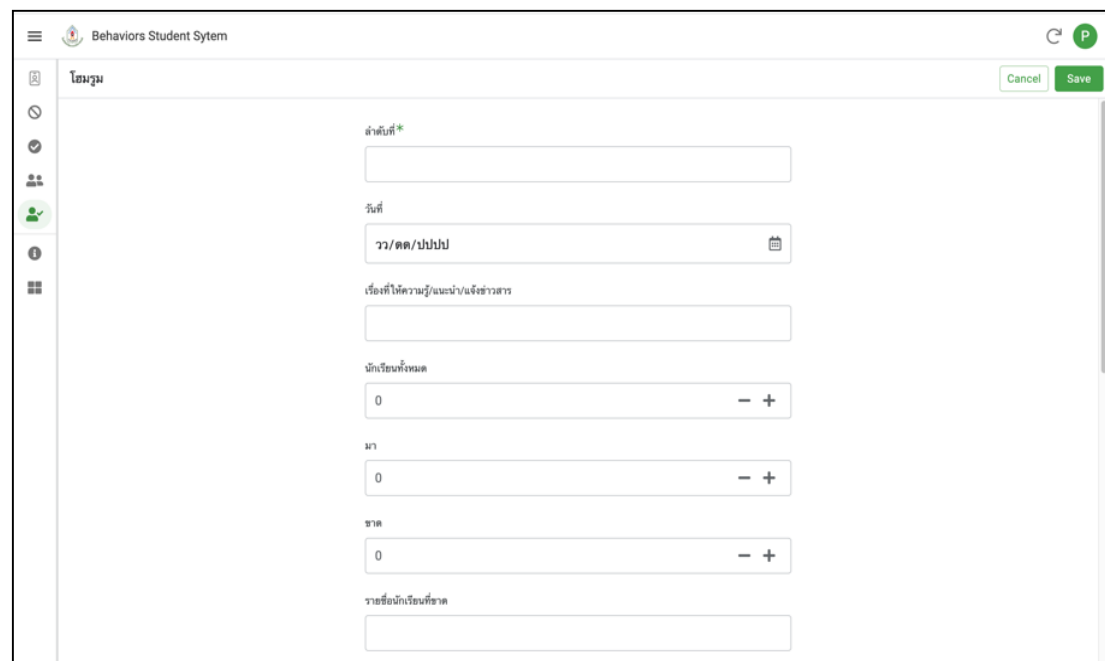
2. การประมวลผล จะเกี่ยวข้องกับการบันทึก การแก้ไข และการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ ครอบคลุม ส่วนของการจัดการข้อมูลทั่วไปของนักเรียน การจัดการข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดการข้อมูลการเข้าแถว/โฮมรูม และการจัดการข้อมูลด้านการให้คำปรึกษา โดยการจัดการข้อมูลทั่วไปของนักเรียนเป็นส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้เพื่อทำการบันทึกข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน (ดังภาพที่ 2) การจัดการข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้เพื่อทำการบันทึกและปรับปรุงข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียน (ดังภาพที่ 3) การจัดการข้อมูลการเข้าแถว/โฮมรูม เป็นส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้เพื่อทำการบันทึกและปรับปรุงการเข้าแถว/โฮมรูม (ดังภาพที่ 4) และการจัดการข้อมูลด้านการให้คำปรึกษาเป็นส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้เพื่อทำการบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา (ดังภาพที่ 5)

ภาพที่ 2 หน้าจอแสดงตัวอย่างการเพิ่มคะแนนให้แก่นักเรียน

ภาพที่ 3 หน้าจอแสดงตัวอย่างข้อมูลการเยี่ยมบ้านของนักเรียน

ภาพที่ 4 หน้าจอแสดงตัวอย่างการบันทึกข้อมูลการเข้าแถวโฮมรูม

The screenshot shows a web application titled "Behaviors Student System". On the left is a sidebar with icons for home, clock, checkmark, people, information, and a grid. The main area is titled "ให้คำปรึกษา" (Consultation) and contains a form with the following fields:

- A text input field at the top.
- "วันที่" (Date) with a date picker.
- "รหัสนักเรียน" (Student ID) with a text input field.
- "ชื่อนักเรียน" (Student Name) with a text input field.
- "เรื่องให้คำปรึกษา" (Consultation subject) with a text input field.
- "ผลการช่วยเหลือ" (Help result) with a text input field.
- "ภาพหลักฐาน" (Evidence photo) with a photo upload icon.
- A label "ลายมือชื่อนักเรียน" (Student signature) at the bottom.

 In the top right corner of the form area are "Cancel" and "Save" buttons.

ภาพที่ 5 หน้าจอแสดงตัวอย่างการบันทึกข้อมูลด้านการให้คำปรึกษา

3. การแสดงผลหรือการรายงาน ครอบคลุมส่วนของการแสดงผลที่หน้าจอหรือพิมพ์รายงานข้อมูล โฮมรูมรายห้อง ข้อมูลพฤติกรรมการเข้าเรียนรายห้อง ข้อมูลด้านการทำความดีของนักเรียนรายห้อง ข้อมูลด้านการทำความผิดของนักเรียนรายบุคคลและรายห้อง รวมถึงข้อมูลศิษย์เก่ารายบุคคล ซึ่งจะแสดงผลออกทางจอภาพก่อนที่ประมวลผลข้อมูลตามรายการที่ผู้ใช้เลือก เพื่อสามารถพิมพ์รายงานที่ต้องการต่อไป โดยสามารถระบุระดับชั้น รายชื่อนักเรียน ระดับชั้น ระบุช่วงวัน เดือน ปี เพื่อออกรายงานข้อมูลตามที่ต้องการ

ตัวอย่างเมนูการออกรายงานข้อมูลการเข้าแถว/โฮมรูมรายห้อง แสดงในภาพที่ 6 และตัวอย่างเมนูการออกรายงานข้อมูลด้านการทำความดีของนักเรียนรายห้อง แสดงในภาพที่ 7

วันที่	เรื่องที่ให้ความรู้/แนะนำ/แจ้ง...	ระดับชั้นเรียน	นักเรียนทั้งหมด	มา	ขาด	รายชื่อนักเรียนที่ขาด	ปัญหาในการจัดกิจกรรมโฮมรูม
23/9/2022	ทดสอบ	1/1	35	32	3	ค.ช.แดง ค.ช.ดำ ค.ช.น้ำเงิน	นักเรียนไม่ฟังขณะครูกล่าวพูด

ภาพที่ 6 หน้าจอแสดงตัวอย่างเมนูการออกรายงานข้อมูลการเข้าแถว/โฮมรูม รายห้อง

ลำดับที่	วันที่	รหัสนักเรียน	ความประพฤติ	คะแนนที่เพิ่ม	ภาพหลักฐาน	ลายมือชื่อนักเรียน	ผู้บันทึกข้อมูล
1	23/9/2022	เด็กชายก...	ทดสอบ	5		ทดสอบ	ครู...

ภาพที่ 7 หน้าจอแสดงตัวอย่างเมนูการออกรายงานข้อมูลด้านการทำความดีของนักเรียน รายห้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายการบริหารงานกิจการนักเรียน และลดค่าใช้จ่ายในการใช้เงินงบประมาณเพื่อการปรับพฤติกรรมของนักเรียน โดยดูจากพฤติกรรมของนักเรียนผ่านระบบสารสนเทศ เพื่อให้สามารถตรวจสอบงานวินัยได้ง่ายและทันที

2. ได้รับสารสนเทศเพื่อการให้คำปรึกษาทางพฤติกรรมนักเรียนของโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ ด้านข้อมูลประวัตินักเรียนทั่วไป ข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา ข้อมูลด้านพฤติกรรมภาพรวม ข้อมูลการเข้าแถว/โฮมรูม ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเข้าเรียน ข้อมูลด้านการเรียน แผนการเรียน ชุมนุม/กิจกรรม ข้อมูลผลการเรียน ข้อมูลการให้คำปรึกษา ข้อมูลการทำความดีของนักเรียน ข้อมูลพัฒนาการด้านอาชีพ โดย สืบค้น และรายงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

3. ได้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกิจการนักเรียนที่พัฒนาขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกในการให้คำปรึกษาและแสดงผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

วิธีการประเมินระบบ

ผู้วิจัยได้ทำการบรรยายสรุปและสาธิตการใช้งานระบบให้แก่ผู้บริหาร/คณะครูของโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อทดลองใช้ระบบผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่ <https://ai.wd.ac.th> เป็นเวลา 30 วัน จากนั้นให้ผู้ใช้ได้ทดลองใช้งานตอบแบบประเมินที่ได้จัดเตรียมไว้ และรวบรวมข้อมูลการประเมินให้ครบถ้วน นำมาคำนวณหาค่าทางสถิติในการวิจัย ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบในด้านความสามารถในการนำเข้าข้อมูล ความสามารถในการประมวลผลข้อมูล ความสามารถในการแสดงผลลัพท์หรือรายงานผล ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย โดยแบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ ได้แก่

ระดับ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลจำแนกเป็นประเด็นย่อย ๆ

ผลที่ได้จากการประเมินระบบ

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินระบบ

คุณลักษณะทั่วไปของผู้ประเมินระบบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน (ร้อยละ 63.89) มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 33.33) ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 66.67) ส่วนใหญ่เป็นครูที่ปรึกษา จำนวน 26 คน (ร้อยละ 72.22)

2. ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการศึกษาริเริ่มโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์

2.1 ความพึงพอใจต่อการนำข้อมูล

ผู้ประเมินระบบมีความพึงพอใจต่อความสามารถของระบบในด้านส่วนการนำข้อมูลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประเมินระบบทุกคนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าระบบมีความสามารถทุกรายการในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ แบบฟอร์มข้อมูลนำเข้าง่ายและสะดวกต่อการป้อนข้อมูล ($\bar{X} = 4.89$) ขั้นตอนการทำงานของระบบที่ง่าย ($\bar{X} = 4.86$) การออกแบบหน้าจอภาพสามารถป้อนข้อมูลได้ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.83$) ความถูกต้องของการป้อนข้อมูลและการยืนยันความถูกต้องข้อมูล ($\bar{X} = 4.81$) และแบบฟอร์มข้อมูลนำเข้ามีการจัดเรียงลำดับของข้อมูลได้เป็นลำดับ ($\bar{X} = 4.75$)

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจต่อการนำข้อมูล

ข้อ	รายการ	ผลการประเมิน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ขั้นตอนการทำงานของระบบที่ง่าย	4.86	0.35	มากที่สุด
2	แบบฟอร์มข้อมูลนำเข้าง่ายและสะดวกต่อการป้อนข้อมูล	4.89	0.39	มากที่สุด
3	แบบฟอร์มข้อมูลนำเข้ามีการจัดเรียงลำดับของข้อมูลได้เป็นลำดับ	4.75	0.60	มากที่สุด
4	การออกแบบหน้าจอภาพสามารถป้อนข้อมูลได้ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว	4.83	0.37	มากที่สุด
5	ความถูกต้องของการป้อนข้อมูลและการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล	4.81	0.57	มากที่สุด
รวม		4.83	0.46	มากที่สุด

2.2 ความพึงพอใจต่อการประมวลผล

ผู้ประเมินระบบมีความคิดเห็นว่าความสามารถของระบบในด้านส่วนการประมวลผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประเมินระบบมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดมีจำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน ($\bar{X} = 4.75$) การค้นหาและสืบค้นข้อมูลได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.72$) การจัดทำรายงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ($\bar{X} = 4.72$) ขั้นตอนการทำงานเป็นไปตามลำดับ ($\bar{X} = 4.64$) และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและการกำหนดสิทธิในการใช้งานข้อมูล ($\bar{X} = 4.64$)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อส่วนการประมวลผล

ข้อ	รายการ	ผลการประเมิน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ขั้นตอนการทำงานเป็นไปตามลำดับ	4.64	0.75	มากที่สุด
2	การค้นหาและสืบค้นข้อมูลได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว	4.72	0.61	มากที่สุด
3	ขั้นตอนการทำงานเข้าใจง่าย	4.50	0.83	มาก
4	การบันทึกและแก้ไขข้อมูลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว	4.42	0.89	มาก
5	การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและการกำหนดสิทธิในการใช้งานข้อมูล	4.64	0.75	มากที่สุด
6	การลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน	4.75	0.55	มากที่สุด
7	การจัดทำรายงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน	4.72	0.61	มากที่สุด
8	การจัดทำรายงานถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	4.42	0.92	มาก
9	การลดข้อผิดพลาดในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล	4.36	0.28	มาก
รวม		4.48	0.82	มาก

2.3 ความพึงพอใจต่อส่วนการแสดงผลหรือการรายงาน

ในภาพรวมผู้ประเมินระบบมีความคิดเห็นว่า ความสามารถของระบบในด้านส่วนการแสดงผลหรือการรายงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประเมินระบบพึงพอใจระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ การแสดงผลทางจอภาพและรายงาน ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อส่วนการแสดงผลหรือการรายงาน

ข้อ	รายการ	ผลการประเมิน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	รายงานมีรูปแบบสะดวกต่อการใช้งาน	4.46	0.67	มาก
2	รายงานที่ปรากฏมีข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน	4.28	1.07	มาก
3	รายงานมีการนำเสนอข้อมูลที่มีการเรียงลำดับ	4.42	0.98	มาก
4	รายงานที่นำเสนอตรงกับความต้องการใช้งาน	4.39	1.01	มาก
5	การพิมพ์รายงานรวดเร็วและทันต่อการใช้งาน	4.50	0.90	มาก
6	การนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงได้	4.50	0.93	มาก
7	การนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานด้านการให้คำปรึกษา	4.50	0.83	มาก
8	การแสดงผลทางจอภาพและรายงาน	4.67	0.67	มากที่สุด
รวม		4.49	0.88	มาก

3. ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบ ระบบควรแจ้งส่งข้อมูลทาง LINE แก่ผู้ปกครองได้ทันทีเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหลังถูกหักคะแนน หรือเมื่อนักเรียนมีการทำความดี ควรมีระบบสืบค้นข้อมูลจากภายนอกสำหรับผู้ปกครอง และระบบสารสนเทศนี้ถือเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ภายในโรงเรียนได้ดีมาก และจะสามารถนำมาปรับใช้กับนักเรียนได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การวิจัยเรื่องการพัฒนาสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารจัดการกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารจัดการกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาครเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการออกแบบและพัฒนาสารสนเทศที่นำมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนด้านต่างๆ ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ข้อมูลเพิ่มคะแนน ข้อมูลตัดคะแนน ข้อมูลเข้าเรียน ข้อมูลโฮมรูม ข้อมูลเยี่ยมบ้าน ข้อมูลการให้คำปรึกษา และข้อมูลศิษย์เก่า โดยใช้ซอฟต์แวร์ออนไลน์สำเร็จรูปในการพัฒนาระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สะดวกต่อการใช้งาน บันทึกข้อมูล ปรับปรุงและแก้ไข ข้อมูลในฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ รวมทั้งสรุปผลข้อมูลและออกรายงานได้อย่างง่ายสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นกว่ารูปแบบเดิม เป็นการแก้ไขความยุ่งยาก ทำงานซ้ำ และลดข้อผิดพลาดในการทำงาน ตลอดจนเพิ่มความสามารถ และความทันสมัย สามารถให้บริการข้อมูลสำหรับนักเรียนหรือผู้ปกครอง โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ ได้อย่างรวดเร็วทำให้ผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจต่อระบบ และยอมรับการทำงานของระบบที่พัฒนาขึ้น

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความสามารถต่อส่วนการนำเข้าข้อมูล อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ประเมินมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าระบบมีความสามารถทุกรายการในระดับมากที่สุด ส่วนความสามารถต่อส่วนการประมวลผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ประเมินระบบมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดมีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้ การลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน การค้นหาและสืบค้นข้อมูลได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว การจัดทำรายงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ขั้นตอนการทำงานเป็นไปตามลำดับ และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและการกำหนดสิทธิในการใช้งานข้อมูล ตามลำดับ สำหรับความสามารถต่อส่วนการแสดงผลหรือการรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายการที่มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ การแสดงผลทางจอภาพและรายงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารจัดการกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารจัดการกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาครกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารจัดการกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน กลุ่มครูหัวหน้าสายชั้นหรือรองหัวหน้า จำนวน 6 คน กลุ่มครูที่ปรึกษา จำนวน

26 คน กลุ่มครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน โดยผู้ใช้สามารถทำรายการตามสิทธิการใช้งาน นอกจากนี้ ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลในส่วนต่างๆ มาวิเคราะห์และวางแผนเพื่อการดำเนินการต่อไป ในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาครโดยใช้โปรแกรม Google Apps Script, Google Sheets และ Google Sites ในการพัฒนาและออกแบบระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ChaiMeeRang (2021) Chanthapassa (2019) Butsipa (2018) และ Hakaew, et al. (2014) พบว่าระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง และสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร สามารถช่วยการบริหารกิจการนักเรียนและการรายงานผลข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานบริหารกิจการนักเรียนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา มีข้อมูลอ้างอิงที่เป็นปัจจุบัน

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์

2.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ในด้านการนำเข้าข้อมูล พบว่า ผู้ประเมินทุกคนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแบบฟอร์มข้อมูลนำเข้ามีความเข้าใจง่ายไม่มีความซับซ้อน และสะดวกต่อการป้อนข้อมูล ข้อมูลเข้าใจง่ายเนื่องจากมีลักษณะคล้ายกับในเอกสาร ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบเอกสารให้สอดคล้องกับแบบฟอร์มการกรอกข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบเอกสารของทางโรงเรียนที่นักเรียนและครูที่ปรึกษา ได้บันทึกข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำมาป้อนเข้าสู่ระบบ เพื่อให้บริการแก่ครูที่ปรึกษาและนักเรียน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ข้อมูลเพิ่มคะแนน ข้อมูลตัดคะแนน ข้อมูลเข้าเรียน ข้อมูลโฮมรูม ข้อมูลเยี่ยมบ้าน ข้อมูลการให้คำปรึกษา และข้อมูลศิษย์เก่า ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับเมนูเข้าใช้หรือการกรอกข้อมูลนำเข้าเรียงลำดับตามเอกสารทุกประการสำหรับผลการแสดงความคิดเห็นในด้านการออกแบบจอภาพเพื่อป้อนข้อมูลนำเข้าแต่ละรายการช่วยให้ป้อนข้อมูลได้อย่างรวดเร็วนั้น ผู้ประเมินมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ในส่วนของแบบฟอร์มข้อมูลนำเข้า โดยแบบฟอร์มข้อมูลนำเข้ามีความเข้าใจง่าย สะดวกต่อการป้อนข้อมูล อีกทั้งมีการจัดเรียงลำดับของข้อมูลเป็นลำดับซึ่งส่งผลต่อการออกแบบหน้าจอ เมื่อออกแบบตามแบบฟอร์มแล้วก็จะสามารถช่วยให้การป้อนข้อมูลเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

2.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ในด้านการประมวลผลของระบบ พบว่า โดยภาพรวมผู้ประเมินมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดว่าขั้นตอนการทำงานเป็นไปตามลำดับ การค้นหาและสืบค้นข้อมูลได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว และการลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน และข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก ระบบงานที่พัฒนาขึ้นสามารถบันทึกและแก้ไขได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว โดยผู้ปฏิบัติการสามารถใช้โปรแกรมนี้ได้โดยไม่ต้องอธิบาย สำหรับระบบการทำงานที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนการทำงานเป็นไปตามลำดับ เพื่อความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติการ แต่หากผู้ปฏิบัติการท่านใดจะทำการบันทึกส่วนใดก่อน โดยไม่บันทึกตามลำดับขั้นตอนที่จัดเรียงไว้ก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน ในด้านระบบงานที่พัฒนาขึ้นมีความคล่องตัว สามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลาหรือลดขั้นตอนการทำงานได้มากกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าระบบงานที่พัฒนาขึ้นช่วยลดขั้นตอนการ

ทำงานเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ภายในโรงเรียน ทำให้คุณครู ผู้บริหาร และนักเรียน ได้รับข้อมูลอย่างรวดเร็ว

2.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ในด้านการแสดงผลพัทธ์หรือการรายงาน พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดในส่วนของการแสดงผลทางจอภาพและรายงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการออกแบบรายงานได้ยึดตามรูปแบบของเอกสาร เพื่อให้ครูทุกฝ่ายงานที่นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์สามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถนำข้อมูลได้ในทันที สำหรับรายงานที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงได้ เป็นเพราะระบบงานที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของผู้ใช้ทุกฝ่าย โดยเฉพาะด้านการบริหารกิจการนักเรียนซึ่งมักจะไม่ได้เจาะลึกถึงรายละเอียด แต่จะมองในภาพรวมของโรงเรียน ระบบที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถวิเคราะห์ได้ในทุกระดับ แม้กระทั่งระดับโรงเรียนจึงส่งผลให้ระบบงานที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนสามารถนำข้อมูลของระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ มาใช้ในงานกิจการนักเรียนได้ทันที ทำให้สามารถติดตามพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างถูกต้อง รวมถึงทำให้การบริหารจัดการข้อมูลนักเรียนได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

1.2 โรงเรียนควรออกประกาศคำสั่งราชการให้ทางโรงเรียนนำระบบสารสนเทศไปใช้จัดการข้อมูลของนักเรียนเพื่อสนับสนุนในงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ อย่างเป็นทางการ

1.3 โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการเตรียมข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก ในด้านการรายงานคุณภาพการจัดการศึกษา

1.4 ผู้บริหารต้องออกคำสั่งราชการให้นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาข้อมูลนักเรียน โดยสามารถตรวจสอบข้อมูลการเยี่ยมบ้านของครูที่ปรึกษา พร้อมภาพประกอบ และหาแนวทางการช่วยเหลือนักเรียน กรณีนักเรียนมีปัญหา เช่น การถูกตัดคะแนน การเยี่ยมบ้าน และการมาโรงเรียนสาย เพื่อให้ครูที่ปรึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบและปฏิบัติตรงกัน

1.5 ระบบสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียน เป็นระบบที่สามารถนำไปปรับใช้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้ ในการบริหารกิจการนักเรียน เพื่อจะทราบถึงข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนทั้งรายบุคคล รายชั้นเรียน รวมทั้งข้อมูลที่สรุปผลได้จะสามารถนำไปใช้สนับสนุนงานส่งเสริมบริหารกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเข้าใช้ระบบควรใช้ระบบ PIN Code หรือ Face ID มาใช้ในเข้าสู่ระบบก่อนการบันทึกและปรับปรุงข้อมูล เนื่องจากสามารถทำได้ง่ายและรวดเร็วกว่า

2.2 ควรเพิ่มความสามารถของโปรแกรมหลักจากนักเรียนถูกตัดคะแนนความประพฤติสามารถแจ้งผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทันทีทาง SMS หรือแอปพลิเคชัน LINE

รายการอ้างอิง

- Aroonphiboon, B. (2008). เทคโนโลยีสารสนเทศ “ไอทีกับแนวโน้มโลก”. [Information technology “IT and global trends”]. Bangkok: SE-Education. [In Thai]
- Butsipa, P. (2018). Development of information system for curriculum management of Sakon Nakhon Rajabhat University. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 15(68), 140 - 146. [In Thai]
- Chaimeerang, P. (2021). Development of information system for managing learning outcomes of higher education curriculum. *Neu Academic and Research Journal*, 11(2), 68-82. [In Thai]
- Chanthapassa, N. (2019). Development of personnel management information systems, Ban Don Tum Don Do School, Maha Sarakham Primary Education Service Area Office 1. *New Academic and Research Journal*, 9(1), 82-89. [In Thai]
- Hakaew, T., Phumpatrakom, P. & Tiamtan, P. (2014). The development of information system for internal quality assurance in basic education: A case study of Phichit Primary Educational Service Area Office 2. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 9(25), 35-50. [In Thai]
- National Education Act B.E. 2542. (1999, August 19). *Thai Government Gazette*, 116(74kor), 1-19. [In Thai]
- National Education Act (No. 2) B.E. 2545. (2002, December 19). *Thai Government Gazette*, 119(123kor), 16-21. [In Thai]
- National Education Act (No. 3) B.E. 2553. (2010, July 22). *Thai Government Gazette*, 127(45kor), 1-3. [In Thai]
- Photichan, P., Wonnawed, N. & Pauwongsakul, S. (2021). Student affairs administrations in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(11), 79-92. [In Thai]
- Phuengpheng, P. (2018). The development of operation manual for collecting information on the student support system of Uthai School Phranakhon Si Ayutthaya Province. *Mahachula Academic Journal*, 8(2), 289-298. [In Thai]
- Sakrunpongakul, S. & Yuttanawibulchai, J. (2006): *Information Systems and Knowledge Management Technology*. Bangkok: SE-Education. [In Thai]
- Wat Thammajariyapirom School. (2022). *Student Code of Conduct Manual - Wat Thammajariyapirom School*. Samutsakorn: Wat Thammajariyapirom School. [In Thai]
- Wibulyarat, M. (2015). *Management Information System*. Bangkok: Pimdeekarnpim. [In Thai]

การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐาน
ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุวิทย์ วงษ์บุญมาก¹

Received 13/02/2023 Revised 15/03/2023 Accepted 15/5/2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด และเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 64 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ มีสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดในภาพรวม ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.30$, S.D.=1.32) โดยมาตรฐานที่มีปัญหามากที่สุด คือ มาตรฐานด้านนักเรียน ($\bar{X} = 2.80$, S.D.=1.50) รองลงมา คือ มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 2.78$, S.D. =1.60) และน้อยที่สุด คือ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 2.72$, S.D. =1.59) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด ตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน โดยพบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด ในภาพรวม ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.30$, S.D.=1.32) โดยขนาดโรงเรียนที่มีปัญหามากที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 2.59$, S.D.=1.46) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X} = 2.24$, S.D.=1.46) และน้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.12$, S.D.=1.20)

คำสำคัญ : ห้องสมุดโรงเรียน; สภาพปัญหา; การดำเนินงานห้องสมุด

¹ รองศาสตราจารย์ โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อีเมล: suwit199@yahoo.com

การวิเคราะห์บรรณมิติผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

จุฑาทิพย์ จันทร์ลุน¹

Received: 22042023 / Revised: 19062023 / Accepted: 22062023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเอกสารโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์บรรณมิติ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัย นักวิจัย หน่วยงานวิจัย แหล่งตีพิมพ์และประเทศที่ทำวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย 2) ศึกษาเนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยด้านโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เอกสารที่นำมาวิเคราะห์เป็นเอกสารและบทความวิจัยจากฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี ค.ศ. 2020-2022 ในการศึกษาจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ 1) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัยใช้การวิเคราะห์รายการอ้างอิง 2) เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยใช้การวิเคราะห์การใช้รายการอ้างอิงรวมและการวิเคราะห์คำสำคัญร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ โปรแกรม Bibliometrix นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชียจากฐานข้อมูล Scopus มีจำนวน 101 รายการ วารสารที่มีการเผยแพร่บทความมากที่สุดคือ Library Philosophy and Practice ประเทศที่เผยแพร่ผลงานมากที่สุดคือประเทศอินเดีย วารสาร Health Information and Libraries Journal มีค่า H-Index สูงที่สุดคือ 3 ประเทศที่มีงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือปากีสถาน 2) เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชียเกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์กับมนุษย์ รวมถึงห้องสมุดดิจิทัลและอีไลิร์นนิ่ง

คำสำคัญ: โควิด-19; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019; สารสนเทศศาสตร์; บรรณารักษศาสตร์; บรรณมิติ; การวิเคราะห์เอกสาร; การวิเคราะห์ทางบรรณมิติ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: chanlun_j@su.ac.th

Bibliometric Analysis of Published Research on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Library and Information Science of Asian Countries

Jutatip Chanlun¹

Received: 22042023 /Revised: 19062023 / Accepted:22062023

Abstract

This research is a documentary research using bibliometric analysis. The study aims to 1) study the condition of research papers, researchers, research agencies, publication sources and countries conducting research on coronavirus disease 2019 in the library and information science of Asian countries and 2) study the content and development direction of research on coronavirus disease 2019 in the library and information science. The analyzed papers included documents and research articles from the Scopus database during 2020-2022. This study is divided into 2 parts including 1) examines general descriptions of the research, and 2) analyzes the contents of the existing literature to identify directions for developing future research on COVID-19 using analytical methods of bibliographical coupling and co-word analysis. The Bibliometrix, a statistical computing software, was used as a data analysis tool and presented the analysis results in tabular and graphical form. The findings show that this study found 101 research papers on coronavirus disease 2019 in the library and information science of Asian countries according to the Scopus database. The journal publishing article papers the most was the Library Philosophy and Practice journal. India was the country that published the highest number of article papers. Moreover, the Health Information and Libraries Journal achieved the highest score with an H-Index of 3. Pakistan had the most cited research. The content and research development directions of the study are focused on the 2019 coronavirus disease (COVID-19) relating to the fields of library and information science in Asian countries. Specifically, it explores the connection between COVID-19 and online social media platforms, human interaction, digital libraries, and e-learning.

Keywords: Coronavirus Disease 2019, COVID-19, Information Science, Library Science, Bibliometric, Document analysis, Bibliometric analysis

¹Asst. Prof. in Department of Library Science, Faculty of Arts, Silpakorn University
e-mail: chanlun_j@su.ac.th

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด ไวรัสและโรคอุบัติใหม่นี้ไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน ก่อนที่จะมีการระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคมปี 2019 โรคโควิด 19 มีการระบาดใหญ่ไปทั่วทุกภูมิภาคและส่งผลกระทบต่อหลายประเทศทั่วโลก ทำให้ผู้ป่วยมีอาการปอดอักเสบรุนแรงถึงแก่ชีวิตได้ โดยที่เชื้อไวรัสตัวนี้สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านการ ไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย เชื้อไวรัสได้แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วทำให้มีผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และได้ขยายวงกว้างทั่วโลก (World Health Organization, 2020) ซึ่งในบทความนี้จะใช้คำว่าโรคโควิด-19 เมื่อสถานการณ์โรคโควิด-19 ทั่วโลกได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นการหาทางป้องกันและรักษาที่ถูกต้องก็ได้เริ่มต้นขึ้น นักวิจัยจากทุกพื้นที่ทั่วโลกได้พยายามคิดค้นยารักษาโรค วัคซีน ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาโรคขึ้น นักวิจัยไม่ว่าจากจีน ยุโรป สหรัฐอเมริกา ได้ร่วมมือกันเพื่อคิดค้นวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 โดยได้มีการเผยแพร่ผลการศึกษาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาหรือวัคซีน ซึ่งในปัจจุบันนักวิจัยในทุกภูมิภาคนั้นก็ยังคงคิดค้นและพัฒนาเพื่อนำมารักษาโรคโควิด-19 จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยด้านโรคโควิด-19 ที่เกิดการระบาดช่วงปลายปี 2562 นั้นพบว่าในช่วงแรกของการระบาดของโรคนักวิจัยประมาณ 220 เรื่องจากฐานข้อมูล PubMed จาก 20 ประเทศทั่วโลก ซึ่งมาจากประเทศจีนมากที่สุด ร้อยละ 67.2 (Lou et al., 2020) หรือการอ้างถึงงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ใน Web of Science จากการเริ่มต้นระบาดจนถึงช่วงเดือนเมษายน 2563 มีการอ้างถึงจำนวน 422 งาน (Hossain, 2020) นอกจากนี้ยังมีงานที่ศึกษาการเผยแพร่งานวิจัยจากหลายฐานข้อมูลร่วมกันคือ Web of Science (WoS), PubMed และ Scopus พบว่ามีงานที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 จำนวน 227 งาน โดยประเทศที่มีการเผยแพร่มากที่สุดคือประเทศจีน รองลงมาเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา (Nasab & Rahim, 2020)

จากข้อมูลงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาพบว่าหลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 โดยเฉพาะในประเทศจีนที่เป็นต้นกำเนิดของโรค รวมไปถึงภูมิภาคอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบด้วยการเผยแพร่นั้นมีทั้งการเผยแพร่ผ่านฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ (commercial database) และการเผยแพร่ผ่านฐานข้อมูลแบบเปิด (open access) ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป สำหรับประเทศในเอเชียเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 ทำให้หลายประเทศได้เร่งพัฒนาและวัคซีนรักษาและป้องกันโรค ทำให้เกิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคนี้เพิ่มขึ้น เมื่อระยะเวลาผ่านไปเกิดการศึกษาวิจัยในประเทศอื่นติดตามมาไม่เฉพาะในด้านการวิจัยเพื่อหาวัคซีนหรือยารักษาโรคแต่ได้ขยายมุมมองทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบ หรือการแก้ไขปัญหาหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วย

สำหรับในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้มีศึกษาและเผยแพร่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในประเทศไทยได้มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในงานของ Youngsukyong (2021) ศึกษาการสำรวจการปรับตัวของห้องสมุดในประเทศไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษาของ Pitithanabodee (2021) เรื่องการอ้างอิงทรัพยากรเว็บในบทความวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ตีพิมพ์ในวารสารไทย: การวิเคราะห์บรรณมิติ Asvapoositkul & Rojanasupamit (2021) ศึกษาและรายงานเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ปฏิวัติห้องสมุดสู่อนาคตวิถีชีวิตใหม่ นอกจากนี้มีการศึกษาของ Amrungsakulrat (2021) เกี่ยวกับวิถีใหม่ของการเรียนออนไลน์กับห้องสมุดในยุคโควิด-19 Wipawin et al. (2021) ศึกษาเรื่องความต้องการในการเสริมทักษะใหม่ของบุคลากรเครือข่ายห้องสมุดกรุงเทพมหานครในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เช่นเดียวกับงานของ Pluemsamrungsit & Sukanya (2021) เรื่องห้องสมุดกับภาวะความปรกติใหม่ในประเทศไทย การศึกษาของ Lakaphun (2021) ศึกษาความต้องการสารสนเทศดิจิทัลของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง การศึกษาด้านการจัดการบริการของ Sangchantr (2022) เรื่องการจัดการบริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดแบบวิถีใหม่ : ประสิทธิภาพจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และการศึกษาของ Prasertdhanakul (2022) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน (Work from Home) ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของบุคลากรห้องสมุดเครือข่ายความร่วมมือห้องสมุดด้านประกันคุณภาพการศึกษา

การศึกษาในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์นั้นได้เริ่มมีการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค โดยในประเทศจีนซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดโรคโควิด-19 มีการศึกษาของ Guo et al. (2020) เกี่ยวกับการจัดการบริการสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศจีนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หรือการศึกษาของ Ishtiaq, Sehar & Shahid (2020) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่สารสนเทศในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศปากีสถาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Mandrekar & Rodrigues (2020) เกี่ยวกับการจัดการตลาดของผลิตภัณฑ์และบริการในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อศึกษาถึงการทำการตลาดของห้องสมุดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการห้องสมุดแก่ผู้ใช้ ในส่วนของห้องสมุดประชาชนมีการศึกษาของ Alajmi & Albudaiwi (2021) ศึกษาบทบาทของห้องสมุดประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หรือการศึกษาการให้บริการทรัพยากรดิจิทัลแบบเปิดของ Matonkar & Dhuri (2021) เกี่ยวกับการเข้าใช้บริการสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลผ่านบริการแบบไม่มีค่าใช้จ่ายในช่วงโรคโควิด-19 หรือการศึกษาด้านทักษะของบุคลากรของ Lobo & Dhuri (2021) ที่ศึกษาผลกระทบด้านบวกของโรคโควิด-19 ต่อการพัฒนาทักษะทางด้านดิจิทัลของบุคลากรในห้องสมุด

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาด้านการวิเคราะห์บรรณมิติในประเทศไทยที่ได้จากการสืบค้นผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journal Online หรือ ThaiJO) ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศในประเทศไทยนั้นพบว่ามียังงานของ Pitithanabodee (2021) ดังที่กล่าวไปข้างต้น งานการศึกษาอื่นที่พบจะเป็นการวิเคราะห์บรรณมิติในด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษาภาพรวมของผลิตภาพทางวิชาการในกลุ่มประเทศอาเซียนโดยใช้วิธีการวิเคราะห์บรรณมิติเบื้องต้น (Choempayong, 2012) Nakornthap (2016) ศึกษาการวิเคราะห์บทความวิจัยของอาจารย์วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรากฏในฐานข้อมูล Scopus และ Web of Science งานของ Ta-Kham, Saninjak, & Jitjaroen (2021) ศึกษาการวิเคราะห์ผลงานวิชาการด้านกาแฟพิเศษโดยใช้แนวทางบรรณมิติ หรืองานของ Chumkad et al.(2022) การวิเคราะห์บรรณมิติเกษตรอินทรีย์

อย่างยั่งยืนในประเทศไทย เป็นต้น ในต่างประเทศมีงานวิจัยที่ศึกษาด้านการวิเคราะห์บรรณมิติที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 จำนวนมากและมีการศึกษาในหลายสาขาวิชา งานการศึกษาในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศมีจำนวนน้อย งานวิจัยบรรณมิติที่เผยแพร่ในช่วงเกิดการระบาดของโรค เช่น Chahrour et al. (2020) การวิเคราะห์บรรณมิติของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 การศึกษาของ Fan et al. (2020) ศึกษาการวิเคราะห์บรรณมิติที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 เปรียบเทียบระหว่างเอกสารวิจัยภาษาอังกฤษและภาษาจีน หรือในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์มีงานของ Aristovnik, Ravšelj & Umek (2020) ศึกษาการวิเคราะห์บรรณมิติเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือการศึกษาที่มีการแบ่งภูมิภาค เช่น Zyoud (2021) ศึกษาการเผยแพร่ผลงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเทศอาหรับด้วยวิธีการทางบรรณมิติ และ Guleid (2021) ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในแอฟริกาด้วยวิธีการทางบรรณมิติ ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เช่น Pambayun (2021) ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดดิจิทัลในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วยวิธีการทางบรรณมิติ เป็นต้น

จากการศึกษางานวรรณกรรมข้างต้นทั้งในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่พบในประเทศไทยและต่างประเทศตั้งแต่เริ่มมีการแพร่ระบาดของโรคพบว่า นักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาต่างให้ความสนใจในการศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียง ในงานด้านการวิเคราะห์บรรณมิตินั้นพบว่าในประเทศไทยยังมีการศึกษาไม่มากนัก จากการศึกษาวรรณกรรมดังกล่าวทำให้เห็นว่าประเด็นในด้านการศึกษาการเผยแพร่งานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในภูมิภาคเอเชียเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญกับภูมิภาคเนื่องจากในภูมิภาคเอเชียเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 ก่อนภูมิภาคอื่น มีผลกระทบต่องานทุกภาคส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการศึกษาวิจัยด้านโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในภูมิภาคเอเชียว่ามีความจำเป็นหรือการศึกษาในด้านใดบ้าง มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในภูมิภาคอย่างไร ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาวิจัยสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีการเผยแพร่ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียจากฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในระดับสากล

ในการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงบรรณมิติ คำว่า บรรณมิติ หรือ bibliometrics ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในปี 1969 โดย Alan Pitchard แทนคำว่า statistical bibliography ที่ใช้กันอยู่ในขณะนั้น Pitchard อธิบายความหมายของ bibliometrics ว่าเป็นการประยุกต์ใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์และสถิติกับหนังสือและสื่อต่าง ๆ ในปีเดียวกันนั้น คำว่า Scientometrics ก็ถูกนำมาใช้โดย V.V. Nalimov และ B.M. Mulchenko ในความหมายของการประยุกต์ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณกับสื่อต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ ส่วนคำว่า Informetrics ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในปี 1988 โดย Gorkova แห่ง สถาบัน VINITI ประเทศรัสเซีย คือการนำวิธีการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์และสถิติมาใช้กับสื่อต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์และครอบคลุมถึงการใช้วิธีวิเคราะห์เชิงสถิติกับสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และระบบงานห้องสมุดด้วย กล่าวโดยสรุปทั้งสามคำหมายถึงการวัดด้านวรรณกรรมวิทยาศาสตร์และสารสนเทศ (Bunternghit, 2009) โดยเทคนิคการศึกษาทางบรรณมิติอาจมีได้มากกว่า 1 เทคนิคตามวัตถุประสงค์การศึกษาที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) เทคนิคการนับจำนวนเอกสารตีพิมพ์ ทำให้ทราบองค์ความรู้ของสาขาใดสาขาหนึ่งในภาพใหญ่ 2) เทคนิคการวิเคราะห์รายการอ้างอิง ทำให้สามารถ

ระบุชั้นงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับในสาขานั้นซึ่งอาจกลายเป็นแนวความรู้กระแสหลักได้ และ 3) เทคนิคการวิเคราะห์การใช้คำร่วมกัน ทำให้ทราบทิศทางและแนวโน้มการบูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางความร่วมมือของนักวิจัยได้ (Ta-Kham, Saninjak, & Jitjaroen, 2021 p. 4) โดยผลการศึกษาที่ได้จะเป็นการแนะแนวทางการวิจัยและชี้แนะแหล่งข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในมุมมองที่แตกต่างออกไปนอกเหนือจากด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตลอดจนเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนางานวิจัยแก่นักวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัย นักวิจัย หน่วยงานวิจัย แหล่งตีพิมพ์และประเทศที่ทำวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

2) เพื่อศึกษาเนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยด้านโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์บรรณมิติเอกสารที่ใช้ศึกษาคือเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 ของประเทศในเอเชียที่ได้รับการเผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์บรรณมิติของ Zupic & Čater (2015) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ และงานที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี 2563-2565

2. วิธีการวิจัยศึกษาด้วยวิธีบรรณมิติจากบทความที่ทำการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูล Scopus ด้วยกลยุทธ์การสืบค้น (("covid-19" OR "covid19" OR "coronavirus" OR "coronavirus2019" AND library AND information)) ที่พบในชื่อเรื่องและบทคัดย่อ จำกัดเพิ่มเติมด้วยปีและประเทศในภูมิภาคเอเชียเพื่อให้ได้ผลการสืบค้นที่แคบลงและเกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ นำมาศึกษาใน 2 เรื่อง คือ 1) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัย นักวิจัย หน่วยงานวิจัยและประเทศที่ทำวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์รายการอ้างอิง (Citation analysis) เพื่อหาค้นหาแหล่งที่มีการเผยแพร่งานวิจัย 2) เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบการไต่รายการอ้างอิงร่วมกัน (Bibliographical coupling) และการวิเคราะห์การใช้คำสำคัญร่วมกัน (Co-word analysis) เพื่อหาแนวคิดหลักที่สำคัญ

3. ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 นำข้อมูลในรูปแบบของไฟล์ Excel ที่ได้คัดกรองข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความซ้ำซ้อน และตรวจสอบข้อมูลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น การสะกดคำ การใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ตัวพิมพ์เล็ก รูปแบบการเขียนชื่อ ตรวจสอบคำสำคัญให้เป็นคำที่นิยมใช้ ซึ่งจะได้อาณาเขตที่แสดงชื่อผู้เขียน ชื่อบทความ คำสำคัญ

บทความย่อ แหล่งที่มา และลำดับการอ้างอิงข้อมูล จากนั้นบันทึกเป็นไฟล์ดิจิทัลที่สามารถนำไปดำเนินการขั้นต่อไปได้

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรม Bibliometrix ที่พัฒนาโดย Aria & Cuccurullo (2017) ซึ่งเป็นเครื่องมือสนับสนุนงานวิจัยเชิงปริมาณด้านบรรณมิติ (Bibliometrics) มีความสามารถในการนำเข้าข้อมูลบรรณานุกรมและเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบภาษาอาร์ (R) สำหรับวิเคราะห์บรรณมิติ และสร้างเมตริกซ์สำหรับการวิเคราะห์รายการอ้างอิงร่วมกัน (Co-citation) การเชื่อมโยง (Coupling) การทำงานร่วม (Collaboration) และการใช้คำสำคัญร่วมกัน (Co-word)

3.3 กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ โดยกำหนดเป็น 2 ส่วน คือ 1) สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัย นักวิจัย หน่วยงานวิจัย แหล่งตีพิมพ์และประเทศที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถี่และความสัมพันธ์ เพื่อแสดงลำดับ สัดส่วนและความเชื่อมโยงประเด็นเกี่ยวกับการทำวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 2) เนื้อหาความรู้ ใช้หลักการการใช้คำสำคัญร่วมกันในการวิเคราะห์การเชื่อมโยงคำสำคัญเพื่อแสดงกลุ่มเนื้อหาของงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และประเด็นด้านแนวโน้มการวิจัยด้านโรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ใช้หลักการวิเคราะห์ความถี่ของคำสำคัญที่ปรากฏในเอกสารนำเสนอในรูปแบบของ Thematic map

4. การแสดงผลและตีความ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยรูปภาพหรือกราฟเพื่อแสดงความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และกลุ่มของข้อมูลในมิติต่าง ๆ โดยใช้ Biblioshiny เป็นเครื่องมือการแสดงผลที่ติดตั้งอยู่ในโปรแกรม Bibliometrix ซึ่งเป็นชุดโปรแกรมใน R Studio จากนั้นตีความการแสดงผลจากการศึกษา คือ การอธิบายการเผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 ในสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศของประเทศในเอเชีย ในด้านสภาพทั่วไปของเอกสารงาน นักวิจัย หน่วยงานวิจัย แหล่งตีพิมพ์และประเทศที่ทำการวิจัย และอธิบายแนวคิดเพื่อแสดงแนวโน้มและทิศทางการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 ในสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาจำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงาน นักวิจัย หน่วยงานวิจัย แหล่งตีพิมพ์และประเทศที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 2) ผลการวิเคราะห์แนวคิดและแนวโน้มงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการสืบค้นเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

จากการศึกษา พบว่าในช่วงปี ค.ศ. 2020-2022 มีเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูล Scopus ด้วย กลยุทธ์การสืบค้น (("covid-19" OR "covid19" OR "coronavirus" OR "coronavirus2019" AND library AND information)) ที่พบในชื่อเรื่องและบทคัดย่อ จำกัดเพิ่มเติมด้วยปีและประเทศในภูมิภาคเอเชียเพื่อให้ได้ผลการสืบค้นที่

แคบลงและเกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 101 รายการ แบ่งเป็น บทความ จำนวน 89 รายการ หรือร้อยละ 88.60 บทความวิจัยที่นำเสนอในงานประชุมวิชาการ จำนวน 8 รายการ หรือร้อยละ 11.39 ซึ่งพบว่าผลการสืบค้นส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสาร มากกว่าบทความวิจัยที่นำเสนอในงานประชุมวิชาการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลโดยสรุปเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโคโรนาไวรัส 2019 ที่เกี่ยวข้องกับสาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

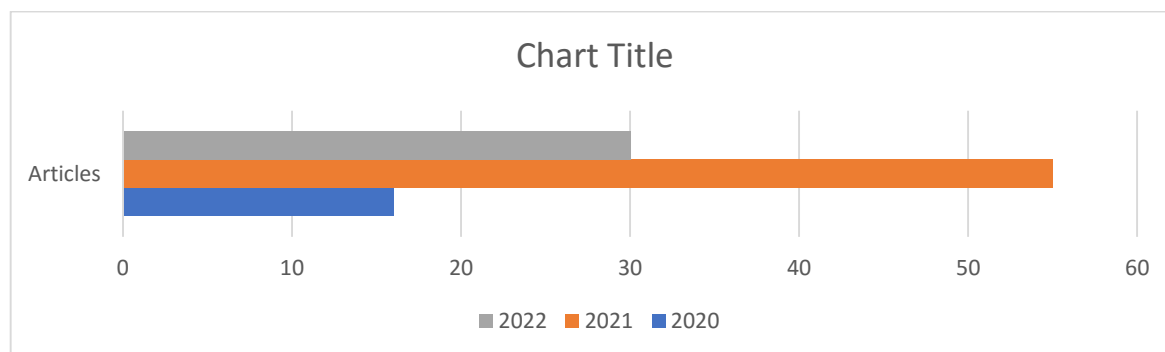
Description	Results	Description	Results
MAIN INFORMATION ABOUT DATA		DOCUMENT CONTENTS	
Timespan	2020:2022	Keywords Plus (ID)	222
Sources (Journals, Books, etc)	51	Author's Keywords (DE)	386
Documents	101	AUTHORS	
Annual Growth Rate %	36.93	Authors	222
		Authors of single-authored	
Document Average Age	0.861	docs	20
		AUTHORS	
Average citations per doc	4.01	COLLABORATION	
References	1	Single-authored docs	21
		Co-Authors per Doc	2.42
		International co-authorships	
		%	14.85
DOCUMENT TYPES			
article	89		
book chapter	1		
conference paper	8		
review	3		

2. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงาน นักวิจัย หน่วยงานวิจัย และประเทศที่เผยแพร่ผลงาน ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Citation Analysis

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงานที่เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับสาขา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

ดังแสดงในภาพที่ 1 และตารางที่ 2 จำนวนสิ่งพิมพ์งานที่ตีพิมพ์ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมามีเพิ่มขึ้น ซึ่งบ่งชี้ว่าชุมชนวิชาการสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย มี

ความสนใจเกี่ยวกับโรคโควิด-19 เพิ่มขึ้น อัตราการเติบโตมีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ทำให้เห็นว่าการศึกษารื่องโรคโควิด-19 กับประเด็นด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ยังคงมีความสำคัญ เป็นที่คาดการณ์ว่าจะดำเนินต่อไปปี 2023

ภาพที่ 1 ผลผลิตจำแนกตามปี

ตารางที่ 2 จำนวนบทความที่ตีพิมพ์จำแนกตามปี

ปี (Year)	บทความ (Articles)
2020	16
2021	55
2022	30

2.2 ผลการวิเคราะห์วารสารที่เผยแพร่บทความมากที่สุด

วารสารที่ตีพิมพ์บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แสดงในตารางที่ 3 เรียงลำดับจาก 1 ถึง 10 ของวารสารที่ตีพิมพ์บทความเป็นประจำมากที่สุด โดยวารสารที่มีการเผยแพร่บทความมากที่สุดคือ Library Philosophy and Practice จำนวน 34 บทความ รองลงมาคือ Digital Library Perspectives จำนวน 4 บทความ และ Library Hi Tech จำนวน 4 บทความ

ตารางที่ 3 รายชื่อวารสารที่เผยแพร่บทความมากที่สุด 10 อันดับแรก

วารสาร (Sources)	บทความ (Articles)
1.LIBRARY PHILOSOPHY AND PRACTICE	34
2.DIGITAL LIBRARY PERSPECTIVES	4
3.LIBRARY HI TECH	4
4.HEALTH INFORMATION AND LIBRARIES JOURNAL	3
5.JOURNAL OF ACADEMIC LIBRARIANSHIP	3

วารสาร (Sources)	บทความ (Articles)
6.JOURNAL OF LIBRARIANSHIP AND INFORMATION SCIENCE	3
7.INTERNET REFERENCE SERVICES QUARTERLY	2
8.JOURNAL OF HOSPITAL LIBRARIANSHIP	2
9.PUBLIC LIBRARY QUARTERLY	2
10.SCIENCE AND TECHNOLOGY LIBRARIES	2

2.3 ผลการวิเคราะห์ประเทศที่เผยแพร่บทความมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประเทศที่เผยแพร่บทความ พบว่า ประเทศอินเดีย เป็นประเทศที่มีการเผยแพร่บทความมากที่สุด โดยผลิตบทความทั้งหมด 68 รายการ ประเทศจีนเป็นอันดับสอง จำนวน 25 รายการ รองลงมาคือ ประเทศปากีสถาน จำนวน 23 รายการ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายชื่อประเทศที่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความมากที่สุด 10 อันดับแรก

ประเทศ (Countries)	บทความ (Articles)
1.INDIA	68
2.CHINA	25
3.PAKISTAN	23
4.INDONESIA	12
5.MALAYSIA	8
6.JORDAN	6
7.SOUTH KOREA	6
8.BANGLADESH	5
9.IRAN	5
10.USA	5

3. ผลการวิเคราะห์แหล่งตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

3.1 แหล่งตีพิมพ์ที่มีค่า H-Index มากที่สุด

การวิเคราะห์แหล่งตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ จากฐานข้อมูล Scopus พบว่า มีแหล่งตีพิมพ์ทั้งสิ้น 51 แหล่ง โดยเมื่อพิจารณาค่า H-Index ของแต่ละแหล่งตีพิมพ์ พบว่า วารสาร Health Information and Libraries Journal มีค่า H-Index อยู่ที่ 3 จากจำนวนบทความ 3 เรื่อง เริ่มเผยแพร่ในปี 2020 หลังเกิดสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ไม่นาน ได้แก่ 1) Global responses of health science librarians to the COVID-19 (Corona virus) pandemic: a desktop analysis 2) The Covid-19 'infodemic': a new front for information professionals 3) The COVID-19

(Coronavirus) pandemic: reflections on the roles of librarians and information professionals ได้รับการอ้างอิง 198 ครั้ง รองลงมาเป็น Library Hi Tech และ Library Philosophy and Practice ที่มีค่า H-Index อยู่ที่ 3 รายละเอียดของแหล่งตีพิมพ์ 10 อันดับแรก แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รายชื่อวารสารที่มีค่า H Index มากที่สุด 10 อันดับแรก

วารสาร (Journals)	H-Index	Total	
		Citations	PY_start
1.HEALTH INFORMATION AND LIBRARIES JOURNAL	3	198	2020
2.LIBRARY HI TECH	3	28	2020
3.LIBRARY PHILOSOPHY AND PRACTICE	3	32	2020
4.JOURNAL OF ACADEMIC LIBRARIANSHIP	2	40	2021
5.2020 IFEEES WORLD ENGINEERING EDUCATION FORUM - GLOBAL ENGINEERING DEANS COUNCIL, WEEF-GEDC 2020	1	5	2020
6.DESIDOC JOURNAL OF LIBRARY AND INFORMATION TECHNOLOGY	1	2	2021
7.DIGITAL LIBRARY PERSPECTIVES	1	2	2022
8.EDUCATION SCIENCES	1	12	2021
9.IFLA JOURNAL	1	1	2022
10.INFORMATION AND LEARNING SCIENCE	1	2	2022

3.2 ประเทศที่บทความได้รับการอ้างอิงมากที่สุด

ประเทศที่ผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์โดยใช้ค่าความถี่ในการอ้างอิงเทียบกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ พบว่าประเทศที่มีบทความได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ ประเทศปากีสถาน โดยได้รับการอ้างอิงทั้งหมด 229 ครั้ง มีค่าการอ้างอิงบทความเฉลี่ยที่ 22.90 ครั้ง ทั้งนี้รายละเอียดของประเทศที่มีงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มากที่สุด 10 อันดับแรก แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 รายชื่อประเทศที่มีค่าความถี่การอ้างอิงมากที่สุด 10 อันดับแรก

ประเทศ (Country)	จำนวนอ้างอิง (Total Citations)	ค่าเฉลี่ย (Average Article Citations)
1.PAKISTAN	229	22.90
2.KUWAIT	23	23.00
3.CHINA	19	2.11
4.USA	19	19.00
5.INDIA	12	0.67
6.KOREA	5	1.00
7.JORDAN	4	1.33
8.INDONESIA	3	0.75
9.MALAYSIA	3	1.00
10.BANGLADESH	2	0.67

4. ผลการวิเคราะห์ด้านแนวคิดและแนวโน้มงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย

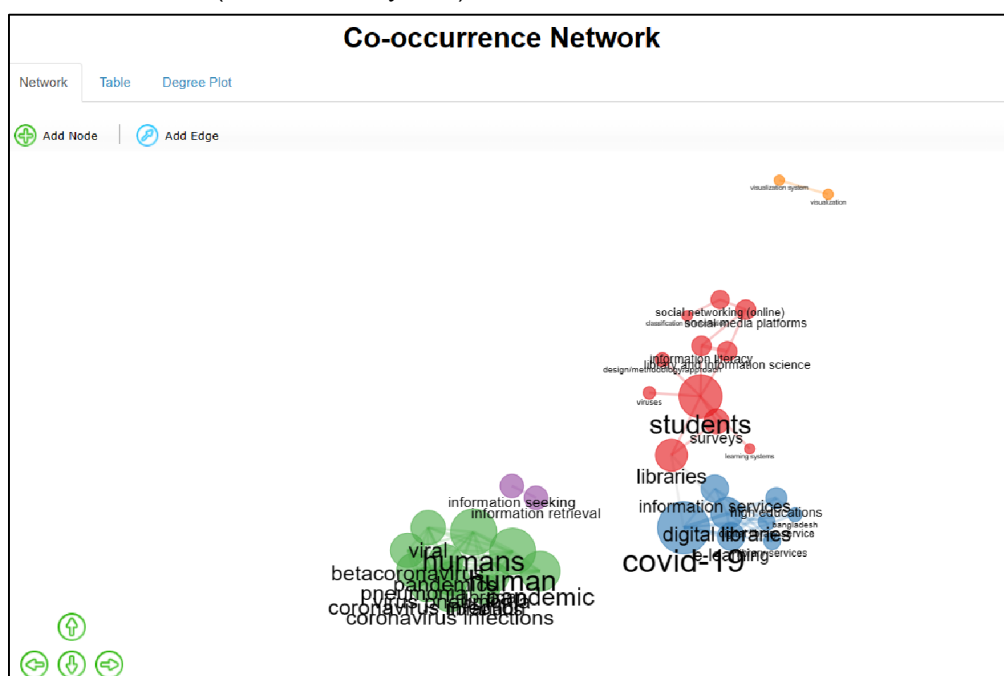
การวิเคราะห์ด้านแนวคิดและแนวโน้มงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชีย ใช้วิธีการวิเคราะห์การใช้คำสำคัญร่วมกัน (Co-word analysis) และการวิเคราะห์แผนผังใจความหลัก (Thematic map analysis) มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์การใช้คำสำคัญร่วม (Co-occurrence) เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ได้พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและคำสำคัญร่วมที่ปรากฏในเอกสารซึ่งคำสำคัญจะเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย (Co-word network) ซึ่งโครงสร้างลักษณะนี้มีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจประเด็นวิจัย การกำหนดหัวเรื่องหัวข้อที่สำคัญและกำลังเป็นประเด็นน่าสนใจในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Bibliometrix และแสดงผลโดยใช้แพ็คเกจ Biblioshiny แสดงลักษณะเครือข่ายการเชื่อมโยงคำสำคัญด้วยกราฟแบบ Co-occurrence network โดยจำแนกกลุ่มของเนื้อหาได้ด้วยสีที่แตกต่างกัน ตำแหน่งที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มจะเป็นแนวคิดที่สำคัญและเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงประเด็นหรือแนวคิดอื่นที่เชื่อมโยงด้วย ซึ่งจะแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดด้วยการใช้เส้นที่มีความหนาบางตามค่าความใกล้ชิด เส้นที่มีขนาดหนาแสดงว่ามีค่าความใกล้ชิดกันมากกว่าเส้นบาง นอกจากนี้ยังแสดงจำนวนได้รับการอ้างอิงด้วยขนาดความเล็กละใหญ่ของกรอบ หากมีกรอบขนาดใหญ่แสดงว่าแนวคิดหรือคำสำคัญนั้นมาจากเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงเป็นจำนวนมาก

แนวคิดสำคัญที่พบเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสีเขียว มีคำสำคัญที่โดดเด่น ได้แก่ มนุษย์ (human) บีตาโคโรนาไวรัส (betacoronavirus) การแพร่ระบาด (pandemic) ปอดอักเสบ (pneumonia) โคโรนาไวรัส (coronavirus) การติด

เชื้อโคโรนาไวรัส (coronavirus inflections) ไวรัส (viral) 2) กลุ่มสีฟ้า มีคำสำคัญที่โดดเด่น ได้แก่ โรคโควิด-19 (COVID-19) ห้องสมุดดิจิทัล (digital library) บริการสารสนเทศ (information services) อีเลิร์นนิ่ง (e-learning) อุดมศึกษา/การศึกษาขั้นสูง (high education) บริการห้องสมุดดิจิทัล (digital library service) 3) กลุ่มสีแดง คำสำคัญที่โดดเด่น ได้แก่ นักเรียน (students) ห้องสมุด (libraries) สำรวจ (surveys) information literacy (การรู้สารสนเทศ) library and information science (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) รูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ (social media platforms) เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ (social networking (online)) 4) กลุ่มสีม่วง คำสำคัญที่โดดเด่น ได้แก่ การแสวงหาสารสนเทศ (information seeking) การค้นคืนสารสนเทศ (information retrieval) และ 5) กลุ่มสีเหลือง คำสำคัญที่โดดเด่น ได้แก่ การนำเสนอด้วยภาพ (visualization) ระบบการนำเสนอด้วยภาพ (visualization system) ดังภาพที่ 2

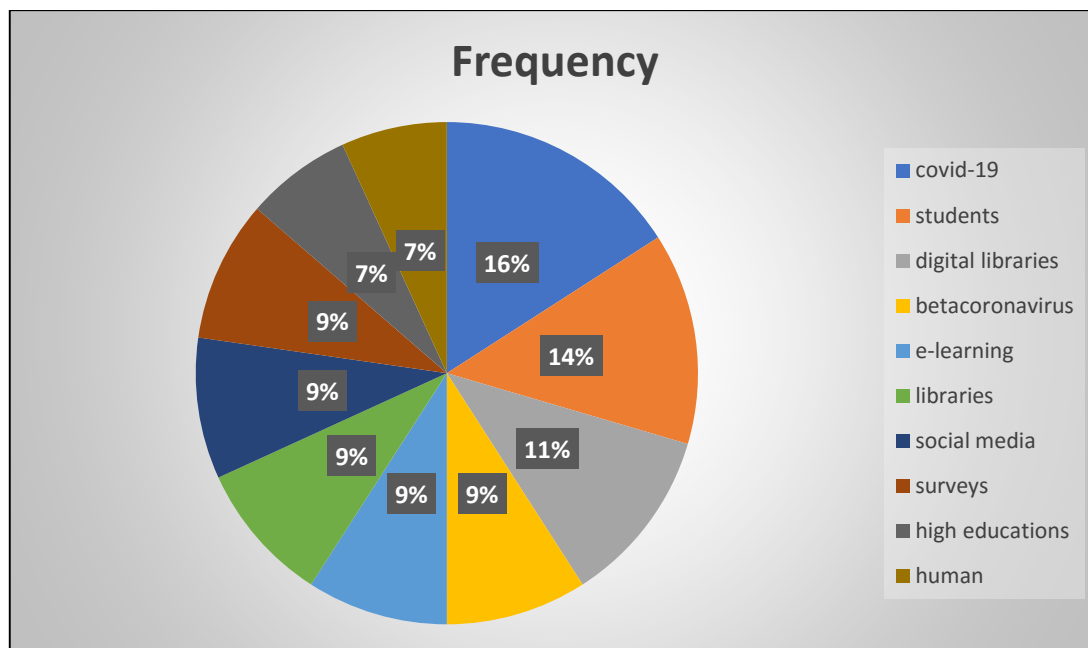
ภาพที่ 2 การใช้คำสำคัญร่วม (Co-occurrence network)

4.1.1 แนวโน้มของหัวข้อ (Trend Topics)

หัวข้อที่เกิดขึ้นจากความถี่ของคำที่สังเกตได้จากการศึกษานี้ ตามช่วงเวลา (Timeline) ด้านล่างในภาพที่ 3 เป็นประเด็นที่อ้างอิงบ่อยที่สุด คำสำคัญที่ใช้อย่างน้อยที่สุดจะอยู่ที่ด้านบนสุดของรายการ และคำสำคัญที่ใช้อย่างน้อยจะแสดงบนช่วงเวลา (Timeline) แสดงรายการหัวข้อตั้งแต่ปี 2020 เมื่อมีการเผยแพร่เอกสาร พบว่าตามช่วงเวลา (Timeline) COVID-19 เป็นหัวข้อที่มีการพูดถึงกันมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องของ students และ digital library ตามลำดับ เช่นเดียวกับการคิดจากความถี่ของคำที่ใช้มากที่สุดดังภาพที่ 4 พบว่า 3 คำแรกที่พบบ่อย ได้แก่ COVID-19, students และ digital libraries ตามลำดับ

ภาพที่ 3 แนวโน้มของหัวข้อ

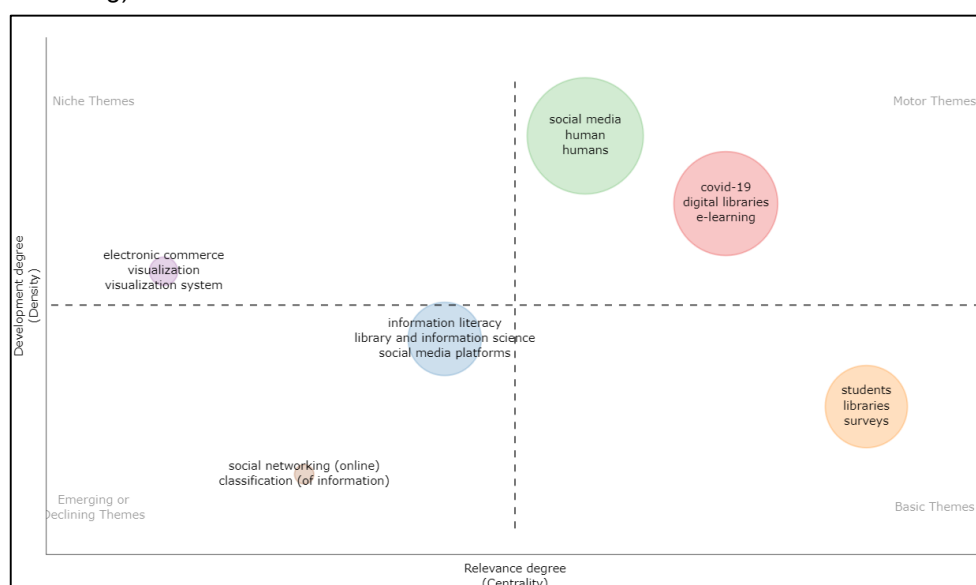

ภาพที่ 4 ความถี่ของวลีที่ใช้มากที่สุด

4.2 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Thematic map analysis)

การวิเคราะห์แนวโน้มวิเคราะห์ด้วยแผนผังใจความหลัก (Thematic map) โดยแยกออกเป็นสี่ส่วนตามความหนาแน่นและความเป็นศูนย์กลางของหัวข้อซึ่งอธิบายได้ดังนี้ ปัญหาที่อยู่ในภาคบนขวาต้องพิจารณาให้ละเอียดยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ด้วย คือ กลุ่มสีเขียวเรื่องเกี่ยวกับ สื่อสังคมออนไลน์ มนุษย์ (social media, human, humans) และกลุ่มสีชมพู โรคโควิด-19 ห้องสมุดดิจิทัล อีเลิร์นนิ่ง (COVID-19, digital libraries, e-learning) ในทางตรงกันข้ามภาคซ้ายบน กลุ่มสีม่วง มีประเด็นที่พัฒนาอย่าง

รวดเร็ว ประเด็นนี้มีความหนาแน่นสูงแต่มีความเป็นศูนย์กลางต่ำคือประเด็นเกี่ยวกับการค้าอิเล็กทรอนิกส์ การนำเสนอด้วยภาพ และระบบการนำเสนอด้วยภาพ (electronic commerce, visualization, visualization system) ภาคซ้ายล่างลดหลั่นลงมาอย่างหนาแน่น คือ กลุ่มสีฟ้า การรู้สารสนเทศ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ รูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ (information literacy, library and information science, social media platforms) และกลุ่มสีน้ำตาล เครือข่ายสังคมออนไลน์ การจัดหมวดหมู่สารสนเทศ (social network (online), classification (of information)) ในภาคขวาล่างมีใจความสำคัญที่มีความเป็นศูนย์กลางในระดับสูง แต่มีความหนาแน่นต่ำ คือ ประเด็นด้านนักเรียนหรือผู้เรียน ห้องสมุด และการสำรวจ (students, libraries, survey) เส้นเวลาในภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่าหัวข้อที่เป็นไปได้มากสำหรับการวิจัยในอนาคต ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ มนุษย์ (social media, human, humans) และ โรคโควิด-19 ห้องสมุดดิจิทัล อีเลิร์นนิง (COVID-19, digital libraries, e-learning)

ภาพที่ 5 แผนผังใจความหลัก (Thematic map)

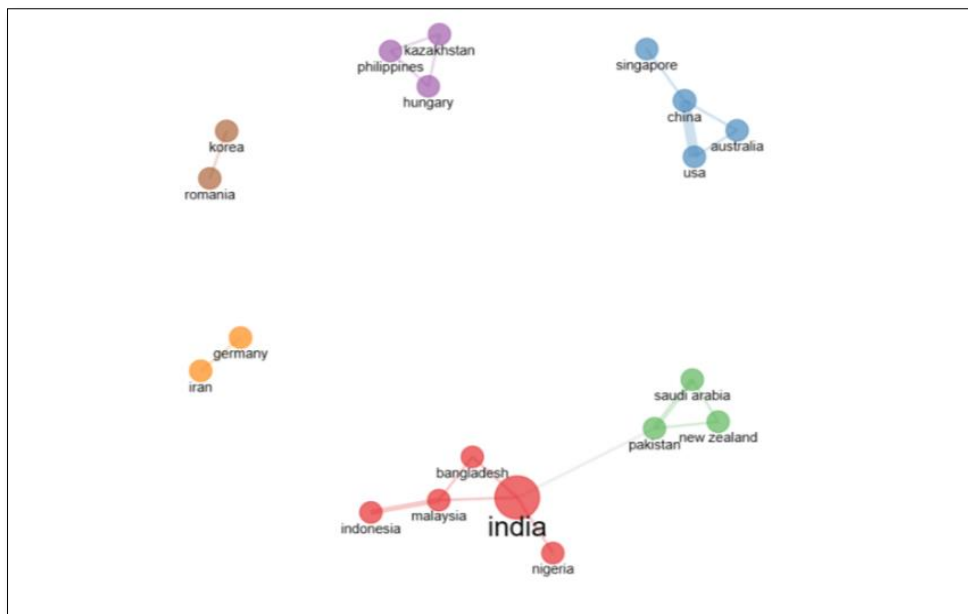
4.3 ผลการวิเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในเอเชียและประเทศอื่น ๆ

(Bibliographic coupling of the countries)

ผลการเชื่อมโยงทางบรรณานุกรมร่วมกัน (Bibliographic coupling) พบว่าความร่วมมือด้านการวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชียนั้นมีประเทศที่มีความร่วมมือกันแบ่งเป็น 6 เครือข่ายตามสีมีทั้งหมด 19 ประเทศ ดังแสดงในภาพที่ 6 ได้แก่

กลุ่มสีแดงคือ กลุ่มที่มีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดคือ ประเทศอินเดียที่มีความร่วมมือกับประเทศบังกลาเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไนจีเรีย นอกจากนี้อินเดียยังมีความร่วมมือกับกลุ่มสีเขียวคือ ประเทศปากีสถาน ซึ่งปากีสถานมีความร่วมมือกับนิวซีแลนด์และซาอุดีอาระเบีย กลุ่มสีฟ้าคือ ประเทศจีนที่มีความร่วมมือกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสิงคโปร์ โดยประเทศสหรัฐอเมริกามีความร่วมมือกับประเทศออสเตรเลียด้วย กลุ่มสีม่วงคือ ความร่วมมือระหว่างประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอังกฤษ และ

ประเทศคาซัคสถาน กลุ่มสีน้ำตาลคือ ความร่วมมือระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศโรมาเนีย และกลุ่มสีเหลืองคือ ความร่วมมือระหว่างประเทศเยอรมนีและประเทศอิหร่าน

ภาพที่ 6 เครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ (Bibliographic coupling of the countries)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2020-2022 มีเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศในเอเชียที่สืบค้นจากฐานข้อมูล Scopus จำนวน 101 รายการ แบ่งเป็น บทความ จำนวน 89 รายการ หรือร้อยละ 88.60 บทความวิจัยที่นำเสนอในงานประชุมวิชาการ จำนวน 8 รายการ หรือร้อยละ 11.39 ซึ่งพบว่าผลการสืบค้นส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมากกว่าบทความวิจัยที่นำเสนอในงานประชุมวิชาการ

วารสารที่ตีพิมพ์บทความเป็นประจํามากที่สุด 10 อันดับแรก พบว่า วารสารที่มีการตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คือ Library Philosophy and Practice จำนวน 34 บทความ รองลงมาก็คือ Digital Library Perspectives จำนวน 4 บทความ และ Library Hi Tech จำนวน 4 บทความ

ประเทศที่เผยแพร่บทความมากที่สุด คือ ประเทศอินเดีย โดยมีบทความทั้งหมด 68 รายการ ประเทศจีนเป็นอันดับสอง จำนวน 25 รายการ รองลงมาก็คือ ประเทศปากีสถาน จำนวน 23 รายการ ตามลำดับ ผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Haquea et al.(2022) ที่ศึกษาการวิเคราะห์บรรณมิติด้านบริการสารสนเทศ พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับสูงสุดในการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ทางวิชาการด้านบริการห้องสมุดในช่วง COVID-19 รองลงมาก็คือ ประเทศอินเดียอยู่ในอันดับที่ 2 ตามมาด้วยประเทศปากีสถาน ประเทศจีน ประเทศไนจีเรีย ประเทศเปรู และประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศในเอเชียคือ ประเทศอินเดีย ประเทศปากีสถาน ประเทศจีน และประเทศเกาหลีใต้ เป็นประเทศที่มีผลงานเผยแพร่อยู่ใน 10

อันดับแรกของประเทศในเอเชีย การวิเคราะห์แหล่งตีพิมพ์งานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จากฐานข้อมูล Scopus พบว่ามี แหล่งตีพิมพ์ทั้งสิ้น 51 แหล่ง โดยเมื่อพิจารณาค่า H- Index ของแต่ละแหล่งตีพิมพ์ พบว่า วารสาร HEALTH INFORMATION AND LIBRARIES JOURNAL มีค่า H- Index อยู่ที่ 3 จากจำนวนบทความ 3 เรื่อง ได้รับการอ้างอิง 198 ครั้ง เริ่มตีพิมพ์งานวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2020 เป็นต้นมา รองลงมาเป็น LIBRARY HI TECH และ LIBRARY PHILOSOPHY AND PRACTICE ที่มีค่า H- Index อยู่ที่ 3 สำหรับประเทศที่มีงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ ประเทศปากีสถาน โดยได้รับการอ้างอิงทั้งหมด 229 ครั้ง มีค่าการอ้างอิงบทความเฉลี่ยที่ 22.90 ครั้ง

คำสำคัญที่ใช้อยู่ที่มากที่สุด พบว่า ตามช่วงเวลา คือ COVID-19 เป็นหัวข้อที่มีการกล่าวถึงกันมากที่สุดในระยะเวลา 3 ปี รองลงมาเป็นเรื่องของ students และ digital library นอกจากนี้ยังพบว่ามีคำที่เกี่ยวข้องที่ปรากฏบ่อยได้แก่ e-learning และ library ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maideen (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการสารสนเทศในช่วงโควิด-19 พบว่า e-libraries จะยังคงเติบโตอย่างทวีคูณ เช่น การแพร่หลายของสมาร์ทโฟน การเป็นเจ้าของอุปกรณ์การอ่านที่ใช้ ICT เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลออนไลน์ที่ปรับเปลี่ยนไปในปัจจุบันเช่นเดียวกับ Asimah, Dzogbede & Akaba (2021) ที่พบว่า ห้องสมุดดิจิทัลที่จัดให้บริการมีการปรับปรุงและบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอโดยเจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักศึกษาใช้ระบบห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและรู้สึกพึงพอใจอย่างมากกับเนื้อหาและคุณภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 นอกจากนี้ Ferri, Grifoni & Guzzo (2020) ยังได้เสนอแนะว่า นักวิจัย มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาภาคธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์และการสอนทางไกลในกรณีที่เกิดสถานะฉุกเฉิน และควรกลายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อให้สามารถจัดการสถานการณ์ได้ทันเวลา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเรียนออนไลน์นั้นมีความสำคัญและจำเป็นเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างโควิด-19 เกิดขึ้น

การวิเคราะห์แนวโน้มประเด็นวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และสาขามบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ พบว่า แนวโน้มของสื่อสังคมออนไลน์กับมนุษย์ และโรคโควิด-19 กับห้องสมุดดิจิทัลและอีเลิร์นนิ่ง ประเด็นพื้นฐานสำคัญที่พบคือ ผู้เรียนหรือนักเรียนกับการสำรวจ และห้องสมุดซึ่งมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาและมีความสอดคล้องในประเด็นนี้อย่าง Haquea et al. (2022) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์บรรณมิติด้านบริการสารสนเทศในช่วงโควิด-19 พบว่า หัวข้อสำคัญที่มีการกล่าวถึงนั้นได้แก่ โรคโควิด-19 (COVID-19), 12.03% (n=48 repeats), บริการห้องสมุด (library services) 4.51% (n=18 repeats), ห้องสมุดมหาวิทยาลัย (academic libraries) 3.51% (n=14 repeats), ห้องสมุด (library) 3.26% (n=13), ห้องสมุดดิจิทัล มนุษย์ การระบาด ห้องสมุดมหาวิทยาลัย (digital libraries, human, humans, pandemic, university libraries) 2.76% (n=11) ห้องสมุด การแพทย์ (libraries, medical) 2.51% (n=10) ซึ่งพบว่ามีหัวข้อด้านบริการห้องสมุดรวมอยู่ด้วย รวมไปถึงห้องสมุดดิจิทัลด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Alajmi, B. M. and Albudaiwi, D. (2020). Response to COVID-19 pandemic: Where do public libraries stand?. *Public Library Quarterly*, 40(6), 540-556.
- Amrungrasakulrat, C. (2021). New approaches to online learning and library use in the era of COVID-19. *Reading Journal*, 25(2), 96–107. [In Thai]
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Aristovnik, A., Ravšelj, D., and Umek, L. (2020). A bibliometric analysis of COVID-19 across science and social science research landscape. *Sustainability*, 12(21), 9132.
- Asvapoositkul, P., and Rojanasupamit, S. (2021). The COVID-19 pandemic – The revolution of libraries leading to the future new normal lifestyle disease that causes revolution of libraries leading to the future new normal lifestyle. *TLA Bulletin (Thai Library Association)*, 65(1), 57–74. [In Thai]
- Asimah, A. P. A., Dzogbede, O. E., and Akaba, S. (2021). Digital library usage during the Covid19 pandemic. *Library Philosophy and Practice*, 1-15.
- Bunterngchit, D. (2009). “Bibliometrics : Research tools in library and information science disciplines”. Retrieved 28 June 2020 Retrieved from http://www.dss.go.th/images/st-article/sti_1_2552_Bibliometrics.pdf [In Thai]
- Chahrour, M., Assi, S., Bejjani, M., Nasrallah, A. A., Salhab, H., Fares, M., Khachfe, H. H., Salhab, H.A. and Fares, M.Y. (2020). A bibliometric analysis of COVID-19 research activity: a call for increased output. *Cureus*, 12(3).
- Choempayong, S. (2012). “An overview of Scholarly Productivity in ASEAN: A Preliminary Bibliometric Analysis”. *RSU Library Journal*, 17(2): 5-16. [In Thai]
- Chumkad, K., Hiranphaet, A., Sooksai, T., and Sujarit, R. (2022). The Bibliometric Analysis of sustainable organic farming in Thailand. *Journal of Community Development and Life Quality*, 10(3), 283–292. [In Thai]
- Fan, J., Gao, Y., Zhao, N., Dai, R., Zhang, H., Feng, X., and Bao, S. (2020). Bibliometric analysis on COVID-19: a comparison of research between English and Chinese studies. *Frontiers in public health*, 8, 477.
- Ferri, F., Grifoni, P., and Guzzo, T. (2020). Online learning and emergency remote teaching: Opportunities and challenges in emergency situations. *Societies*, 10(4), 86.
- Guleid, F. H., Oyando, R., Kabia, E., Mumbi, A., Akech, S., and Barasa, E. (2021). A bibliometric analysis of COVID-19 research in Africa. *BMJ Global Health*, 6(5), e005690.

- Guo, Y., Yang, Z., Yang, Z., Liu, Y.Q., Bielefield, A. and Tharp, G. (2021), "The provision of patron services in Chinese academic libraries responding to the COVID-19 pandemic", *Library Hi Tech*, 39 (2), 533-548. <https://doi.org/10.1108/LHT-04-2020-0098>
- Haque, A., Zhang, X., Alam, S., Hasan, N., and Any, F. I. (2022). Library services during COVID-19 pandemic: a bibliometric analysis and knowledge mapping. *Library Philosophy and Practice*, 1-27.
- Hossain M. M. (2020). Current status of global research on novel coronavirus disease (COVID-19): A bibliometric analysis and knowledge mapping [version 1; peer review: awaiting peer review]." *F1000Research* 2020, 9:374. DOI: (<https://doi.org/10.12688/f1000research.23690.1>)
- Ishtiaq, S. M., Sehar, N., and Shahid, A.,. (2020). Information Dissemination during Covid-19 and Lockdown: The Role of University libraries of Sindh, Pakistan. *Library Philosophy and Practice (e- journal)*, 4280. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/4280>
- Lakaphun, T. (2021). Digital Information Needs of Ramkhamhaeng University Library Users. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 14(1), 64-77. [In Thai]
- Lobo, J. and Dhuri, K. R. (2021). Positive Impact of Covid-19 Pandemic in Enhancing Digital Literacy Skills Among Library Professionals: A Stud. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 5243. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/5243>
- Lou, J., Tian, S. J., Niu, S. M., Kang, X. Q., Lian, H. X., Zhang, L. X., and Zhang, J. J. (2020). Coronavirus disease 2019: a bibliometric analysis and review. *Eur Rev Med Pharmacol Sci*, 24(6), 3411-21.
- Maideen, S. (2021). New Challenges and Opportunities in Library Collections, Services, Spaces and Operations During COVID-19: An Overview (January 2021). *Emperor International Journal of Library and Information Technology Research* 2021, Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3859164> .
- Mandrekar B., and e Rodrigues M. C. (2020). Marketing of library and information products and services during covid -19 pandemic: A study. *Library Philosophy and Practice*, 1-19.
- Matonkar, P. V. and Dhuri, K. R. (2021). Open access and free resources on the internet: awareness and use during covid-19 pandemic. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 5153. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/5153>
- Nakornthap, P. (2016). An analysis of research papers indexed in Scopus and Web of Science which authored by faculty staff of the petroleum and petrochemical college, Chulalongkorn university. *Journal of the Thai Library Association*, 9(1), 23-44. [In Thai]

- Nasab, F. R. and Rahim, F. (2020). Bibliometric analysis of global scientific research on SARSCoV-2 (COVID-19). *medRxiv*. Retrieved 28 June 2020. Retrieved from <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.19.20038752v1> DOI <https://doi.org/10.1101/2020.03.19.20038752>
- Pambayun, K. G. (2021). Digital libraries during Covid-19 pandemic: a bibliometric analysis and information mapping. *Indonesian Journal of Librarianship*, 17-30.
- Pitithanabodee, N. (2021). Web citation of research articles on coronavirus disease (COVID-19) published in Thai journals: A bibliometric analysis. *TLA Bulletin (Thai Library Association)*, 65(1), 1–14. [In Thai]
- Pluemsamrungit, P., and Sukanya, P. (2021). Library and the new normal in Thailand. *Reading Journal*, 25(1), 1–26. [In Thai]
- Praserdhanakul, K. (2022). Factors influencing the efficiency of 'work from home' relating to personnel of the library cooperation network in the educational quality assurance during the COVID-19 pandemic. *TLA Research Journal*, 15(1), 81-98. [In Thai]
- Sangchantr, R. (2022). Preparedness of library and information services in new normal: Thai libraries experience. *TLA Bulletin (Thai Library Association)*, 66(1), 21–36. [In Thai]
- Ta-Kham, T., Saninjak, K., and Jitjaroen, W. (2021). An analysis of specialty coffee research publication using a bibliometric method. *Journal of Information Science*, 39(1), 1–19. <https://doi.org/10.14456/jiskku.2021.1> [In Thai]
- Wipawin, N., Sakulwichitsinthu, S., Suntisupaporn, P., Vivekmetakorn, C., and Kimura, L. (2021). The needs to upskill Bangkok metropolitan library network personnel during the COVID-19 pandemic. *Reading Journal*, 25(2), 47–65. [In Thai]
- World Health Organization. (2020). WHO Coronavirus disease (COVID-19) Dashboard. Retrieved 28 June 2020. Retrieved from <https://covid19.who.int/>.
- Yang, F., Zhang, S., Wang, Q., Zhang, Q., Han, J., Wang, L., Wu, X. and Xue, F. (2020). Analysis of the global situation of COVID-19 research based on bibliometrics. *Health information science and systems*, 8, 1-10.
- Youngsukying, K. (2021). Coping of libraries in Thailand during the coronavirus outbreak 2019. *TLA Bulletin (Thai Library Association)*, 64(2), 80–90. [In Thai]
- Zupic, I. & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.
- Zyoud, S. E. H. (2021). The Arab region's contribution to global COVID-19 research: Bibliometric and visualization analysis. *Globalization and health*, 17(1), 1-10.

A Study of Conditions and Operational Challenges in Secondary School Libraries Under the Office of Kamphaeng Phet's Secondary Education Service Area

Suwit Wongboonmak¹

Received 13/02/2023 Revised 15/03/2023 Accepted 15/5/2023

Abstract

This research aimed to examine the challenges pertaining to the operation of libraries in Kamphaeng Phet's Secondary Education Service Area. The library operations in these localities are classified based on the size of secondary schools. In addition, this research attempts to compare the libraries' operations by assessing their compliance with the standards set by the Office of Basic Education Commission. For the purposes of this study, a sample group of 64 individuals including school administrators and teacher librarians was selected. The study was conducted in 2022 academic year in secondary schools under the office of Kamphaeng Phet's Secondary Educational Service Area. The data was collected using a questionnaire. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation and content analysis. The results revealed that school administrators and teacher librarians experienced moderate level of challenges in overall library operations ($\bar{x}=2.30$, S.D.=1.32). The most problematic issues pertained to students' standards ($\bar{x}=2.80$, S.D.=1.50) followed by Information Resource standards ($\bar{x}=2.78$, S.D.=1.60); and the least related to building standards and academic materials ($\bar{x}=2.72$, S.D.=1.59). When comparing the challenges faced by different schools, it was revealed that issues relating to library operations were not associated with the size of the school. Overall, it was found that schools of all sizes experienced some challenges as they related to their libraries' operations at a moderate level ($\bar{x}=2.30$, S.D.=1.32). Large schools appeared to have experienced the most issues ($\bar{x}=2.59$, S.D.=1.46) followed by very large schools ($\bar{x}=2.24$, S.D.=1.46). Average sized schools experienced the least number of challenges ($\bar{x}=2.12$, S.D.=1.20).

Keywords: School library, Problem Condition, Library Operation

¹ Associate Professor Library and Information Studies Program Faculty of Humanities and Social Sciences
Kamphaeng Phet Rajabhat University e-mail: suwit199@yahoo.com

บทนำ

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมวิทยาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ให้บริการแก่ครูและนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมทั้งช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หนังสือและสื่อในห้องสมุดโรงเรียนจะนำพานักเรียนไปสู่ประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งมีทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ทั้งยังช่วยเสริมสร้างจินตนาการ สร้างความตระหนักและความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนให้ได้มาตรฐานมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียน อันเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนได้อีกด้วย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2556 แบ่งออกเป็น 5 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ซึ่งแบ่งออกเป็นครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และครูผู้สอน หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ หมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ (Office of the Basic Education Commission, 2013, p. 5)

สภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มาตรฐานด้านผู้บริหาร มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดทุกปี แต่ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานของห้องสมุด (Yodthong, 2018, p.3) มาตรฐานด้านครู ครูบรรณารักษ์บางโรงเรียนไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่งานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Pheukfak, 2021, p.73) มาตรฐานด้านนักเรียน นักเรียนจำนวนมากเลือกการศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าการอ่านหนังสือ เพราะมีความสะดวกสบายมากกว่าการมาค้นคว้าในห้องสมุด (Tubwichian, 2018, p. 93) มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดโรงเรียนได้รับงบประมาณในแต่ละปีไม่เพียงพอสำหรับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัย (Chaimin & Sengsri, 2020, p.33) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ จำนวนที่หนึ่งไม่เพียงพอสำหรับนักเรียน (Thongdee, Sarika & Wilaikum, 2022, p. 54)

จากสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดดังกล่าว ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ได้มาตรฐาน ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นที่จะต้องรู้ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหามาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและสร้างนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการรับรู้ เข้าถึง ประเมิน เลือก และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม และ

ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และมีทักษะสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

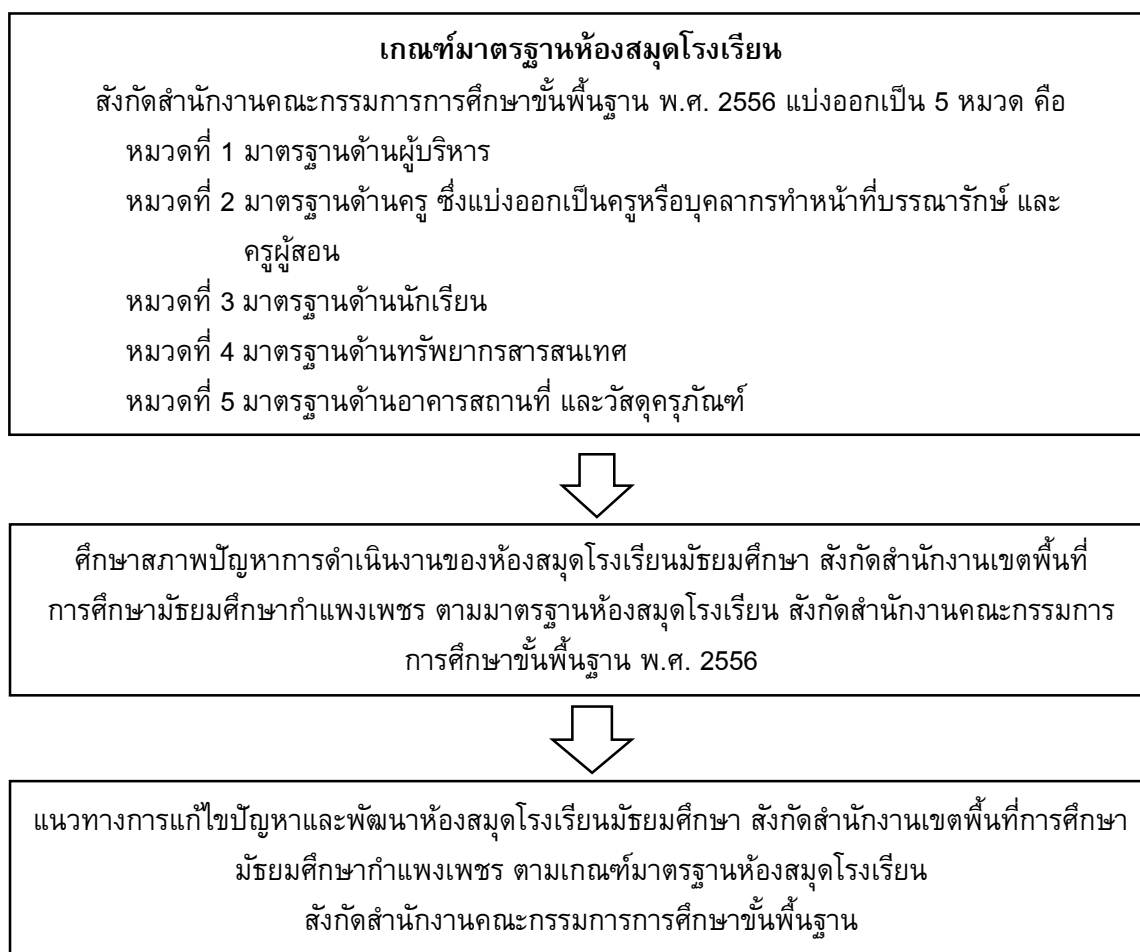
ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ต้องมีการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ นำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูบรรณารักษ์ และเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2556 แบ่งออกเป็น 5 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ซึ่งแบ่งออกเป็นครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และครูผู้สอน หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ หมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ (Office of the Basic Education Commission, 2013, p. 5) โดยศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน สามารถสรุปเป็นกรอบความคิดได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2556 ได้แก่ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู ทั้งครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ และมาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ โดยมีความมุ่งหมายให้การดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมีมาตรฐานและเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Office of the Basic Education Commission, 2013, p. 5)

Tubwichian (2018) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต18 พบว่าปัญหาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวม

และรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่าปัญหามาตรฐานด้านผู้บริหาร ที่อยู่ในระดับมาก คือ การจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุด ปัญหามาตรฐานด้านครู ที่อยู่ในระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปัญหามาตรฐานด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนไม่ค่อยเข้าใช้ห้องสมุด เนื่องจากเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการสืบค้นข้อมูล ผู้เรียนจำนวนมากจึงเลือกศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าการอ่านหนังสือ ปัญหามาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก คือ ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้

Werapan (2020) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริการของห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีปัญหาดังนี้ 1. ด้านอาคารสถานที่ ห้องสมุดมีความคับแคบไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ อาคารไม่สามารถขยายได้ 2. ด้านบุคลากร ครูห้องสมุดไม่ได้จบทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เวลาที่มีการเรียนการสอนไม่พบเจ้าหน้าที่ประจำที่เคาน์เตอร์บริการ 3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุดมีเทคโนโลยีสนับสนุนการช่วยสืบค้นที่ทันสมัยแต่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน 4. ด้านครุภัณฑ์ เครื่องคอมพิวเตอร์เก่าและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่ต้องการใช้งาน 5. ด้านการบริการ เจ้าหน้าที่ไม่ช่วยตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ไม่สามารถให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ใช้บริการได้ 6. ด้านระบบห้องสมุดยังไม่มีการจัดโซนการใช้งานตามความเหมาะสมของพื้นที่ ไม่มีบริการระบบเครือข่ายไร้สายให้นักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2565 มีโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 32 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 32 คน รวม 64 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2556 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ลักษณะเป็นแบบเดิมข้อความ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2556 โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวด (Office of the Basic Education Commission, 2013) คือ

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 3 มาตรฐาน มี 12 ตัวบ่งชี้

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ซึ่งแบ่งออกเป็นครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ มี 5 มาตรฐาน มี 33 ตัวบ่งชี้ และครูผู้สอน มี 2 มาตรฐาน มี 11 ตัวบ่งชี้

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน มี 2 มาตรฐาน มี 12 ตัวบ่งชี้

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ มี 3 มาตรฐาน มี 9 ตัวบ่งชี้

หมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ มี 2 มาตรฐาน มี 9 ตัวบ่งชี้

3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2556 ทั้ง 5 หมวด

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ติดต่อขอหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แจ้งโรงเรียนในสังกัด และขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา อำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม

4.3 ผู้วิจัยติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร และโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์แต่ละฉบับ

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ

5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อเสนอแนะสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร การแบ่งช่วงค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน ดังนี้ (Srisa-Ard, 2010, pp. 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แสดงว่า มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แสดงว่า มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แสดงว่า มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แสดงว่า มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แสดงว่า มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อมูลข้อเสนอแนะสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาครั้งนี้ มีกลุ่มประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 32 คน สภาพภาพของครูบรรณารักษ์ คือ มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 31.25) ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 22 คน (ร้อยละ 68.75) จากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 17 โรงเรียน (ร้อยละ 53.13) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 11 โรงเรียน (ร้อยละ 34.38) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 4 โรงเรียน (ร้อยละ 12.50)

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2556

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

ประเด็นปัญหา	โรงเรียนทุกขนาด			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
มาตรฐานด้านผู้บริหาร	2.75	1.62	ปานกลาง	4
มาตรฐานด้านครู	2.76	1.61	ปานกลาง	3
มาตรฐานด้านนักเรียน	2.80	1.50	ปานกลาง	1
มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	2.78	1.60	ปานกลาง	2
มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์	2.72	1.59	ปานกลาง	5
รวมทุกมาตรฐาน	2.30	1.32	ปานกลาง	

ตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยมาตรฐานที่มีปัญหามากที่สุด คือ มาตรฐานด้านนักเรียน ($\bar{X}=2.80$, S.D.=1.50) รองลงมา คือ มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=2.78$, S.D. =1.60) และน้อยที่สุด คือ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ($\bar{X}=2.72$, S.D. =1.59)

ตารางที่ 2 สภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์
โดยเรียงค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ จากมากที่สุด รองลงมา และน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์	6.4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้	3.05	1.70	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ	เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ			
มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	14.1.7 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	3.01	1.58	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์				
มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	14.1.1 ลูกโลก	2.23	1.54	น้อย
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์				

ตารางที่ 2 พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยตัวบ่งชี้ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 6.4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{X}=3.05$, S.D.=1.70) รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.7 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.01$, S.D. =1.58) และน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.1 ลูกโลก ($\bar{X}=2.23$, S.D.=1.54)

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 3 สภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ประเด็นปัญหา	โรงเรียนขนาดกลาง				โรงเรียนขนาดใหญ่				โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
มาตรฐานด้านผู้บริหาร	2.55	1.46	ปานกลาง	2	3.15	1.78	ปานกลาง	2	2.52	1.75	ปานกลาง	5
มาตรฐานด้านครู	2.55	1.42	ปานกลาง	2	3.11	1.80	ปานกลาง	3	2.72	1.79	ปานกลาง	2
มาตรฐานด้านนักเรียน	2.64	1.43	ปานกลาง	1	3.00	1.70	ปานกลาง	5	2.82	1.70	ปานกลาง	1
มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	2.51	1.41	ปานกลาง	4	3.23	1.74	ปานกลาง	1	2.68	1.83	ปานกลาง	4
มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์	2.49	1.47	ปานกลาง	5	3.07	1.75	ปานกลาง	4	2.71	1.68	ปานกลาง	3
รวมทุกมาตรฐาน	2.12	1.20	ปานกลาง		2.59	1.46	ปานกลาง		2.24	1.46	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 พบว่าการศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนทุกขนาด มีสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุด ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.30$, S.D.=1.32) โดยขนาดโรงเรียนที่มีปัญหามากที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=2.59$,

S.D.=1.46) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X} = 2.24$, S.D.=1.46) และน้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.12$, S.D.=1.20)

ตารางที่ 4 สภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาท่าแพเพชร โรงเรียนขนาดกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยตามตัวบ่งชี้มากที่สุด รองลงมา และน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์	5.7 มีการบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมให้บริการ	2.79	1.43	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค				
มาตรฐานด้านผู้บริหาร	1.5.5 จัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอกับการให้บริการ	2.76	1.43	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ				
มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์	6.4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ	2.76	1.50	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ				
มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์	6.9 มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต	2.76	1.52	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ				
มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	14.1.1 ลูกโลก	2.21	1.32	น้อย
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์				

ตารางที่ 4 พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โรงเรียนขนาดกลาง ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดย ตัวบ่งชี้ที่มีปัญหา มากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 5.7 มีการบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมให้บริการ ($\bar{X}=2.79$, S.D.=1.43) รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ 1.5.5 จัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอกับการให้บริการ ($\bar{X}=2.76$, S.D.=1.43) ตัว บ่งชี้ 6.4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{X}=2.76$, S.D.=1.50) ตัวบ่งชี้ 6.9 มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต ($\bar{X}=2.76$, S.D.=1.52) และน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.1 ลูกโลก ($\bar{X}=2.21$, S.D.=1.32)

ตารางที่ 5 สภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยเรียงค่าเฉลี่ยตามตัวบ่งชี้จาก มากที่สุด รองลงมา และน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
มาตรฐานด้านทรัพยากร สารสนเทศ	14.1.7 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	3.73	1.69	มาก
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากร สารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์				
มาตรฐานด้านทรัพยากร สารสนเทศ	14.1.8 บทเรียนออนไลน์	3.64	1.64	มาก
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากร สารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์				
มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	14.1.1 ลูกโลก	2.36	1.79	น้อย
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากร สารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์				

ตารางที่ 5 พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โรงเรียนขนาดใหญ่ ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดย ตัวบ่งชี้ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.7 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.73$, S.D.=1.69) รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.8 บทเรียนออนไลน์ ($\bar{X}=3.64$, S.D.=1.64) และน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.1 ลูกโลก ($\bar{X}=2.36$, S.D.=1.79)

ตารางที่ 6 สภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยเรียงค่าเฉลี่ยตามตัวบ่งชี้
จากมากที่สุด รองลงมา และน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
มาตรฐานด้านทรัพยากร สารสนเทศ	15.2 ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ ทางเว็บไซต์	3.25	1.98	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 15 การจัดการ ทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ				
มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมี ความสามารถในการบริหาร จัดการ	1.4.2 มีการจัดหางบประมาณจาก หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากแหล่งทุนภายใน และ ภายนอก เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงานและการพัฒนา ห้องสมุด	3.12	1.81	ปานกลาง
มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานที่ 11 นักเรียนมี ความสามารถในการรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก สารสนเทศ	11.7 มีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ ทรัพยากรสารสนเทศ	3.12	1.64	ปานกลาง
มาตรฐานด้าน ทรัพยากรสารสนเทศ	14.1.6 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน	3.12	1.81	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากร สารสนเทศประเภทวัสดุ ไม่ดีพิมพ์				
มาตรฐานด้านทรัพยากร สารสนเทศ	14.1.1 ลูกโลก	1.75	1.39	น้อย
มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากร สารสนเทศประเภทวัสดุ ไม่ดีพิมพ์				

ตารางที่ 6 พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยตัวบ่งชี้ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 15.2 ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ ($\bar{X}=3.25$, S.D.=1.98) รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ 1.4.2 มีการจัดทำงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากแหล่งทุนภายในและภายนอก เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X}=3.12$, S.D.=1.81) ตัวบ่งชี้ 11.7 มีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.12$, S.D.=1.64) ตัวบ่งชี้ 14.1.6 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ($\bar{X}=3.12$, S.D.=1.81) และน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ 14.1.1 ลูกโลก ($\bar{X}=1.75$, S.D.=1.39)

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ ต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

มาตรฐานด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบาย และจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีในการพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ ต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอและเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน และความต้องการของนักเรียน ครู และชุมชน

มาตรฐานด้านครู โรงเรียนต้องให้ความสำคัญต่อการบรรจุครูบรรณารักษ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ ครูบรรณารักษ์ต้องร่วมมือกับครูผู้สอน นักเรียนในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน

มาตรฐานด้านนักเรียน นักเรียนต้องพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และรักการอ่าน และต้องเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง นักเรียนต้องมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการของห้องสมุด และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานเอกชน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความพร้อม เพื่อสนับสนุนทรัพยากรสารสนเทศให้กับห้องสมุด ต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม

มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ห้องสมุดต้องจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ต้องปรับปรุงตกแต่ง และสร้างบรรยากาศของห้องสมุดให้น่าใช้บริการ

อภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่พบจากการวิจัยสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ ตามมาตรฐานภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมาตรฐานที่มี

ปัญหามากที่สุด คือ มาตรฐานด้านนักเรียน รองลงมา คือ มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ และน้อยที่สุด คือ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 มาตรฐานด้านนักเรียน มีสภาพปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่านักเรียนไม่ค่อยให้เข้าใช้ห้องสมุด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์ในการสืบค้นสารสนเทศ และอ่านหนังสือ วารสาร ตำรา แบบเรียน ฯลฯ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับ Tubwichian (2018, p. 93) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า นักเรียนไม่ค่อยเข้าใช้บริการห้องสมุด เนื่องจากเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการสืบค้นข้อมูลมากกว่าการเข้าไปสืบค้นข้อมูลในห้องสมุด นักเรียนจำนวนมากจึงเลือกการศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าการอ่านหนังสือ เพราะมีความสะดวกสบายมากกว่าในการค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุด ส่งผลให้นักเรียนขาดความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและไม่มีนิสัยรักการอ่าน แม้หลายโรงเรียนจะให้การสนับสนุนการสร้างนิสัยรักการอ่าน แต่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จทุกโรงเรียน อันเนื่องมาจากนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นไม่สม่ำเสมอ และบางโรงเรียนมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

1.2 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีสภาพปัญหาการดำเนินงานรองลงมา อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณที่จำกัด การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมาให้บริการจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับ Thongdee, Sarika & Wilaikum (2022, p. 55) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พบว่าปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ คือ หนังสือในห้องสมุดไม่ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด และ Tubla (2017, p.49) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนบ้านห้วยตะปอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า การจัดหาทรัพยากรห้องสมุดไม่เพียงพอและไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ หนังสือส่วนหนึ่งชำรุดเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ ขาดการสำรวจคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ขาดการสอบถามการสำรวจไปยังผู้ให้บริการ และงบประมาณที่จำกัด การจัดซื้อหนังสือได้มาก็ชำ

1.3 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ มีสภาพปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดโรงเรียนบางแห่งยังไม่ติดเครื่องปรับอากาศ และการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุดยังไม่สนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีเท่าที่ควร และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการแต่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน สอดคล้องกับ Chaviatoku (2018) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่าห้องสมุดบรรยากาศร่มรื่นและสวยงามอยู่แล้ว แต่ด้วยอาคารเป็นสี่เหลี่ยมโล่งต่อกัน จึงยังขาดความเป็นสัดส่วน อยากให้มีมุมอ่านหนังสือสำหรับครู เพื่อให้ครูเข้าใช้บริการมากขึ้น ห้องสมุดควรมีการติดเครื่องปรับอากาศ เพราะอากาศไม่ถ่ายเท เวลาฤดูร้อนคนเยอะจะรู้สึกอึดอัด ควรมีห้องสำหรับอ่านหนังสือที่เงียบสำหรับคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว และ Werapan (2020) ได้ศึกษา

ยุทธศาสตร์การบริการของห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ตามขนาดโรงเรียนจากปัญหามากไปน้อย คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลาง

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัญหาต่างๆ ของห้องสมุดโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์สามารถแก้ไขปัญหาและบูรณาการการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนตามสภาพบริบทของตนเองได้ ระดับปัญหาจึงอยู่ระดับ ปานกลาง ทั้ง 3 ขนาดโรงเรียน สอดคล้องกับ Prabsattru (2013, pp.73, 78-79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อุดรธานี พบว่าปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมอยู่ระดับ ปานกลาง และผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีปัญหา เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเร่งด่วน โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ในตัวบ่งชี้ 6.4 มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบรรจุครูบรรณารักษ์ ที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์มาสอนและปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบห้องสมุดโดยตรง ครูบรรณารักษ์ต้องมีเวลาทำงานในห้องสมุด และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม โรงเรียนต้องจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดให้กับนักเรียนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือจัดตั้งชุมนุมห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดต้องมีการจัดกิจกรรมแนะนำการใช้บริการห้องสมุดให้นักเรียนทุกระดับชั้น และห้องสมุดต้องจัดอบรมการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

1.2 ในตัวบ่งชี้ 14.1.7 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีข้อเสนอแนะให้ห้องสมุดจัดหาและบริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของครู นักเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน จัดบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปลั๊กไฟ ให้มีความพร้อมในการใช้บริการสืบค้นสารสนเทศ ครูบรรณารักษ์ต้องประสานงานกับครูผู้สอนในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ่งตีพิมพ์ สิ่งไม่ตีพิมพ์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3 ในตัวบ่งชี้ 1.4.2 มีการจัดหางบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากแหล่งทุนภายในและภายนอก เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาห้องสมุด ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน จัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ผู้บริหารต้องสร้างสัมพันธ์กับชุมชน บริษัท ห้างร้าน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการจัดหางบประมาณสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

1.4 โรงเรียนทุกขนาด ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาห้องสมุด ด้วยการบรรจุครูบรรณารักษ์ ที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ เพราะครูบรรณารักษ์ จะเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรสู่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการอ้างอิง

- Chaimin, C & Sengsri, S. (2020). Situation of Primary School Library under the Office of the Basic Education Commission (OBEC) in Thailand. *The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 26(1), 23-35. [In Thai]
- Chaviataku, S. (2018). *Participatory Library Administration of Wiangjedeewittaya School in Li District, Lamphun Province*. (Master's thesis). Chiang Mai Rajabhat University, Thailand. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2013). *Standards of school libraries under the Office of the Basic Education Commission, B.E. 2556*. Bangkok: Office. [In Thai]
- Pheukfak, S. (2021). The Importance of Teacher Library Librarians in Elementary School Library. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi*, 3(1), 65-78. [In Thai]
- Prapsattru, O. (2013). *The State and Problem of Management School Library of the Secondary Schools Under the office Area 20 Udon Thani*. Udon Thani Rajabhat University. [In Thai]
- Srisa-Ard, B. (2011). *Principles of basic research*. (9th ed.). Suwiriyan. [In Thai]

- Thongdee, P., Sarika, A. & Wilaikum, F. (2022). A Study of Student's Problems and Needs towards the Use of the Chalermkwansatree School Library. *Aksara Pibul Journal*, 3(1), 47-59. [In Thai]
- Tubla, W. (2017). *Problems and guidelines for the development of library operations at Ban Huai Tapok School Under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2*. Burapha University. [In Thai]
- Tubwichian, N. (2018). *Problems and guidelines for quality development of secondary school libraries Ban Bueng District, Chonburi Province Under the Office of Secondary Education Service Area 18*. Burapha University. [In Thai]
- Werapan, N. (2020). Strategies for School Library under Bangkok. *MBU Education Journal*, 3(1), 304-314. [In Thai]
- Yodthong, K. (2018). *A Study of Library Operation According to the Standard of the Teachers in the School Affiliation Phitsanulok Municipality*. Pibulsongkram Rajabhat University. [In Thai]

การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บ การให้บริการและลักษณะเฉพาะของ หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หัตถดาวดี หุ่นาค¹

Received 11/05/2022 Revised 14/05/2023 Accepted 24/06/2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของสารสนเทศกลุ่มดังกล่าวในประเด็นเกี่ยวกับประวัติ คำไว้อาลัย ภาพประกอบ อายุของสิ่งพิมพ์ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อหาหนังสืออนุสรณ์งานศพกับผู้วายชนม์ เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพไว้ในหมวดหนังสือทั่วไป โดยจัดเก็บด้วยระบบรัฐสภาอเมริกัน เป็นการให้บริการในระบบชั้นเปิด ข้อมูลภายในเล่มประกอบด้วยประวัติและรูปภาพของผู้วายชนม์ เนื้อหาที่จัดพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นผลงานของผู้วายชนม์เพศชาย เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านดนตรีไทย การสร้างโน้ตสากลในการบรรเลงเพลงไทยเดิมและศิลปวัฒนธรรม รูปแบบในการผลิตส่วนใหญ่จัดพิมพ์ในลักษณะสิ่งพิมพ์และมีบางรายการที่จัดทำเป็นซีดีรอมประกอบกับสิ่งพิมพ์ ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน พบการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติ เพื่อนและลูกศิษย์ อายุของสิ่งพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ.2506 – 2565

คำสำคัญ: หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี; การจัดการหนังสืออนุสรณ์งานศพ; สารสนเทศเฉพาะด้าน; สารสนเทศด้านดนตรี

¹ อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล naddavadee.c@ku.th

Analysis of Storage Systems, Services and Characteristics of Cremation Volumes on Music at the Faculty of Humanities Library, Kasetsart University

Naddavadee Numnak¹

Received 11/05/2022 Revised 14/05/2023 Accepted 24/06/2023

Abstract

The research aims to investigate the collection management system of cremation volumes on music at the Faculty of Humanities Library, Kasetsart University. Additionally, it analyzes the specific characteristics of these volumes, including biographies, obituaries, illustrations, and temporal aspects of printed materials. The findings are intended to provide guidelines for managing cremation volumes on music. The Faculty of Humanities Library categorizes cremation volumes as part of the general books section, using the Library of Congress Classification system (LCC). These volumes are openly accessible on shelves. Most of the books focus on biographies and photographs of deceased individuals, predominantly males. The content mainly encompasses Thai music knowledge, Thai music, standard music notation for traditional Thai music, and cultural performances. The volumes are primarily in printed format, with some including CD-ROMs as supplementary materials. The content is aligned with the teaching curriculum, indicating a connection between the subjects covered and the deceased individuals. Condolences within the volumes are contributed by relatives, friends, and disciples. The range of publication years for the cremation volumes on music spans from 1963 to 2022, encompassing a variety of historical and contemporary materials.

Keywords: Music cremation volumes; Management of cremation volumes; Special information; Music information

¹ Lecturer, Department of Communication Arts and Information Sciences, Faculty of Humanities, Kasetsart University. e-mail naddavadee.c@ku.th

บทนำ

หนังสืออนุสรณ์งานศพ (cremation volume หรือ cremation book) เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นโดยมีเนื้อหาที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสะท้อนสภาพสังคม ตลอดจนแสดงถึงความเป็นอยู่ของคนในช่วงเวลานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี หนังสืออนุสรณ์งานศพในประเทศไทยมีการจัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ ชื่อหนังสือ *สาราทานปริยายกถามรรค* ต่อจากนั้นได้ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติต่อกันมาให้ออกพิมพ์หนังสืออนุสรณ์เพื่อแจกให้แก่ผู้มาร่วมงานศพเพื่อระลึกถึงผู้วายชนม์ โดยนำเสนอข้อมูลประวัติและผลงานของผู้วายชนม์ มีคำไว้อาลัยจากบุคคลต่างๆ นอกจากนี้อาจมีการนำบทความ วรณกรรม งานประพันธ์ บทสวด ประวัติศาสตร์สังคม องค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมความรู้เรื่องต่างๆ เป็นหนังสือที่น่าสนใจและมีคุณค่าซึ่งถือว่าเป็นหนังสือหายาก เนื่องจากมีจำนวนการพิมพ์จำกัดและไม่สามารถซื้อได้ตามร้านขายหนังสือทั่วไป นอกจากร้านหนังสือเก่าที่มีราคาค่อนข้างสูง (Phongphanich, 2003)

วัฒนธรรมการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา รวม 142 ปีแรกเริ่มเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นเรื่องพงศาวดาร เนื้อเรื่องที่นำมาจัดพิมพ์ส่วนมากได้ขออนุญาตคัดลอกมาจากหนังสือโบราณในหอพระสมุดของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เนื่องจากระยะเวลาการจัดงานศพมีระยะเวลาจำกัด เนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพเกี่ยวกับผู้วายชนม์จะเป็นการบอกเล่าประวัติสั้นๆ ให้รู้ความเป็นมา หน้าทีการงาน ยศถาบรรดาศักดิ์ ครอบครัวและสาเหตุของการเสียชีวิตเท่านั้น ในกรณีงานพระศพเจ้านาย บุคคลสำคัญจะมีระยะเวลาในการจัดงาน 7 วัน 50 วัน 100 วัน เราจะสามารถพบหนังสือที่มีเนื้อหาบอกเล่าเกี่ยวกับประวัติและผลงานอย่างละเอียด งานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้วายชนม์และความชื่นชมของผู้วายชนม์ อาทิ บทละคร วิธีทำอาหาร ข้อมูลในหนังสืออนุสรณ์งานศพ จัดได้ว่าเป็นหนังสือที่หายากและเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ (Dhikara, 2013) เนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้ผู้ศึกษาค้นคว้าในรุ่นหลังสามารถติดตามผลงานของผู้วายชนม์ที่ได้ทำการบันทึกไว้ได้ ซึ่งในบางครั้งข้อมูลผลงานที่มีการจัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นสารสนเทศที่ไม่สามารถพบได้จากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ หนังสืออนุสรณ์งานศพมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากหนังสือทั่วไปโดยมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ ชีวประวัติ คำไว้อาลัย และเนื้อเรื่อง ลักษณะตัวเล่มที่พบแบ่งได้เป็นชีวประวัติของผู้ตายทั้งเล่ม คำไว้อาลัยทั้งเล่ม ชีวประวัติและคำไว้อาลัย ชีวประวัติและเนื้อเรื่อง สดุดีทำยประกอบด้วยชีวประวัติ คำไว้อาลัยและเนื้อเรื่อง

จากการสำรวจ ณ เดือนตุลาคม 2564 - เดือนเมษายน 2565 แหล่งสารสนเทศในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีหนังสืออนุสรณ์งานศพให้บริการอยู่จำนวน 306 รายการ โดยให้บริการอยู่ที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน และห้องสมุดคณะต่างๆ ประเด็นเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพมีหลากหลายสาขาวิชา ได้แก่ ด้านวรรณกรรม ด้านศาสนา ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรม ด้านสุขภาพ ด้านประวัติศาสตร์ และด้านดนตรี หนังสืออนุสรณ์งานศพจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ให้บริการที่ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คิดเป็นจำนวน 188 รายการ หนังสืออนุสรณ์งานศพที่ให้บริการมากที่สุดในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ คือ ด้านดนตรี 50 รายการ

ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีรวมไว้กับหนังสือทั่วไป โดยจัดตามหมวดหมู่ของเนื้อหาภายในตัวเล่มด้วยระบบรัฐสภาอเมริกัน หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่พบในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ส่วนมากเป็นหนังสืออนุสรณ์ของผู้วายชนม์ผู้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นอาจารย์ให้กับภาควิชาดนตรี สาขาวิชาดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วายชนม์หลายๆ ท่านเป็นศิลปินแห่งชาติ และเป็นศิษย์รุ่นเล็กในสายการบรรเลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เช่น นายอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เป็นลูกศิษย์ระนาดเอกของหลวงประดิษฐไพเราะ และผู้วายชนม์ได้เป็นอาจารย์พิเศษสอนระนาดเอกและระนาดทุ้มให้กับนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยาวนานมากกว่า 15 ปี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงเพ็ญ (สาคริก) พานิชพัฒน์ ผู้วายชนม์เป็นหลานสาวของหลวงประดิษฐไพเราะและเป็นผู้ร่วมวางรากฐานการสอนดนตรีไทยของสาขาวิชาดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีการเชิญศิษย์สำนักบ้านบาตรของหลวงประดิษฐไพเราะหลายๆ ท่านมาร่วมเป็นอาจารย์พิเศษด้วย ศาสตราจารย์อุทิศ นาคสวัสดิ์ ผู้วายชนม์เป็นผู้ก่อตั้งวงดนตรีไทยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และร่วมเป็นอาจารย์พิเศษอีกด้วย หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่จัดให้บริการในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์นั้นจึงถือเป็นสื่อสารสนเทศที่รวบรวมผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ ซึ่งหาได้ยากอีกด้วย แต่ด้วยความหลากหลายของเนื้อหาและจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้ใช้อาจไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ครบถ้วน การวิเคราะห์เนื้อหาและการจัดให้บริการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่สำคัญได้ ยิ่งในกรณีหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้วายชนม์ที่มีองค์ความรู้ด้านดนตรีมีลักษณะการจัดทำหลากหลายรูปแบบไม่เพียงแต่เป็นสิ่งพิมพ์รูปเล่มเท่านั้น ในบางครั้งมีการบันทึกผลงานสร้างสรรค์ของผู้วายชนม์ออกมาในรูปแบบเทปบันทึกเสียง ซีดีรอม และในปัจจุบันมีการบันทึกและจัดทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบคิวอาร์โค้ดด้วย

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับความนิยมในการสร้างสรุ้งงานทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีหลักเกณฑ์ มีระบบ มุ่งค้นหาลักษณะเนื้อหาของเอกสารเป็นสำคัญในแง่ของความเที่ยงและความตรง วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ได้ทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณรวมทั้งการวิจัยแบบผสม (White and Marsh, 2006) การวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย การอธิบาย การบรรยายและการเปรียบเทียบถึงคุณลักษณะของเนื้อหา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่ต้องการการศึกษาค้นคว้า เพื่อหารูปแบบหรือหาความเกี่ยวข้องภายในของข้อมูลที่ต้องการการศึกษาค้นคว้า และเพื่อหารูปแบบหรือหาความเกี่ยวข้องกับแหล่งอ้างอิงภายนอก ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีขั้นตอนสำคัญ คือ การจำแนกประเภทเนื้อหาของเอกสารที่ทำการศึกษารอบครอบ ผู้วิเคราะห์ต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของเนื้อหาสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ เช่น การจำแนกประเภทหัวเรื่อง ทิศทางของเนื้อหา ค่านิยมในสังคม กลยุทธ์ ประเภทของแหล่งข้อมูล ต้นกำเนิดของสื่อ และกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออนุสรณ์งานศพและหนังสือหายากพบว่าส่วนใหญ่เป็น การศึกษาด้านเนื้อหา ระบบการจัดเก็บ และการให้บริการ หนังสืออนุสรณ์งานศพที่มีให้บริการในห้องสมุดประชาชนหรือห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่งในภาพรวม โดยมุ่งศึกษาประวัติ ค่าไว้อาลัย ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะเนื้อหาของศาสตร์สาขาวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณกรรมและศาสนา ความสัมพันธ์ของเนื้อหา

ผู้ขายขนม แวโน้มเนื้อหาหนังสืออนุสรณ์งานศพในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งนิยมศึกษาด้วยการแบ่งช่วงปีในการจัดพิมพ์อย่างน้อย 10 ปี เพื่อให้เห็นพัฒนาการต่างๆ (Bundit and Mettariganon, 2014; Chaithieng, 2010; Jarusawat, 2019) แต่ยังไม่พบการศึกษาหนังสืออนุสรณ์งานศพที่มีเนื้อหาเฉพาะทางด้านดนตรี

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี รวมถึงการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับ ข้อมูลภายในเล่ม เนื้อหาที่จัดพิมพ์ รูปแบบในการผลิต ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้ขายขนม คำไว้อาลัย และอายุของสิ่งพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพกับผู้ขายขนม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเก็บและให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีและหนังสืออนุสรณ์งานศพสาขาอื่นๆ ของห้องสมุดเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในประเด็นเกี่ยวกับ ข้อมูลภายในเล่ม เนื้อหาที่จัดพิมพ์ รูปแบบในการผลิต ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้ขายขนม คำไว้อาลัย และอายุของสิ่งพิมพ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ระบบการจัดเก็บและให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี
 - 1.1 หมวดหมู่ในการจัดเก็บ
 - 1.2 การลงรายการ
2. ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี
 - 2.1 ข้อมูลภายในเล่ม
 - 2.2 เนื้อหาที่จัดพิมพ์
 - 2.3 รูปแบบในการผลิต
 - 2.4 ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้ขายขนม
 - 2.5 คำไว้อาลัย
 - 2.6 อายุของสิ่งพิมพ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ประเภทเรียบเรียงข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาจากหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่ให้บริการภายในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 50 รายการ

2. เครื่องมือที่ใช้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทางบรรณานุกรม ประกอบด้วย ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ชื่อผู้เสียชีวิต จำนวนหน้า โดยแบ่งรายละเอียดได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะและการพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ได้แก่ ประวัติของผู้วายชนม์ คำไว้อาลัย ภาพประกอบ อายุของสิ่งพิมพ์

ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตของเนื้อหา รูปแบบในการผลิต ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์

ส่วนที่ 3 ลักษณะความสำคัญของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ได้แก่ ความสำคัญและลักษณะของหนังสืออนุสรณ์งานศพ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีและการจัดการหนังสือหายากจากสื่อสารสนเทศหลายประเภท เช่น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสารต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งเอกสารจากฐานข้อมูลออนไลน์และข้อมูลเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.2 สืบค้นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่จัดให้บริการในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการสืบค้นผ่านระบบฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC)

3.3 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่ให้บริการในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.4 บันทึกข้อมูลหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีลงในแบบบันทึก

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกรายการโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่และการหาค่าร้อยละ

4.2 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางและการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุด

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1 การจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพรวมไว้กับหนังสือทั่วไปด้วยการจัดหมวดหมู่ระบบรัฐสภาอเมริกัน จากการวิเคราะห์พบว่า การจัดเก็บเพื่อให้บริการกระจายอยู่ในห้องสมุดสาขาตามวิทยาเขตและคณะ โดยห้องสมุดที่มีการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพมากที่สุด คือ ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 188 รายการ จากหนังสืออนุสรณ์งานศพทั้งหมดจำนวน 306 รายการ (ร้อยละ 61.44)

การจัดหาหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทั้งหมดเป็นการรับบริจาค ซึ่งหนังสืออนุสรณ์งานศพที่จัดให้บริการส่วนมากมีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยหรือศาสตร์สาขาดนตรีที่มีการทำการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ผลิตยีนดีบริจากระหว่างเป็นวิทยาทาน ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์เนื้อหา และการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพอยู่ในกลุ่มหนังสือทั่วไป จำแนกตามหมวดหมู่เนื้อหาโดยใช้ระบบรัฐสภาอเมริกัน โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาของบทความที่อยู่ภายในตัวเล่มเป็นหลัก และเมื่อทำการบันทึกรายละเอียดทางบรรณานุกรมในฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด ห้องสมุดทำการลงรายการในเขตข้อมูลชื่อเรื่องด้วยข้อมูลหลายแบบ เช่น ชื่อของบทความในหนังสือหรือชื่อหนังสือที่ระลึกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ และบางครั้งบันทึกข้อมูลในเขตข้อมูลด้วยชื่อเรื่องที่ปรากฏในหน้าปกของหนังสือ อีกหนึ่งเขตข้อมูลที่นิยมใช้คือ หัวเรื่องอาจมีการใช้คำค้นเป็น ชื่อผู้วายชนม์ หรือบางครั้งใช้คำว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพ จากเขตข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ค้นพบว่าการสืบค้นเป็นไปได้ด้วยความหลากหลาย ผลการค้นอาจไม่ตรงตามความต้องการ ทำให้ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศในหนังสืออนุสรณ์งานศพได้ยาก

1.2 การให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์

การจัดให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้นพบว่า ห้องสมุดให้บริการตัวเล่มจริงทั้งหมดถึงแม้ว่าสภาพบางเล่มมีโอกาสรื้อชำรุด ฉีกขาดได้ เนื่องจากหนังสือหลายๆ เล่มมีอายุมากกว่า 10 ปี ผู้ใช้สามารถทำการสืบค้นผ่านระบบฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) และค้นหาตัวเล่มที่ชั้นได้ด้วยตนเองตามหมวดหมู่ในระบบรัฐสภาอเมริกันจากชั้นหนังสือทั่วไป เพราะมีการให้บริการแบบชั้นเปิด

The screenshot shows the OPAC search results for a book. The top navigation bar includes links like 'Start Over', 'Request', 'My Lists', 'Save Records', 'Mark Display', 'Return to Search', and 'Another Search'. Below this is a search bar with a dropdown menu for 'หัวเรื่อง' (Subject) and a search button. The search results are displayed in a table format with columns for 'ชื่อเรื่อง' (Title), 'ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต' (Production Information), 'Rating', 'สถานที่' (Location), 'เลขหมู่' (Call Number), and 'สถานภาพ' (Status).

ชื่อเรื่อง	ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต	Rating	สถานที่	เลขหมู่	สถานภาพ
พระราชทานเพลิงศพ นามสง่า อารัมภีร์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงไทยสากล) วันจันทร์ที่ 27 กันยายน พุทธศักราช 2542 ณ อาสนสถานวัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพฯ : มติชน, 2542	☆☆☆☆	สท ขัน3, ภาษาไทย (ก่อน2548)	DS578.32.S21 .พ37	ดูที่ชั้น
			มนุษยศาสตร์, ชั้นทั่วไป	DS578.32.S21 .พ37	ดูที่ชั้น
ลักษณะปรากฏ	344 หน้า : ภาพประกอบ ; 29 ซม.				
หัวเรื่อง	สง่า อารัมภีร์, 2464-2542				
	สง่า อารัมภีร์ -- ผลงาน				
	เพลงไทย				
	หนังสืออนุสรณ์งานศพ				
ชื่อเรื่องเพิ่มเติม	จำใจขมิบไปจากนวล				

ภาพที่ 1 ผลการสืบค้นจากฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC)

2. ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 ข้อมูลภายในเล่ม

ข้อมูลภายในเล่ม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้วายชนม์เป็นเพศชาย จำนวน 38 รายการ (ร้อยละ 76) และผู้วายชนม์เป็นเพศหญิง จำนวน 12 รายการ (ร้อยละ 24) หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีประกอบด้วย ประวัติของผู้วายชนม์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) รูปภาพของผู้วายชนม์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) และภาพเหตุการณ์สำคัญของผู้วายชนม์ จำนวน 44 รายการ (ร้อยละ 88)

2.2 เนื้อหาที่จัดพิมพ์

เนื้อหาที่พบในหนังสืออนุสรณ์งานศพมีความหลากหลาย เมื่อแบ่งเนื้อหาตามหมวดสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

ตารางที่ 1 เนื้อหาที่พบในหนังสืออนุสรณ์งานศพของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (N = 306)

หมวดเนื้อหา	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
ด้านวรรณกรรม	93	30.39
ด้านศาสนา	57	18.63
ด้านดนตรี	50	16.34
ด้านประวัติศาสตร์	43	14.05
ด้านวัฒนธรรม	26	8.50
ด้านภาษา	25	8.17
ด้านสุขภาพ	12	3.92

ทั้งนี้หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 16.34) ของหนังสืออนุสรณ์งานศพทุกสาขาที่ให้บริการในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และถือเป็นร้อยละ 100 ที่จัดเก็บและให้บริการภายในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์

เนื้อหาที่จัดพิมพ์พบว่าส่วนใหญ่เป็นผลงานของผู้วายชนม์เพศชาย เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านดนตรีไทย การสร้างโน้ตสากลในการบรรเลงเพลงไทยเดิม และศิลปวัฒนธรรม จำแนกเป็นผลงานของผู้วายชนม์ จำนวน 36 รายการ (ร้อยละ 72) การรวมเรื่องทางด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมจำนวน 14 รายการ (ร้อยละ 28)

2.3 รูปแบบในการผลิต

รูปแบบในการผลิตพบว่าจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้วายชนม์และมีการจัดพิมพ์จำนวนจำกัด หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีมีการจัดพิมพ์ในลักษณะของสิ่งพิมพ์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) และในสิ่งพิมพ์ทั้ง 50 รายการมีจำนวน 6 รายการ (ร้อยละ 12) ที่มีการบันทึกผลงานของผู้วายชนม์ในลักษณะซีดีรอมด้วย เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์ พ.ศ.2549 เนื้อหาภายในเล่มมีการกล่าวถึงงานวิชาการของผู้วายชนม์เกี่ยวกับซอสสามสาย รวมทั้งมีการแจกซีดีรอมบันทึกผลงานสร้างสรรค์การบรรเลงซอสสามสายของผู้วายชนม์ด้วย

ภาพที่ 2 หนังสือและซีดีรอมที่ระลึกงานหนังสืออนุสรณ์งานศพศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์

2.4 ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์

เนื้อหาที่พบมากที่สุด เป็นเนื้อหาทางด้านดนตรี การจัดทำหนังสืออนุสรณ์งานศพทั้งหมดเป็นการได้รับบริจาคจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก อาทิ คนในครอบครัว เพื่อนหรือรู้จักของผู้วายชนม์ เป็นหนังสือที่มีผู้มอบให้กับห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพนายอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ.2552 เนื้อหาภายในเล่มเป็นผลงานประพันธ์เพลงของผู้วายชนม์ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ซึ่งสามารถใช้บรรเลงในวงมโหรีปีพาทย์ หนังสืออนุสรณ์งานศพนางอุ๋น บัวเอี่ยม นักร้องเสียงระฆังทอง เนื้อหาภายในเล่มเป็นโน้ตทางเพลง พร้อมทั้งมีซีดีผลงานขับร้องของผู้วายชนม์ ตัวอย่างหนังสือทั้ง 2 เล่มเป็นหนังสือที่บุตรหลานผู้วายชนม์ได้มอบให้ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากผู้วายชนม์ทั้งสองท่านเป็นอาจารย์พิเศษให้กับภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อทำการวิเคราะห์ พบว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพที่จัดทำบริการมีเนื้อหาที่หลากหลายหมวดหมู่ โดยหนังสืออนุสรณ์งานศพทางด้านดนตรีมีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีความสัมพันธ์กับทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างยิ่ง คณะมนุษยศาสตร์มีการเปิดการเรียนการสอนด้านดนตรี ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสาขาดนตรีตะวันตก และดนตรีตะวันออก หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีส่วนมากมีประเด็นที่เป็นจุดเด่นอย่างชัดเจน คือ เนื้อหาด้านโน้ตเพลงของผู้วายชนม์ ผลงานในบางเล่มเป็นงานเขียนด้วยลายมือจริง จัดเป็นเอกสารอ้างอิงที่หาได้ยาก

2.5 คำไว้อาลัย

คำไว้อาลัยพบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีมีการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติ เพื่อนและลูกศิษย์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) กรณีที่เป็นศิลปินแห่งชาติ มีการเขียนคำประกาศเกียรติคุณเพื่อเป็นการไว้อาลัย จำนวน 7 รายการ (ร้อยละ 14)

2.6 อายุของสิ่งพิมพ์

อายุของสิ่งพิมพ์ พบว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีอยู่ในช่วง พ.ศ. 2506 – 2565

พ.ศ.2506 – 2516	จำนวน 4 รายการ
พ.ศ.2517 – 2527	จำนวน 9 รายการ
พ.ศ.2528 – 2538	จำนวน 10 รายการ

พ.ศ.2539 – 2549 จำนวน 10 รายการ

พ.ศ.2550 – 2560 จำนวน 12 รายการ

พ.ศ.2561 – 2565 จำนวน 5 รายการ

หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นเอกสารเก่าแก่หาได้ยาก โดยเล่มที่พร้อมให้บริการที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด คือ พ.ศ.2506 หนังสืออนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางอินทรเสนา (ทองสุข สุวรรณภักดิ์) เนื้อหาภายในเล่มเป็นหนังสือรวมเรื่องเกี่ยวกับดนตรีและละครไทย ที่เขียนโดย ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

1. ระบบการจัดเก็บและให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี

ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพไว้ในหมวดหนังสือทั่วไป โดยจัดเก็บจำแนกตามเนื้อหาโดยใช้ระบบรัฐสภาอเมริกัน และมีการให้บริการแบบชั้นเปิดที่ผู้ใช้สามารถค้นหาหนังสือได้ด้วยตนเอง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการหนังสือหายากในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของ Jarusawat (2009) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้บริการหนังสือหายากในระบบชั้นปิดและมีบริการแนะนำเมื่อผู้ใช้ร้องขอ ทั้งนี้เนื่องมาจากห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์เป็นห้องสมุดเฉพาะ สื่อสารสนเทศที่ให้บริการส่วนมากมีเนื้อหาเฉพาะด้านและมีพื้นที่จำกัดในการให้บริการ รวมทั้งมีบรรณารักษ์ให้บริการเพียง 1 ท่านเท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถให้บริการในระบบชั้นเปิดได้

2. ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี

2.1 ข้อมูลภายในเล่ม

ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีทุกเล่มมีข้อมูลภายในประกอบด้วย ประวัติและรูปภาพของผู้วายชนม์ โดยมีบางเล่มมีภาพเหตุการณ์สำคัญของผู้วายชนม์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaithiang (2010) ที่พบว่าเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพประกอบด้วยชีวประวัติของผู้วายชนม์และภาพประกอบ การจัดพิมพ์ภาพประกอบมีประโยชน์คือภาพบางภาพเป็นภาพหายากและช่วยสะท้อนถึงสังคมและสภาพแวดล้อมในช่วงเวลานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมเพื่อการเลือกเนื้อหาสำหรับการตีพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพของ Maitaouthong (1995) ที่ได้ระบุว่าเนื้อหาด้าน “ชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้วายชนม์” เป็นเนื้อหาที่ควรตีพิมพ์เป็นลำดับแรก

2.2 เนื้อหาที่จัดพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาที่จัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีเป็นผลงานของผู้วายชนม์ที่ให้ความรู้ด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Maitaouthong (1995) ได้อธิบายถึงเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมเพื่อการเลือกเนื้อหาภายในเล่มสำหรับการตีพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ ได้แก่ วัฒนธรรมและประเพณีในภูมิลำเนาของผู้วายชนม์ ผลงานที่ผู้วายชนม์บันทึกไว้ขณะมีชีวิต ผลงานที่ผู้จัดทำพิจารณาแล้วว่ามีความเหมาะสมที่จะจัดพิมพ์ในงานฌาปนกิจ และความรู้ที่สามารถใช้ศึกษาค้นคว้าต่อได้ การจัดพิมพ์ผลงานของผู้วายชนม์เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะเนื้อหาบางด้านเป็นองค์ความรู้ที่ไม่เคยมีการรวบรวมจัดพิมพ์มาก่อน เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพของนายสำราญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เนื้อหาด้านนี้มีการกล่าวถึงหลักการประพันธ์เพลงไทย ต้นฉบับโน้ตสากล

ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaithieng (2010) ที่พบว่า เนื้อหาที่จัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นความรู้แบบรวมเรื่อง โดยเนื้อหาส่วนมากเป็นการรวบรวมจากหนังสือทั้งเล่ม ที่มีเนื้อหาหลักเป็นความรู้ทางด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ ผู้จัดทำหนังสืออนุสรณ์งานศพมักจะทำการรวบรวมจากหนังสือเล่มที่มีเนื้อหาเป็นที่สนใจของคนในช่วงเวลานั้นๆ หรือรวบรวมจากหนังสือประวัติศาสตร์ที่หาได้ยาก ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิจัยมีขอบเขตการวิเคราะห์หนังสืออนุสรณ์งานศพในทุกสาขาวิชา

2.3 รูปแบบในการผลิต

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบในการผลิตส่วนใหญ่จัดพิมพ์ในลักษณะสิ่งพิมพ์และมีบางรายการที่จัดทำเป็นซีดีรอมประกอบกับสิ่งพิมพ์ ซีดีรอม เป็นสื่อสารสนเทศที่นิยมจัดทำคู่กับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี เนื่องด้วยในบางครั้งเนื้อหาที่น่าสนใจในหนังสือเป็นงานสร้างสรรค์ของผู้วายชนม์ เช่น โน้ตเพลง เนื้อเพลง การบรรเลงดนตรีและการบรรยายลักษณะของเสียง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมามีส่วนร่วมในการบันทึกและเผยแพร่ผลงานของผู้วายชนม์ ทำให้ผู้รับเกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์เรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีผ่านเสียงจริงที่ทำให้มองเห็นมุมกว้างและเข้าใจผลงานสร้างสรรค์นั้นๆ มากกว่าการเขียนบรรยายผ่านตัวอักษรเพียงอย่างเดียว การจัดทำหนังสืออนุสรณ์งานศพด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังเป็นการช่วยยืดอายุในการจัดเก็บผลงานต่างๆ ไว้เป็นที่ระลึกได้นานยิ่งขึ้น ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่นำมาสนับสนุนการจัดทำหนังสืองานศพมีเพิ่มมากขึ้น เช่น การบันทึกลงในแฟลชไดรฟ์ และการจัดทำผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ซีดีรอมที่บันทึกเสียงดนตรีประกอบหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้วายชนม์ด้านดนตรีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจแตกต่างกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านอื่นๆ แต่งานวิจัยของ Chaithieng (2010) ได้พบว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพที่จัดพิมพ์ในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2531 – พ.ศ.2551 หนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือทางด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีซีดีประกอบเพียงแค่ 2 รายการจากจำนวน 600 รายการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสืออนุสรณ์งานศพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ตีพิมพ์ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2531- 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สิ่งพิมพ์เป็นสื่อสารสนเทศที่เข้าถึงได้สะดวก แตกต่างกับการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพในปัจจุบันที่มีทั้งที่เป็นรูปเล่มและมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ มาช่วยในการบันทึกและถ่ายทอดองค์ความรู้

2.4 ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นผลงานสร้างสรรค์ของผู้วายชนม์เพศชาย มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีและการแสดงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาดนตรีสากลและดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยการใช้หนังสือหายากของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติในประเทศไทยของ Juntalun and Arayaphan (2018) ที่ได้พบว่าวัตถุประสงค์การใช้หนังสือหายากโดยส่วนมากนิยมใช้เพื่อประกอบการเรียนการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีจัดทำเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่บันทึกเผยแพร่ประกอบการเรียนการสอนด้านดนตรีของทางหนึ่ง เนื่องจากการเรียนดนตรีไทยในอดีตนั้นเป็นการถ่ายทอดกันแบบปากต่อปาก ไม่มีการบันทึกโน้ตอย่างปัจจุบัน ผู้เรียนต้องจดจำทางเพลงจากครูผู้สอน เรียกได้ว่าเป็นลักษณะแบบมุขปาฐะ พบมากในประเทศไทยสมัยก่อนเนื่องจากไม่นิยมการจดบันทึกวิชาความรู้เพื่อเผยแพร่การเรียนการสอนทางด้านดนตรี (Suddai, 2010)

2.5 คำไว้อาลัย

ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีมีการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติ เพื่อน และลูกศิษย์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chanpaisalsin (1999) พบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพมีการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติมากที่สุด เนื่องจากการเขียนคำไว้อาลัยส่วนมากเป็นการเขียนเชิงพรรณนาด้วยความผูกพัน และระลึกถึงผู้วายชนม์ซึ่งการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติและบุคคลใกล้ชิดของผู้วายชนม์อาจทำให้ทราบเรื่องราวของผู้วายชนม์ที่อาจไม่ได้ปรากฏในส่วนของประวัติของผู้วายชนม์ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chaithieng (2010) ที่พบว่า คำไว้อาลัยส่วนมากเขียนขึ้นโดยบุคคลอื่น เช่น เพื่อนร่วมงาน หัวหน้า ลูกน้องหรือญาติ เนื่องด้วยผู้วายชนม์เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของบุคคลในสังคม จึงทำให้เกิดการเขียนคำไว้อาลัยในลักษณะของเชิดชูผลงานของผู้วายชนม์ในขณะที่มีชีวิตอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ระบบการจัดเก็บ

ห้องสมุดควรมีการจัดระบบหนังสืออนุสรณ์งานศพโดยการกำหนดสัญลักษณ์พิเศษโดยเฉพาะ เช่น การติดแถบสีหรืออักษรย่อไว้บริเวณสันหนังสือ เพื่อให้การจัดเก็บ ค้นหาและการเข้าถึงสื่อสารสนเทศทำได้สะดวกยิ่งขึ้น เนื่องจากการติดสัญลักษณ์พิเศษช่วยให้ผู้ใช้มองเห็นตัวเล่มได้ง่าย

1.2 การสงวนรักษาในรูปแบบดิจิทัล

การให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพในระบบชั้นเปิดที่ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ตัวเล่มจริงได้ด้วยตนเองอาจก่อให้เกิดการชำรุดเสียหายของต้นฉบับ การแปลงหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีในรูปแบบดิจิทัล เป็นอีกแนวทางในการอนุรักษ์และสงวนรักษาให้สื่อสารสนเทศหายากสามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยหนังสือบางฉบับกระดาษบาง กรอบ ชำรุด ซึ่งอาจมีผลมาจากอายุการผลิตและความชื้นในสภาพแวดล้อม การสงวนรักษาในรูปแบบวิธีตรวจกรดภาพลักษณ์ (สแกน) เป็นวิธีการดูแลรักษาและพร้อมให้บริการด้วยระบบดิจิทัลต่อไปได้ด้วย การสงวนรักษาหนังสืออนุสรณ์งานศพในรูปแบบดิจิทัลเป็นแนวทางที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาของสารสนเทศได้สะดวก ประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บและเป็นการยืดอายุการเก็บรักษาสื่อสารสนเทศต้นฉบับ

1.3 การส่งเสริมเชิงรุก

เนื้อหาที่พบได้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี เป็นสารสนเทศที่มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย สะท้อนให้เห็นได้ถึงประวัติศาสตร์ สังคม วิถีชีวิตของคนในยุคต่างๆ เหมาะในการศึกษาค้นคว้าเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ประกอบการศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง จากแนวคิดนี้ โดยเฉพาะกรณีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บริการนิสิต คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย รวมถึงบุคคลทั่วไป ดังนั้นสื่อสารสนเทศส่วนมากมีการจัดซื้อจัดหาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะมนุษยศาสตร์เป็นหลัก หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีจำนวนมากที่มีการรวบรวมไว้เพื่อให้บริการผู้ใช้มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนการสอนในหลักสูตรทางด้านดนตรี เนื่องจากเนื้อหาส่วนมากของหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นสื่อสารสนเทศที่รวบรวม

ประเด็นเกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานสร้างสรรค์ของบุคคลสำคัญทางด้านดนตรี ห้องสมุดควรมีการจัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพได้มากขึ้น เช่น การจัดอบรมการสืบค้นสารสนเทศเฉพาะด้าน การจัดนิทรรศการแนะนำหนังสืออนุสรณ์งานศพในมุมมองหนังสือหายากและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม หรือการจัดทำฐานข้อมูลคลังทรัพยากรดิจิทัลหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี โดยเน้นที่ความสัมพันธ์ของหนังสืออนุสรณ์งานศพทางด้านดนตรีกับครุดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และควรมีการประสานงานกับผู้สอนในสาขาวิชาดนตรีเกี่ยวกับสารสนเทศที่พบได้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ซึ่งมีเนื้อหาเชิงลึกเหมาะแก่การศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นเอกสารประกอบการเรียนหรือการทำวิจัยต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในหน่วยงานที่มีการจัดเก็บ

หนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นคอลเล็กชันพิเศษ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเข้าถึงหนังสืออนุสรณ์งานศพให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในกลุ่มนักวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ

รายการอ้างอิง

- Bundit, A., and Mettariganon, D. (2014). Thai cremation books storage and services: a case study of the center for library resources and educational media Walailak University. *Pulinet Journal*, 1(2), 144-150. [In Thai]
- Chaitieng, T. (2010). *An analysis of cremation books published between 1988 and 2008* (Master's Thesis, Ramkhamhaeng University, Thailand). [In Thai]
- Chanpaisalsin, N. (1999). *An analysis of cremation books published between 1978 and 1987* (Master's thesis). Chulalongkorn University. Thailand. [In Thai]
- Chuamwarasart, K. (2013, 7, November). The cremation book: The value you deserve?. *Matichon*, p.20 [In Thai]
- Dhikara, A. (1984). *Rare book library*. Bangkok: Thai Wattana Panich Publishing House. [In Thai]
- (2013). Rare book. In *Special information resources unit 8-15*. (pp.1-5). Nonthaburi: School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Jarusawat, K. (2009). *Rare book management in university libraries* (Master's thesis). Chulalongkorn University. Thailand. [In Thai]
- Juntalun, S. and Arayaphan, W. (2018). The usage of rare books in Thai National Libraries. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 12(6), 1136-1156. [In Thai]

- Kiriyant, P. (2012). *Articles of Thai cremation books in The Center for Southeast Asian Studies Library Kyoto University (IV)*. Kyoto: Center for Southeast Asian Studies.
- Maitaouthong, T. (1995). Thai cremation books and cataloging. *Journal of library and information science*, 13(2), 42-49. [In Thai]
- National Library of Thailand. (2008). *Music information resources, types of print media and audio-visual media (exploring, collecting and procuring)*. Bangkok: King Rama IX Music Library and Princess Sirindhorn Music Library. [In Thai]
- Navikamul, A. (1998). *Take a look at old books*. Bangkok: Dokya. [In Thai]
- Olson, G. (1992). Thai cremation volumes: a brief history of a unique genre of literature. *Asian Folklore Studies*, Vol 51, 279-294.
- Phongphanich, D. (2003, 8 – 14, September). The cremation books. *Ramkhamhaeng News* 33(2), p.3. [In Thai]
- Ratanaraj, St. (1999). *The Use of Cremation Books by historians in State Universities*. (Master's thesis). Chulalongkorn University. Thailand. [In Thai]
- Suddai, W. (2013). *Musical articles on the sidewalk*. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/355064>.
- White, M. D., and Marsh, E. E. (2006). Content Analysis: A flexible methodology. *Library Trends*, 55(1), 22-45.

การรับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application¹

อดิگانต์ ม่วงเงิน²

Received 05/05/2023 Revised 18/06/2023 Accepted 27/06/2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการรับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application: NIDA Library App (2) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library App ในการเรียนและการค้นคว้าวิจัย ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ และ (3) เพื่อเสนอแนวทางและความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการ NIDA Library App งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 - 30 ตุลาคม 2565 จำนวน 371 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปีการศึกษาใช้วิธีสุ่มแบบชั้น ภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงใช้สถิติเชิงอนุมาน ในการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลและทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า (1) ในภาพรวมผู้ใช้บริการมีการรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library App ด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการแจ้งข่าวสารและประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด อยู่ในระดับน้อย ด้านการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้บริการ NIDA Library App ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการยอมรับ NIDA Library App อยู่ในระดับมาก (2) การส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library App โดยการประชาสัมพันธ์การให้บริการ Mobile Application ผ่านอินโฟกราฟิกส์ (Infographics) และจัดทำวิดีโอ (Video) สอนการใช้งาน Mobile application รวมถึงการปฐมนิเทศนักศึกษาและบุคลากรใหม่ (3) ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการ NIDA Library App ในการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ NIDA Library App

คำสำคัญ: โมบายแอปพลิเคชันห้องสมุดดิจิทัล; บริการของห้องสมุดบนมือถือ; การรับรู้; ความต้องการ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” ปี พ.ศ. 2565

² นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ 10240
อีเมล: atikan.mua@nida.ac.th

Perceptions and Expected Needs of National Institute of Development Administration Student toward NIDA Library Mobile Application Service¹

Atikan Muangngeon²

Received 05/05/2023 Revised 18/06/2023 Accepted 27/06/2023

Abstract

This article aims to accomplish the following objectives: 1) To investigate the perceptions and anticipated requirements of students from the National Institute of Development Administration (NIDA) regarding the NIDA Library Mobile Application Service, known as the NIDA Library App; 2) To encourage student utilization of the NIDA Library App for educational and research purposes; and 3) To propose comprehensive guidelines for the development and enhancement of the NIDA Library App services. The research collected data through online questionnaires administered to 371 participants between October 1, 2022, and October 30, 2022, utilizing a stratified random sampling approach. The collected data were subjected to statistical analysis employing methods such as frequencies, percentages, means, standard deviations, t-tests, and one-way analysis of variance. The findings indicated that the overall perceptions of the NIDA Library App in terms of information retrieval services were rated as moderate. Library news and public relations were perceived at a low level, while the circulation service received a similarly low rating. On the other hand, the NIDA Library App's ability to promote and support learning, as well as its adoption, garnered a high level of satisfaction among participants. To further encourage student usage of the NIDA Library App, it is recommended that NIDA undertake promotional initiatives such as infographics, video tutorials illustrating the app's usage, and orientation sessions for new students and staff. The research outcomes hold significant value as they provide practical guidelines for the development and improvement of the NIDA Library App services, thereby enhancing the overall user experience.

Keywords: NIDA Library Mobile Application, Mobile library services, Perceptions, Expected Needs

¹ This research article is part of a larger body of research titled "Perceptions and Expectation toward NIDA Library Mobile Application Service of National Institute of Development Administration" in 2022

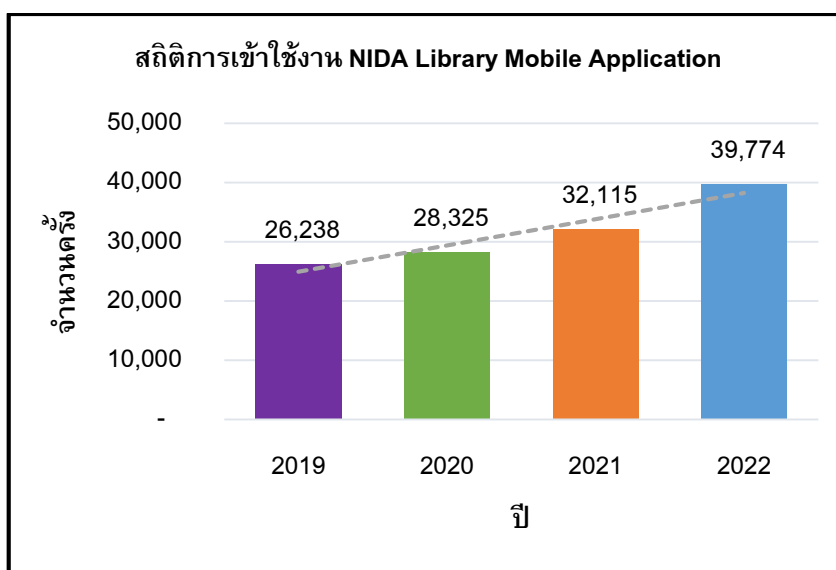
² Computer Technology Officer, Professional Level, Library and Information Center, National Institute of Development Administration, email: atikan.mua@nida.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันห้องสมุดมีการนำแอปพลิเคชันบนมือถือและนวัตกรรมบริการมาให้บริการกับผู้ใช้บริการมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังได้สร้างการเปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารและการเข้าถึงสารสนเทศต่าง ๆ ห้องสมุดจึงต้องมีการพัฒนาและจัดบริการต่าง ๆ ผ่านโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Chang, 2013) เทคโนโลยีการสื่อสารช่วยให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่าย ด้วยการพัฒนารูปแบบของเทคโนโลยีที่พกติดตัว ผู้ใช้บริการอยู่ตลอดเวลาอย่าง (Smartphone) และแอปพลิเคชัน (Application) บนสมาร์ตโฟน ซึ่งมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน ได้แก่ บริการแจ้งข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด บริการสืบค้นโอแพค บริการข้อมูลการยืม - คืน เกมส่งเสริมทักษะการใช้ห้องสมุด และการอ่านสารสนเทศจากคิวอาร์โค้ด ซึ่งเห็นได้ว่าเทคโนโลยีเคลื่อนที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุด ในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดได้ (Sangchantr, 2018)

การให้บริการโมบายแอปพลิเคชันห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีแอปพลิเคชัน ชื่อ "โพลไซ-ไลบรารี (PolSci-Library)" สำหรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร หนังสือเด่น สืบค้นโอแพค บริการยืมต่อ/จองหนังสือ บริการหนังสือและวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และการเชื่อมโยงไปยังห้องสมุดอื่น และให้บริการแอปพลิเคชันชื่อ "ซอคไซเจ (SocSciJ)" สำหรับการดาวน์โหลดบทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดผ่านแท็บเล็ต สำหรับหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้บริการแอปพลิเคชันวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (CMU e-Thesis) และแอปพลิเคชันงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์ (CMU e-Research) เป็นบริการสารสนเทศในรูปแบบห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ผ่านสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ต และห้องสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พัฒนาแอปพลิเคชัน ชื่อ "บุ๊กฮันเตอร์ (Book Hunter)" สำหรับชี้ตำแหน่งจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุด (Techataweewan, 2017)

สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มีภารกิจหลักในการให้บริการที่สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การฝึกอบรมและการบริการวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ "เป็นห้องสมุดมาตรฐานสากลซึ่งมีทรัพยากรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีบริการอันเป็นเลิศ" โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาการอย่างเป็นอิสระของผู้ใช้บริการ คือการให้บริการ NIDA Library Mobile Application ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาการค้นคว้าการวิจัย ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟน โดยสำนักบรรณสารการพัฒนาได้พัฒนาฟังก์ชันการทำงานของ NIDA Library Mobile Application ดังนี้ 1) เมนู E-Library 2) เมนูชั้นวางหนังสือส่วนตัว (My Bookshelf) 3) เมนูแสดงฟีดข่าว (Feed News) 4) เมนูการจองทรัพยากร (Reservation System) 5) มีฟังก์ชันการ Login เข้าสู่ระบบ NIDA Library Mobile Application เพื่อความปลอดภัย โดยมีสถิติการใช้งาน NIDA Library Mobile Application ตั้งแต่ปี 2019 - 2022 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สถิติการใช้งาน NIDA Library Mobile Application ตั้งแต่ปี 2019 - 2022

เนื่องจากบริการดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่และเพิ่งมีให้บริการ ห้องสมุดเปลี่ยนการให้บริการจากแบบเชิงรับมาเป็นการให้บริการเชิงรุก เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดได้ด้วยตนเอง (Self-service features) อย่างสะดวกและรวดเร็วตามสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนไปเช่นปัจจุบัน (Wongchalee & Suwannapak, 2012, pp. 146-147)

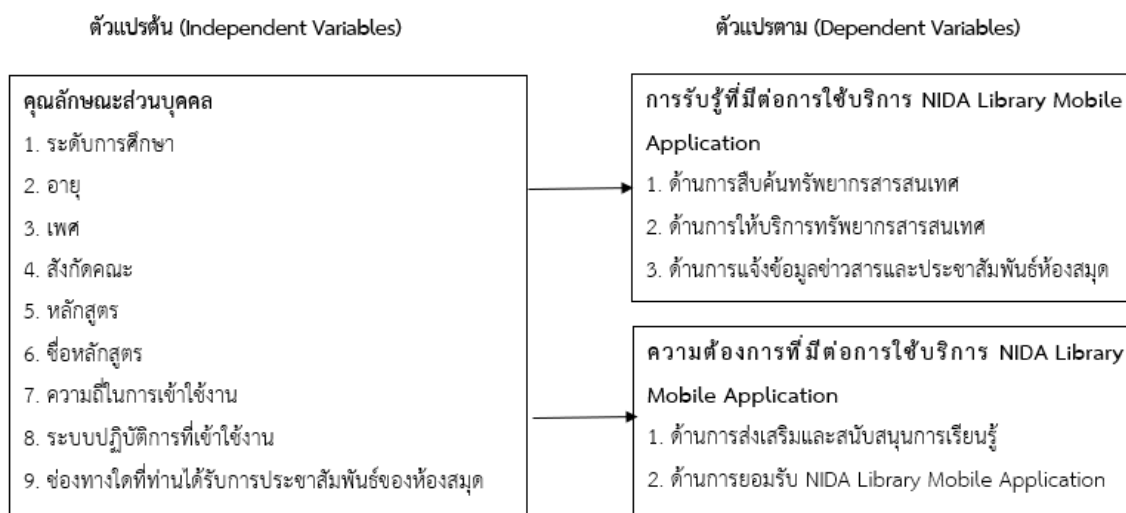
จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวสำนักบรรณสารสนเทศฯ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งตั้งแต่ห้องสมุดเปิดให้บริการระบบ NIDA Library Mobile Application ยังไม่มีการสำรวจการรับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application มาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษารับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ในด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการยอมรับ NIDA Library Mobile Application เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ NIDA Library Mobile Application ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ด้านการบริการของห้องสมุดที่คำนึงถึงผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 2) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library Mobile application ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3) เพื่อเสนอแนวทางและความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการ NIDA Library Mobile application

กรอบความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันส่งผลต่อการรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ที่แตกต่างกัน ซึ่งการรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ไม่ส่งผลต่อความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มีคุณลักษณะต่างกันจะมีการรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ที่แตกต่างกัน

1. ระดับการศึกษามีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application
2. อายุมีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application
3. เพศมีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application
4. คณะมีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application
5. หลักสูตรมีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application
6. ระบบปฏิบัติการที่เข้าใช้งานมีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application
7. ชื่อหลักสูตรมีผลต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด และทฤษฎีกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัย บทความวารสาร และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ครอบคลุมในส่วนของแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ Phalachaipiromsil (2010) กล่าวว่า “Mobile Application” หมายถึง แอปพลิเคชันที่ช่วยในการทำงานของผู้ใช้บนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา Benjarongkij (1999, pp. 44-52) ได้กล่าวถึงแนวความคิดด้านประชากรนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้หลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย การยอมรับเทคโนโลยี Camarero, Anton & Rodríguez (2013, as cited in Pithiwatthotikul, 2015) ได้กล่าวถึงการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นการอธิบายถึงการยอมรับและตั้งใจใช้เทคโนโลยีใหม่ของบุคคล ซึ่งเกิดจากบุคคลรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานและประโยชน์ที่จะได้รับการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ การรับรู้เป็นกระบวนการของสิ่งมีชีวิตพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อม โดยผ่านทางประสาทสัมผัส กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการที่ใช้อวัยวะสัมผัสจากสิ่งเร้า และจัดระบบสิ่งเร้าใหม่ภายในระบบการคิดในสมอง ทำให้เราทราบถึงสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมที่สัมผัสนั้นคืออะไร มีความหมายอย่างไรมีลักษณะอย่างไร (Oncoksung, 1975, pp. 90-91) ในส่วนของความต้องการของมนุษย์ ได้แก่ มนุษย์หลีกเลี่ยงความเจ็บปวด และแสวงหาความสุขสบาย จากการสังเกตจากสิ่งที่คนนั้นเลือกกระทำหรือหลีกเลี่ยงการกระทำซึ่งแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ความเจ็บปวดสำหรับคนหนึ่งอาจเป็นความสุขสบายของอีกคนหนึ่งก็ได้จากปัจจัยใจเดียวกัน เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์กร เพราะความต้องการของมนุษย์เป็นแรงผลักดันให้คนทำงานหรือทำให้มีกำลังใจในการทำงาน (Wonganutrohd, 2004)

Thipprapai (2015) ศึกษาเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความพึงพอใจและพฤติกรรมในการจองที่พักผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนที่ส่งผลต่อการจองที่พักผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนซ้ำในครั้งถัดไปของกลุ่มอาชีพพนักงานสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือพนักงานสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกและใช้จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามปลายเปิดที่มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งสิ้นคือ 0.832 มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เบื้องต้น คือสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิงที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการจองที่พักผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนส่งผลต่อการจองที่พักผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนซ้ำในครั้งถัดไปมากที่สุด ตามด้วยพฤติกรรมในการจองที่พักผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Nonthachai & Kwiecien (2013) การศึกษาสภาพการใช้โทรศัพท์มือถือและความต้องการใช้บริการห้องสมุดบนมือถือของผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเพื่อพัฒนาและประเมินบริการห้องสมุดบนมือถือของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบประเมินประสิทธิภาพของบริการห้องสมุดบนมือถือโดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 370 คน ทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพของบริการห้องสมุดบนมือถือกับนักศึกษาจำนวน 30 คน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดมีสมาร์ทโฟนไว้ใช้งาน (ร้อยละ 64.0) เชื่อมต่อ

อินเทอร์เน็ตผ่านระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (ร้อยละ 34.8) สำหรับความต้องการใช้บริการห้องสมุดบนมือถือ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้บริการเว็บไซต์ของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาเป็นลำดับแรก ผู้วิจัยจึงพัฒนาบริการเว็บไซต์ของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาและประเมินประสิทธิภาพของบริการ พบว่า นักศึกษาพึงพอใจในความสามารถในประสิทธิภาพของบริการเว็บไซต์ของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาในระดับมาก

Wongchalee & Suwannapak (2012) ศึกษาห้องสมุดหลายแห่งได้ปรับบทบาทและพัฒนางานบริการต่าง ๆ ให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงค้นข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศต่าง ๆ ได้บนอุปกรณ์สื่อสารแบบไร้สาย ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์แบบชาญฉลาด ไอแพด ไอโฟน แท็บเล็ต และโน้ตบุ๊ก หรือที่เรียกว่า ห้องสมุดมือถือ ทำให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการของห้องสมุดได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งบริการห้องสมุดที่พัฒนาเหล่านี้สามารถรองรับกับการดำเนินชีวิตแนวใหม่ของคนในสังคมในยุคเทคโนโลยีมือถือ นอกจากนี้บทความได้นำเสนอผลการสำรวจความต้องการโปรแกรมประยุกต์ของผู้ใช้ห้องสมุด

Sangchantr (2018) ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการให้บริการ CU Library Mobile Service เป็นของสำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการผ่านระบบออนไลน์ และคู่มือบริการ ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบริการต่อไป โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ระหว่างวันที่ 1-29 กันยายน 2560 จำนวน 569 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 472 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 82.95) ผลการวิจัยพบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการรับรู้บริการ CU Library Mobile โดยรวมในระดับมาก และมีความต้องการบริการในระดับมาก

Sangkaeo (2013) ศึกษาแอปพลิเคชันส่วนบุคคลสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร โดยทำการรวบรวมระบบการให้บริการนักศึกษาที่สำคัญ ๆ มาไว้บนโมบายแอปพลิเคชันส่วนบุคคลสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครได้พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร เช่น ระบบการตรวจสอบและแจ้งเตือนการสอบ ระบบตรวจสอบห้องเรียน ระบบข่าวสารกองทุน ระบบค้นหาหนังสือห้องสมุด ซึ่งระบบเหล่านี้สามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้ และยังเป็นการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ข่าวสารของทางมหาวิทยาลัยมหานครอีกช่องทางหนึ่ง ดังนั้นประโยชน์จากการพัฒนาแอปพลิเคชันนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างประสิทธิภาพและภาพลักษณ์ให้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามแบบออนไลน์ กับนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่เข้าใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของสำนักบรรณสารการพัฒนา จำนวนทั้งสิ้น 371 คน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 – 30 ตุลาคม 2565

ประชากร คือ นักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มีสถานะปกติ (นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน และชำระเงินเรียนเรียบร้อยแล้ว) ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ ในภาคการศึกษาที่ 1/2565 จำนวน 5,024 คน (ข้อมูลจากกองบริการการศึกษา ณ วันที่ 28 มีนาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่เข้าใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของสำนักบรรณสารการพัฒนา จำนวน 371 คน โดยมีขั้นตอนการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Yamane (1967, as cited in Silpcharu, 2006, p. 47) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปีการศึกษาใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตร (Kradart, 2019, p. 24) ดังนั้น จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบชั้นภูมิ ทำให้ได้ขนาดของตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้ จำนวน 371 คน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและจำนวนตัวอย่างของนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในภาคการศึกษาที่ 1/2565 จำแนกตามปีการศึกษา

ลำดับ	ปีการศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	56	9	1
2	57	10	1
3	58	38	2
4	59	76	6
5	60	45	3
6	61	160	12
7	62	340	25
8	63	1,730	128
9	64	2,168	160
10	65	448	33
รวม		4,994	371

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) 1 ชุด จำนวน 371 ฉบับ สำหรับผู้ใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของสำนักบรรณสารการพัฒนา ในกลุ่มนักศึกษา โดยส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งชี้แจงและอธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถาม และขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยคำถามเป็นแบบสอบถามลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended Question) ที่กำหนดคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบ และเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ไม่มีคำตอบให้เลือกตอบ ผู้ตอบสามารถตอบได้อิสระ แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้และความต้องการมีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 42 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูลคำถามการรับรู้ความต้องการใน 5 ด้าน

ได้แก่ ด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการยอมรับ NIDA Library Mobile Application

ผู้วิจัยใช้ลักษณะของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ในคำถามส่วนที่ 2 ประเมินคำตอบโดยให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก (Rattanachot, 2008, p. 111) ดังต่อไปนี้

5	หมายถึง ระดับการรับรู้/ความต้องการมากที่สุด
4	หมายถึง ระดับการรับรู้/ความต้องการมาก
3	หมายถึง ระดับการรับรู้/ความต้องการปานกลาง
2	หมายถึง มีระดับการรับรู้/ความต้องการน้อย
1	หมายถึง ระดับการรับรู้/ความต้องการน้อยที่สุด
0	หมายถึง ไม่ได้ใช้งาน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการในแต่ละด้าน จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นในแต่ละด้าน

3) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ แก้ไขให้เกิดความสอดคล้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องทางด้านภาษาของแบบสอบถาม จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ

4) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว ไปให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคำนวณเพื่อทำการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อทั้งหมด 42 ข้อ ผ่านเกณฑ์การพิจารณาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ

5) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยทดลองใช้กับนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.974

6) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาแล้วโดยตรวจปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ จากนั้นจะนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 371 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูล que ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากข้อมูลการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ใช้บริการ NIDA Library Mobile

Application ของสำนักบรรณสารการพัฒนา จำนวน 371 คน ระหว่างวันที่ 1 – 30 ตุลาคม 2565 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ใช้ประกอบ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจาก (1) หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) วารสารต่าง ๆ (3) ข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และ (4) ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ NIDA Library Mobile Application ของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับการวิจัย ดังนี้ (1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

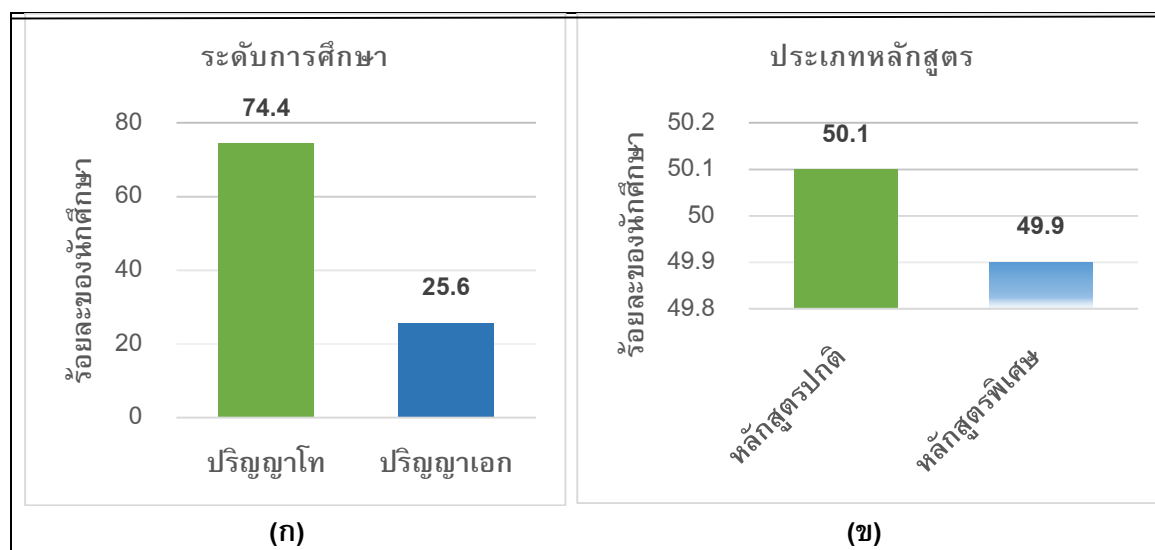
จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สามารถแบ่งการสรุปผลออกได้ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาการรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(1) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็น นักศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 74.40 และเป็นนักศึกษาปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 25.60 แสดงดังภาพที่ 3 (ก)

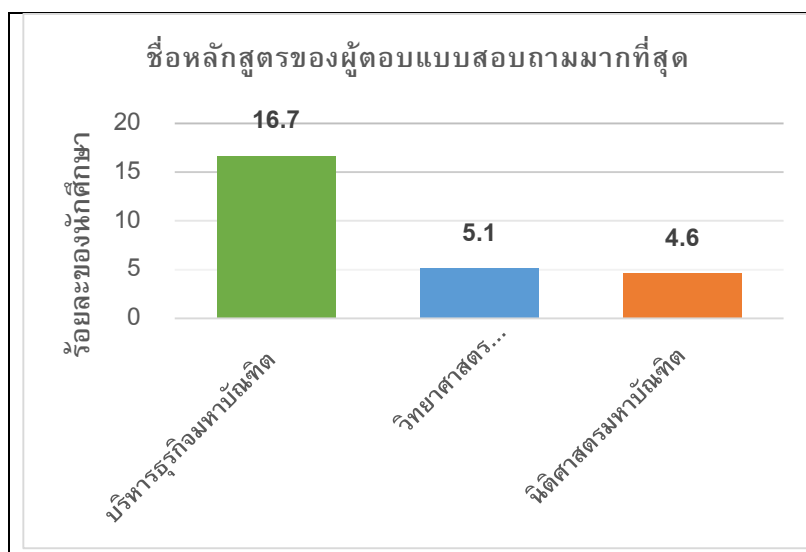
(2) ประเภทหลักสูตร พบว่า กึ่งหนึ่งเป็นหลักสูตรปกติ คิดเป็นร้อยละ 50.10 รองลงมาเป็นหลักสูตรพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 49.90 แสดงดังภาพที่ 3 (ข)

ภาพที่ 3 ระดับการศึกษาและประเภทหลักสูตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

(3) ชื่อหลักสูตรของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 16.70 รองลงมาเป็นชื่อหลักสูตร วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนารับยากรรมนุษย์และ

องค์การ คิดเป็นร้อยละ 5.10 และน้อยที่สุดชื่อหลักสูตร โครงการ NIDA Experience, M.S. Program in Financial Investment and Risk Management (International), Master's Program in Public Administration (English Program), ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์ธุรกิจและวิทยาการข้อมูล (หลักสูตรนานาชาติ), ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ (หลักสูตรนานาชาติ) และ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร วัฒนธรรม และภาษาญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 0.30 แสดงดังภาพที่ 4

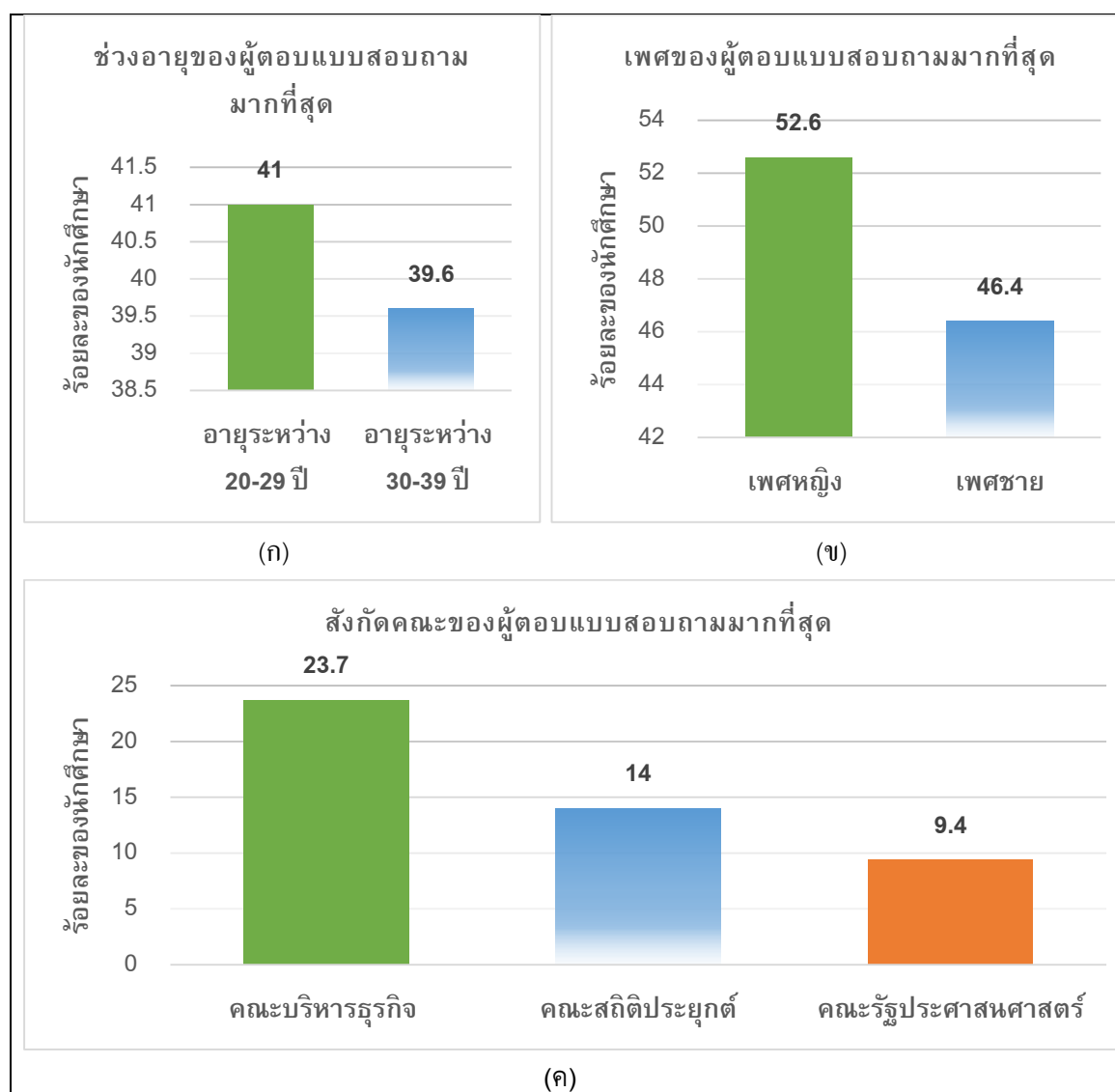

ภาพที่ 4 ชื่อหลักสูตรของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

(4) อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.00 รองลงมามีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.60 และน้อยที่สุดมีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.90 แสดงดังภาพที่ 5 (ก)

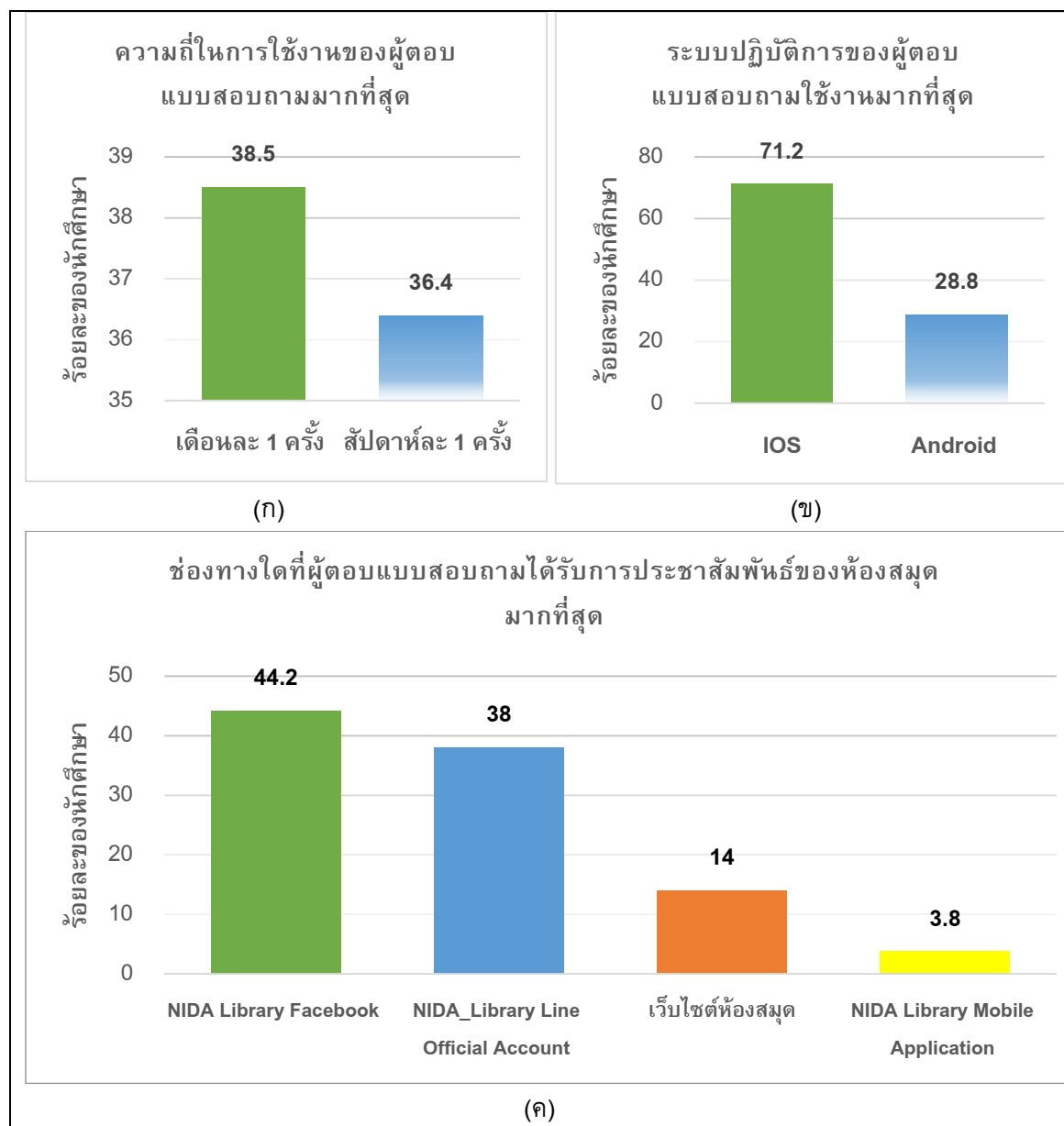
(5) เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.60 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.40 แสดงดังภาพที่ 5 (ข)

(6) สังกัดคณะ พบว่า ส่วนใหญ่สังกัดคณะบริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.70 รองลงมาสังกัดคณะสถิติประยุกต์คิดเป็นร้อยละ 14.00 และน้อยที่สุดสังกัดคณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร คณะภาษาและการสื่อสาร และวิทยาลัยนานาชาติ (ICO) คิดเป็นร้อยละ 4.30 แสดงดังภาพที่ 5 (ค)

ภาพที่ 5 ช่วงอายุ เพศ และสังกัดคณะของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

(7) ความถี่ในการใช้บริการ NIDA Library mobile application พบว่า ส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้บริการ เดือนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.50 รองลงมา มีความถี่ในการใช้บริการ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.40 และน้อยที่สุดมีความถี่ในการใช้บริการ แบบอื่น ๆ เช่น สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2-3 เดือนครั้ง และภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 8.40 แสดงดังภาพที่ 6 (ก) (8) ระบบปฏิบัติการที่เข้าใช้งาน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ระบบปฏิบัติการ IOS คิดเป็นร้อยละ 71.20 รองลงมา ใช้ระบบปฏิบัติการ Android คิดเป็นร้อยละ 28.80 แสดงดังภาพที่ 6 (ข) และ (9) ช่องทางใดที่ท่านได้รับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดผ่าน NIDA Library Facebook คิดเป็นร้อยละ 44.20 รองลงมา ได้รับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดผ่าน NIDA_Library Line Official Account คิดเป็นร้อยละ 38.00 และน้อยที่สุดได้รับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดผ่าน NIDA Library Mobile Application คิดเป็นร้อยละ 3.80 แสดงดังภาพที่ 6 (ค)

ภาพที่ 6 ความถี่ ระบบปฏิบัติการ และช่องทางที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

ส่วนที่ 2 การรับรู้และความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

การรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.91, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ด้านการยอมรับ NIDA Library Mobile Application

($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.99) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = 1.04) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.22, S.D. = 1.30)

การรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.64, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X}$ = 3.19, S.D. = 1.18) วิทยานิพนธ์ ($\bar{X}$ = 3.10, S.D. = 1.26) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กฤตภาคข่าวสถาบัน ($\bar{X}$ = 1.85, S.D. = 1.30)

ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}$ = 2.22, S.D. = 1.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ แจ้งเวลาทำการ เปิด-ปิด บริการในแต่ละช่วงของปีการศึกษาของห้องสมุด ($\bar{X}$ = 2.62, S.D. = 1.44) อยู่ในระดับน้อย คือ ติดตามข่าวสารปัจจุบัน และกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด ($\bar{X}$ = 2.09, S.D. = 1.42) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ติดตามข่าวสารการแจ้งเตือนกำหนดคืนทรัพยากรสารสนเทศจากอุปกรณ์ Beacon ($\bar{X}$ = 2.08, S.D. = 1.40) และติดตามข่าวสารการแจ้งเตือนยืมทรัพยากรสารสนเทศจากอุปกรณ์ Beacon ($\bar{X}$ = 2.08, S.D. = 1.40)

ด้านการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.58, S.D. = 1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ จองทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 2.85, S.D. = 1.35) ตรวจสอบสถานะการจองทรัพยากรสารสนเทศ เช่น สถานะจองแล้วรับด้วยตนเอง หรือสถานะจองผ่านบริการ Book to home ($\bar{X}$ = 2.76, S.D. = 1.29) อยู่ในระดับน้อย คือ ข้อมูลตัวอย่างหนังสือ 10 หน้าแรก ($\bar{X}$ = 2.69, S.D. = 1.35) ข้อมูลหน้าปกหนังสือ ($\bar{X}$ = 2.58, S.D. = 1.35) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จองอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องค้นคว้า ($\bar{X}$ = 2.36, S.D. = 1.42)

ความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ NIDA Library Mobile Application ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายของท่าน ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. = 1.12) NIDA Library Mobile Application ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของท่าน ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 1.08) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ NIDA Library Mobile Application ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของท่าน ($\bar{X}$ = 3.42, S.D. = 1.21)

ด้านการยอมรับ NIDA Library Mobile Application ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 1.14) ท่านสามารถติดตั้งและเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันได้ด้วยตนเอง ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 1.12) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านต้องใส่รหัสผ่านก่อนการใช้งานทุกครั้ง ($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = 1.21)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการ NIDA Library Mobile Application

(1) ด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ มีดังนี้ (1.1) อยากให้สืบค้นหนังสือผ่าน NIDA Library Mobile Application แล้วสามารถนำทางไปหาหนังสือที่ชั้นได้เลย คิดเป็นร้อยละ 6.15 (1.2) ระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศมีหลายแบบ ดีเยี่ยม ง่าย รวดเร็ว ใช้งานผ่าน Smart Phone และเหมาะสม ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้งาน เชื่อมต่อกับฐานข้อมูลที่หลากหลาย และมีเมนูภาษาไทยที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 3.08 (1.3) ต้องการให้มีอบรมวิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าใจวิธีการใช้งานได้ง่าย คิดเป็นร้อยละ 3.08 (1.4) การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศยาก ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจนานพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 1.54 (1.5) ต้องการให้มีคู่มือการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศใส่ไว้บน NIDA Library Mobile Application คิดเป็นร้อยละ 1.54 (1.6) สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดอื่นที่อยู่ใกล้ ๆ ได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (1.7) สามารถทำการวิจารณ์หนังสือ (Book Review) บน NIDA Library Mobile Application ได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54

(2) ด้านการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ มีดังนี้ (2.1) อยากให้มีบริการจองเพื่อดูภาพยนตร์ผ่าน Netflix ในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 7.69 (2.2) อยากให้มีบริการแจ้งเตือนเมื่อครบกำหนดคืนหนังสือและค่าปรับผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ คิดเป็นร้อยละ 4.62 (2.3) ต้องการให้มีบริการจ่ายค่าปรับ ขยาย due date มีบริการ Renew สามารถ download ข้อมูล ใช้แทนการใช้บัตรนักศึกษา ผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ คิดเป็นร้อยละ 3.08 (2.4) อยากให้มีบริการจองหนังสือและส่งหนังสือผ่านไลน์แมนหรือ delivery อื่น ๆ ได้ คิดเป็นร้อยละ 3.08 (2.5) การให้บริการทรัพยากรสารสนเทศเป็นอย่างไรดี มีความเหมาะสม เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และมีบริการที่หลากหลาย รวมถึงข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 1.54 (2.6) อยากให้มี e-locker มาให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (2.7) อยากให้มีบริการ video call หรือ chat เพื่อปรึกษาเจ้าหน้าที่ได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (2.8) อยากให้มีการนำหนังสือเก่า หนังสือหายาก รูปภาพจากฟิล์ม ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54

(3) ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด มีดังนี้ (3.1) ไม่ค่อยได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 3.08 (3.2) ต้องการให้แสดงความยินดีในวันเกิดผ่าน NIDA Library Mobile Application ด้วย คิดเป็นร้อยละ 1.54 (3.3) อยากให้มีการแจ้งข้อความทรัพย์สินของผู้ใช้เมื่อมีผู้พบในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 1.54 (3.4) อยากให้มีการประชาสัมพันธ์เหตุการณ์ หรือวันสำคัญ ๆ อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (3.5) อยากให้แสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดไว้ใน NIDA Library Mobile Application ด้วย คิดเป็นร้อยละ 1.54 (3.6) อยากให้มีบริการ Notification จาก NIDA Library Mobile Application แจ้งช่วงเวลาเปิด-ปิดห้องสมุด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง มีการแจ้งการอัปเดตหนังสือใหม่ ๆ ที่มีในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 1.54 (3.7) การแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดดี รวดเร็ว ชัดเจน ครอบคลุม ต่อเนื่องและได้รับข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ และเป็นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 1.54 (3.8) ต้องการให้แจ้งเฉพาะเรื่องจำเป็นที่จะเป็นผลกระทบโดยตรงต่อผู้ใช้ หากเป็นเพียงข้อมูลประชาสัมพันธ์ทั่วไป ไม่ควรถี่มาก จะทำให้น่ารำคาญ คิดเป็นร้อยละ 1.54

(4) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ มีดังนี้ (4.1) การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ได้ดีมาก ผ่าน NIDA Library Mobile Application คิดเป็นร้อยละ 4.62 (4.2) อยากให้มีการอบรม หรือ Infographic ถึงวิธีการใช้งาน NIDA Library Mobile Application คิดเป็นร้อยละ 3.08 (4.3) อยากให้มีการเก็บแถมแล้วนำไปแลกของรางวัลได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (4.4) อยากให้จัดหลักสูตร/กิจกรรมพัฒนาทักษะที่น่าสนใจผ่านช่องทาง online ให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.54 (4.5) สามารถค้นหาข้อมูลผ่าน NIDA Library Mobile Application ควบคู่ไปกับการเรียนได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (4.6) อยากให้มีบริการช่วยเหลือทางด้านเทคนิคผ่าน NIDA Library Mobile Application จะช่วยให้ทำงานวิจัยเร็วขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.54 (4.7) อยากให้มีการส่งเสริมเพิ่มทักษะการให้ความรู้ผ่าน NIDA Library Mobile Application คิดเป็นร้อยละ 1.54 (4.8) อยากให้มีการสำรวจความต้องการการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาหนังสือ การจองห้องผ่าน NIDA Library Mobile Application สำหรับนักศึกษาใหม่ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (4.9) อยากให้มี Library tour หรือ Library Metaverse ใน NIDA Library Mobile Application ด้วย คิดเป็นร้อยละ 1.54

(5) ด้านการยอมรับ NIDA Library Mobile application มีดังนี้ (5.1) NIDA Library Mobile application ดีมาก นำใช้งาน ทั้งสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน อยากให้พัฒนาต่อไป คิดเป็นร้อยละ 9.23 (5.2) ระบบ NIDA Library Mobile application เป็นที่น่ายอมรับอยู่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 4.62 (5.3) ต้องการให้แอปพลิเคชันในสถาบันทั้งหมด รวมอยู่ใน NIDA Uapp เพียงที่เดียว คิดเป็นร้อยละ 4.62 (5.4) ในระบบ Android บางฟังก์ชันใช้งานไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (5.5) ต้องการให้มีการโปรโมท NIDA Library Mobile application ให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (5.6) ไม่ค่อยสะดวกในการอ่านเอกสารวิชาการจาก NIDA Library Mobile Application คิดเป็นร้อยละ 1.54 (5.7) สามารถเชื่อมต่อกับระบบ NIDA Uapp ได้เลย ไม่ต้อง login ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 1.54

2. การส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library Mobile application ในการเรียนและการค้นคว้าวิจัย ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ

การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ผ่าน NIDA Library Mobile application ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาและบุคลากรต่อไป โดยการส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library Mobile Application ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย คือ การประชาสัมพันธ์การให้บริการ NIDA Library Mobile Application ผ่านอินโฟกราฟิกส์ (Infographics) และจัดทำวิดีโอ (Video) สอนการใช้งาน NIDA Library Mobile Application รวมถึงการปฐมนิเทศนักศึกษาและบุคลากรใหม่

3. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงบริการ NIDA Library Mobile Application

แนวทางเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการ มีดังนี้ (1.1) NIDA Library Mobile application ดีมาก นำใช้งาน ทั้งสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน อยากให้พัฒนาต่อไป (1.2) อยากให้มีบริการจองเพื่อดูภาพยนตร์ผ่าน Netflix ในห้องสมุด (1.3) อยากให้สืบค้นหนังสือผ่าน NIDA Library Mobile Application แล้วสามารถนำทางไปหาหนังสือที่ชั้นได้เลย (1.4) อยากให้มีบริการแจ้งเตือนเมื่อครบกำหนดคืนหนังสือและค่าปรับผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ (1.5) การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ได้ดีมาก ผ่าน NIDA Library Mobile Application (1.6) ระบบ NIDA Library Mobile application เป็นที่น่ายอมรับอยู่แล้ว (1.7) ต้องการให้แอปพลิเคชัน

ชั้นในสถาบันทั้งหมด รวมอยู่ใน NIDA Uapp เพียงทีเดียว (1.8) อยากให้มีการอบรม หรือ Infographic ถึงวิธีการใช้งาน NIDA Library Mobile Application (1.9) ไม่ค่อยได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ (1.10) ต้องการให้มีบริการจ่ายค่าปรับ ขยาย due date มีบริการ Renew สามารถ download ข้อมูล ใช้แทนการใช้บัตรนักศึกษา ผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ (1.11) อยากให้มีบริการจองหนังสือและส่งหนังสือผ่านไลน์แมนหรือ delivery อื่น ๆ ได้ (1.12) ระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศมีหลายแบบ ดีเยี่ยม ง่าย รวดเร็ว ใช้งานผ่าน Smart Phone และเหมาะสม ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้งาน เชื่อมต่อกับฐานข้อมูลที่หลากหลาย และมีเมนูภาษาไทยที่เข้าใจง่าย (1.13) ต้องการให้มีอบรมวิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าใจวิธีการใช้งานได้ง่าย (1.14) การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศยาก ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจนานพอสมควร (1.15) ต้องการให้มีคู่มือการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศใส่ไว้บน NIDA Library Mobile Application (1.16) สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดอื่นที่อยู่ใกล้ ๆ ได้ (1.17) สามารถทำการวิจารณ์หนังสือ (Book Review) บน NIDA Library Mobile Application ได้ (1.18) การให้บริการทรัพยากรสารสนเทศเป็นอย่างดี มีความเหมาะสม เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และมีบริการที่หลากหลาย รวมถึงข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน (1.19) อยากให้มี e-locker มาให้บริการ (1.20) อยากให้มีบริการ video call หรือ chat เพื่อปรึกษาเจ้าหน้าที่ได้ (1.21) อยากให้มีการนำหนังสือเก่า หนังสือหายาก รูปภาพจากฟิล์ม ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ (1.22) ต้องการให้แสดงความยินดีในวันเกิดผ่าน NIDA Library Mobile Application ด้วย (1.23) อยากให้มีการแจ้งข้อความทรัพย์สินของผู้ใช้เมื่อมีผู้พบในห้องสมุด (1.24) อยากให้มีการประชาสัมพันธ์เหตุการณ์ หรือวันสำคัญ ๆ อยู่เสมอ (1.25) อยากให้แสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดไว้ใน NIDA Library Mobile Application ด้วย (1.26) อยากให้มีบริการ Notification จาก NIDA Library Mobile Application แจ้งช่วงเวลาเปิด-ปิดห้องสมุดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง มีการแจ้งการอัปเดตหนังสือใหม่ ๆ ที่มีในห้องสมุด (1.27) การแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดดี รวดเร็ว ชัดเจน ครอบคลุม ต่อเนื่องและได้รับข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ และเป็นปัจจุบัน (1.28) ต้องการให้แจ้งเฉพาะเรื่องจำเป็นที่จะเป็นผลกระทบโดยตรงต่อผู้ใช้ หากเป็นเพียงข้อมูลประชาสัมพันธ์ทั่วไป ไม่ควรถี่มาก จะทำให้น่ารำคาญ (1.29) อยากให้มีกิจกรรมเก็บแต้มแล้วนำไปแลกของรางวัลได้ (1.30) อยากให้จัดหลักสูตร/กิจกรรมพัฒนาทักษะที่น่าสนใจผ่านช่องทาง online ให้มากขึ้น (1.31) สามารถค้นหาข้อมูลผ่าน NIDA Library Mobile Application ควบคู่ไปกับการเรียนได้ (1.32) อยากให้มีบริการช่วยเหลือทางด้านเทคนิคผ่าน NIDA Library Mobile Application จะช่วยให้ทำงานวิจัยเร็วขึ้น (1.33) อยากให้มีการส่งเสริมเพิ่มทักษะการให้ความรู้ผ่าน NIDA Library Mobile Application (1.34) อยากให้มีการสำรวจความต้องการการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาหนังสือ การจองห้องผ่าน NIDA Library Mobile Application สำหรับนักศึกษาใหม่ (1.35) อยากให้มี Library Tour หรือ Library Metaverse ใน NIDA Library Mobile Application ด้วย (1.36) ในระบบ Android บางฟังก์ชันใช้งานไม่ได้ (1.37) ต้องการให้มีการโปรโมท NIDA Library Mobile Application ให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ (1.38) ไม่ค่อยสะดวกในการอ่านเอกสารวิชาการจาก NIDA Library Mobile Application (1.39) สามารถเชื่อมต่อกับระบบ NIDA Uapp ได้เลย ไม่ต้อง login ใหม่

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ ระดับการศึกษา และหลักสูตร ที่มีผลต่อการรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application แสดงดังตารางที่ 2 และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application แสดงดังตารางที่ 3 ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการรับรู้ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

สมมติฐานที่	ผลการทดสอบสมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ค่า P-Value (*p < 0.05)
สมมติฐานที่ 1 ระดับการศึกษา	สอดคล้อง	สถิติ T-test	.013
สมมติฐานที่ 2 อายุ	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.308
สมมติฐานที่ 3 เพศ	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.462
สมมติฐานที่ 4 คณะ	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.922
สมมติฐานที่ 5 หลักสูตร	สอดคล้อง	สถิติ T-test	.000
สมมติฐานที่ 6 ระบบปฏิบัติการ	ไม่สอดคล้อง	สถิติ T-test	.963
สมมติฐานที่ 7 ชื่อหลักสูตร	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.379
สมมติฐานที่ 8 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.403

ผลการทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application กรณีที่ สมมติฐานที่ 1 ระดับการศึกษา และ สมมติฐานที่ 5 หลักสูตร มีผลสอดคล้องกับสมมติฐาน (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานความต้องการของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อความต้องการต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application

สมมติฐานที่	ผลการทดสอบสมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ค่า P-Value (*p < 0.05)
สมมติฐานที่ 1 ระดับการศึกษา	สอดคล้อง	สถิติ T-test	.006
สมมติฐานที่ 2 อายุ	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.727
สมมติฐานที่ 3 เพศ	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.286
สมมติฐานที่ 4 คณะ	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.211
สมมติฐานที่ 5 หลักสูตร	สอดคล้อง	สถิติ T-test	.000
สมมติฐานที่ 6 ระบบปฏิบัติการ	ไม่สอดคล้อง	สถิติ T-test	.454
สมมติฐานที่ 7 ชื่อหลักสูตร	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.533
สมมติฐานที่ 8 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด	ไม่สอดคล้อง	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	.572

ผลการทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อความต้องการต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application กรณีที่ สมมติฐานที่ 1 ระดับการศึกษา และ สมมติฐานที่ 5 หลักสูตร มีผลสอดคล้องกับสมมติฐาน (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

อภิปรายผล

จากการวิจัยที่ค้นพบสามารถนำมาอภิปรายผลงานวิจัย ได้ดังนี้

1. ศึกษาการรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท โดยศึกษาในหลักสูตรปกติ สอดคล้องกับ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service กล่าวไว้ว่า ผลการศึกษาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระดับปริญญาโทมากกว่าปริญญาเอกในการตอบแบบสอบถามการรับรู้และความต้องการต่อการบริการ CU Library Mobile Service ชื่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สังกัดคณะบริหารธุรกิจ มีอายุในช่วง 20-29 ปี ใช้บริการมากที่สุดสอดคล้องกับ Phengphao (2018) พบว่าผู้ใช้บริการที่มีช่วงอายุ 21-30 ปี มีพฤติกรรมการใช้บริการ Mobile Application มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับแนวคิดด้านประชากรศาสตร์ที่ว่า เพศหญิงเป็นเพศที่มีอารมณ์อ่อนไหว มองสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะดูรายละเอียดทั้งหมด ส่วนเพศชายเป็นเพศที่ใจคอก่อนหนักแน่นไม่อ่อนไหวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ชอบพิจารณารายละเอียดมาก จึงทำให้การใช้

บริการ NIDA Library Mobile Application ไม่เท่ากับเฟซบุ๊ก (Surasonthi, 2001, p. 19) อุปกรณ์ที่เข้าใช้งานแอปพลิเคชัน NIDA Library เป็นระบบปฏิบัติการ IOS สอดคล้อง Thipprapai (2015) เรื่องความพึงพอใจและพฤติกรรมในการใช้แอปพลิเคชันของกลุ่มอาชีพพนักงานสำนักงานที่ส่งผลต่อการจองที่พักผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนซ้ำในครั้งถัดไป กล่าวไว้ว่าจากการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่ ใช้ช่องทางในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ผ่าน iPhone/iPad แต่ไม่สอดคล้องกับ Nonthachai & Kwiecien (2013) เรื่องการพัฒนาบริการห้องสมุดบนมือถือสำหรับศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่าความต้องการใช้บริการห้องสมุดบนมือถือของผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารและสื่อศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดมีสมาร์ทโฟนไว้ใช้งาน (ร้อยละ 64.0) เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (ร้อยละ 34.8) และช่องทางที่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดผ่านทาง NIDA Library Facebook สอดคล้องกับ Kradart (2019) เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการใช้สื่อสังคมคลาวด์และโมบายแอปพลิเคชันเพื่อการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กล่าวไว้ว่าผลการวิจัยพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Facebook มากที่สุด

การรับรู้และความต้องการที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application โดยภาพรวม พบว่า 1) ผู้ใช้บริการมีการรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ มีการรับรู้การให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ วิทยานิพนธ์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสาร หนังสือภาษาอังกฤษใหม่ หนังสือภาษาไทยใหม่ และดรรชนีวารสารใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service พบว่านิสิตมีการรับรู้และความต้องการการสืบค้นทรัพยากรห้องสมุดผ่าน CU Library Mobile ในระดับมาก คือ ต้องการสืบค้นฐานข้อมูล CU Single Search, Library Catalog, CU Reference Databases 2) การรับรู้ที่มีต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ด้านการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้บริการจองห้องค้นคว้า จองทรัพยากรสารสนเทศ ตรวจสอบสถานะการจองทรัพยากรสารสนเทศ ตรวจสอบรายละเอียดการจองทรัพยากรสารสนเทศ และดูข้อมูลหน้าปกหนังสือ สอดคล้องกับ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service พบว่านิสิตมีการรับรู้และความต้องการด้านการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศผ่าน CU Library Mobile Service ในระดับมาก คือ การจองทรัพยากรสารสนเทศ และการตรวจสอบการจองทรัพยากรสารสนเทศ 3) ด้านการแจ้งข่าวสารและประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด ผู้ใช้บริการมีการรับรู้การใช้บริการการแจ้งเวลาทำการ เปิด-ปิด บริการในแต่ละช่วงของปีการศึกษาของห้องสมุด สอดคล้องกับ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service พบว่านิสิตมีการรับรู้และความต้องการด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่าน CU Library Mobile ในระดับมาก คือ แจ้งเวลาทำการเปิด-ปิดบริการในแต่ละช่วงของปีการศึกษาของห้องสมุด 4) ด้านการยอมรับ NIDA Library Mobile Application ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้บริการเนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สามารถติดตั้งและเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันได้ด้วยตนเองสามารถใช้งานได้ 24 ชั่วโมง มีการออกแบบที่สวยงามและทันสมัย สอดคล้องกับ Mikhanmak et al. (2021) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันเป่าตัง พบว่า ผู้ใช้งานได้รับความสะดวกสบายในการเข้าถึงบริการได้รวดเร็วขึ้น ผู้ใช้งานต้องการความง่ายและสะดวกสบาย หากแอปพลิเคชันที่เลือกใช้

บริการสามารถใช้งานง่าย ผู้ใช้บริการย่อมยินดีใช้บริการมากขึ้นการเรียนรู้การเข้าใจการใช้งานแอปพลิเคชันง่าย รวมทั้งการออกแบบที่สวยงามทำให้ผู้ใช้ตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงแอปพลิเคชันสามารถใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และยังสอดคล้องกับ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service พบว่านิสิตมีการรับรู้และความต้องการ เนื่องจากการใช้งานผ่านมือถือ ทันสมัยดี สะดวก และรวดเร็วมาก สามารถสืบค้นข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการทำสำเนาเอกสารได้เป็นอย่างดี

2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library Mobile Application ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด สร้างให้เกิดความคุ้นเคยกับการใช้งาน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ให้บริการได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับโทรศัพท์มือถือในการเรียนรู้วิถีใหม่ในอนาคตที่มีประสิทธิผลมากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยของนิสิตต่อไป สอดคล้องกับ Sridam (2021) เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับโทรศัพท์มือถือเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับโทรศัพท์มือถือเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นวิธีการใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนได้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับโทรศัพท์มือถือจะเป็นวิธีการเรียนรู้ใหม่ในอนาคตที่มีประสิทธิผลมากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน สถาบันการศึกษา สังคมและประเทศชาติต่อไป รวมถึง NIDA Library Mobile Application ใช้งานได้ง่าย เป็นมิตรกับผู้ใช้ แม้คนที่ไม่ค่อยจะรู้เรื่องคอมพิวเตอร์มากนัก ก็ยังสามารถใช้งาน NIDA Library Mobile application ได้ โดยการส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งาน NIDA Library Mobile Application ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย คือ การประชาสัมพันธ์การให้บริการ NIDA Library Mobile Application ผ่านอินโฟกราฟิกส์ (Infographics) และจัดบริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด พร้อมกับสอนการใช้งาน NIDA Library Mobile application สอดคล้องกับ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service พบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดในรูปแบบต่าง ๆ และยังมีเพิ่มเติมเนื้อหา CU Library Mobile Service ในโปรแกรมการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดด้วย เพื่อส่งเสริมให้ผู้ให้บริการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง NIDA Library Mobile Application อยากให้ห้องสมุดจัดทำให้มีบริการระบบ e-locker มาให้บริการทั้งนักศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก โดยสามารถจองผ่าน NIDA Library Mobile Application ได้ สอดคล้องกับ National Library of Thailand (2022) กล่าวว่าไว้ว่าบริการพิเศษของ NLT Smart Library บริการหนังสือจอง สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเข้ามาใช้บริการในเวลาปกติ ผู้ใช้สามารถรับหนังสือที่จองในล็อกเกอร์ อยากให้ห้องสมุดมีบริการแจ้งเตือนก่อนครบกำหนดคืน เมื่อครบกำหนดคืนหนังสือ และหลังครบกำหนดคืนหนังสือ ผ่าน Mobile Application ได้ สอดคล้องกับ Wongchalee & Suwannapak (2012) เรื่อง ห้องสมุดมือถือ พบว่ามีห้องสมุดจำนวนมากที่ให้บริการแจ้งข้อมูลการยืม-คืน การจองหนังสือผ่านโทรศัพท์ การแจ้งเตือนล่วงหน้า 1 วันก่อนถึงกำหนดส่งคืนหนังสือ อยากให้ห้องสมุดมีบริการยืมต่อ (Renew) ของหนังสือบน NIDA Library Mobile Application ได้ สอดคล้องกับ Political Science Library, Chulalongkorn University (2010) พบว่าห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ได้พัฒนาการบริการห้องสมุดผ่านโทรศัพท์มือถือที่เรียกว่า "Library

Beep!” เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถยืมต่อได้ที่หน้าเมนู “ยืมต่ออัตโนมัติ” ในแอปพลิเคชันมือถือ อยากให้ห้องสมุดมีบริการ Library tour ใน NIDA Library Mobile Application ด้วย สอดคล้องกับระเบียบ Sangchantr (2018) เรื่องการรับรู้และความต้องการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้บริการ CU Library Mobile Service พบว่าผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะควรเพิ่มเติมบริการแนะนำห้องสมุดบน CU Library Mobile ในรูปแบบของโปรแกรมนำชมห้องสมุดแบบเสมือน (Virtual tour 360) หรืออาจใช้เทคโนโลยี AR (Augmented Reality) ต้องการให้ Application ในสถาบันทั้งหมด นำไปรวมอยู่ใน NIDA Uapp ของสถาบันเพียงที่เดียว สอดคล้องกับ Sangkaeo (2013) เรื่อง แอปพลิเคชันส่วนบุคคลสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร พบว่าการพัฒนาแอปพลิเคชันส่วนบุคคลสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครบนระบบโมบาย ถูกสร้างไว้ในแอปพลิเคชันของมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดอื่นที่อยู่ใกล้ ๆ ได้ ผู้ใช้บริการสามารถทำการวิจารณ์หนังสือ (Book Review) บน NIDA Library Mobile Application ได้ สอดคล้องกับ Thomas (2012) Apps: What do patrons want? พบว่าผลสำรวจจากสิ่งที่ผู้ใช้บริการต้องการจาก Mobile App. คือ 1) ข้อมูลที่เกี่ยวกับห้องสมุดหรือค้นหาห้องสมุดที่อยู่ใกล้ ๆ 2) ฟังก์ชันการวิจารณ์หนังสือ (Review book) ต้องการสืบค้นหนังสือผ่าน NIDA Library Mobile Application แล้วสามารถนำทางผู้ใช้บริการไปหาหนังสือที่ชั้นได้เลย สอดคล้องกับ Kaewnium et al. (2014) เรื่อง Book Hunter: แอปพลิเคชันชี้ตำแหน่งจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด พบว่า แอปพลิเคชัน Book Hunter สามารถชี้ตำแหน่งจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่บริการอยู่ในหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี ได้อย่างแม่นยำ สามารถหาตัวเล่มได้อย่างรวดเร็ว

4. ผลการทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อการรับรู้และความต้องการต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application ในสถิติเชิงอนุมาน ได้ดังนี้

1) ผลการทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application กรณีที่ สมมุติฐานที่ 1 ระดับการศึกษา และ สมมุติฐานที่ 5 หลักสูตร มีผลสอดคล้องกับสมมติฐาน (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

2) ผลการทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อความต้องการต่อการใช้บริการ NIDA Library Mobile Application กรณีที่ สมมุติฐานที่ 1 ระดับการศึกษา และ สมมุติฐานที่ 5 หลักสูตร มีผลสอดคล้องกับสมมติฐาน (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) การพัฒนาระบบ Library Mobile Application ควรคำนึงถึงการแสดงผลข้อมูลให้ครอบคลุมทุกอุปกรณ์ และระบบปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงใช้งานและเรียนรู้ได้ง่าย (User Friendly)

2) สถาบัน/มหาวิทยาลัยควรพัฒนา Mobile Application ไว้ที่แอปพลิเคชันเดียว เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้งานแอปพลิเคชันได้จากที่เดียว โดยไม่ต้องเข้าใช้งานหลายแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างประสิทธิภาพและภาพลักษณ์ให้กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบจุดอ่อนจุดแข็งของ NIDA Library Mobile Application กับสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านบริการและเพิ่มระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมากขึ้น
- 2) ควรมีการพัฒนาการสืบค้นหนังสือ และนำทางไปพบหนังสือที่ชั้นผ่าน NIDA Library Mobile Application

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- 1) นักศึกษารับรู้และสามารถใช้งาน NIDA Library Mobile Application ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ
- 2) เป็นแนวทางให้ห้องสมุดนิต้าหรือห้องสมุดอื่น ๆ ที่กำลังพัฒนา Library Mobile Application นำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ Library Mobile Application ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาหรือผู้ใช้บริการมากที่สุด

รายการอ้างอิง

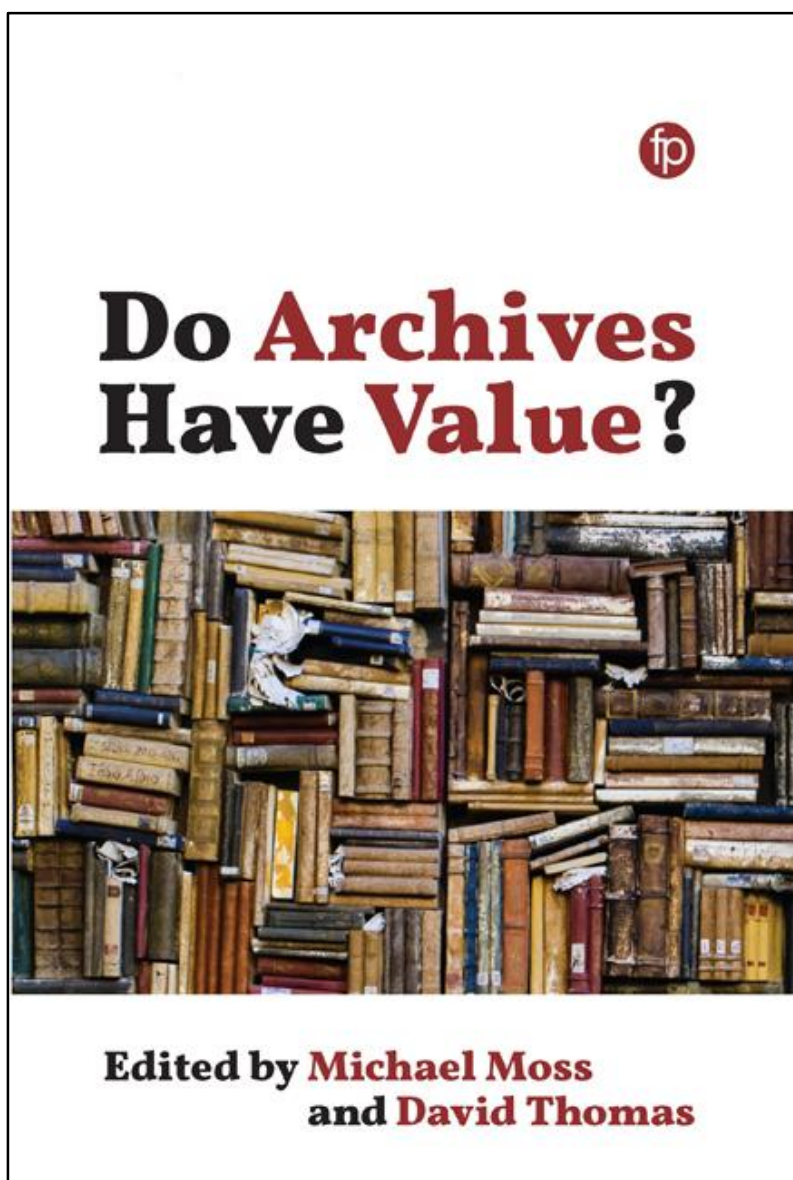
- Benjarongkij, Y. (1999). *Audience Analysis*. Bangkok: Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University.
- Chulalongkorn University. Political Science Library. (2010). *Library Beep!*. Retrieved from <http://www.resource.lib.su.ac.th/Jgroup/images/stories/file/market/market37.pdf>
- Chang, C.-C. (2013). Library mobile applications in university libraries. *Library Hi Tech*, 31(3), 478-492.
- Kaewnium, K. et al. (2014). Book Hunter: The Book Hunter: Mobile application for identifying the location of library information resources. *PULINET Journal*, 1(1), 55-60. [In Thai]
- Kradart, T. (2019). *Study of Behavior and Guidelines in Using Cloud Social Media and Mobile Applications for Public Relations of King Mongkut's University of Technology North Bangkok* (Research report). Bangkok: Institute of Computer and Information Technology, King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Mikhanmak, J. et al. (2021). Factors Influencing Acceptance to Use of PAOTANG Application. In *The 6th CRU-National Conference in Science and Technology: NCST 6th 2023*. (pp. 103-108). May 22, 2021. Bangkok: Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University.
- National Library of Thailand. (2022). *NLT Smart Library*. Retrieved from <https://www.nlt.go.th/library/164-NLT-Smart-Library>
- Nonthachai, I. and Kwiecien, K. (2013). A Development of M-Library Services for The Center for Library Resources and Educational Media, Suranaree University of Technology. *Journal of Information Science*, 31(3), 30-48. [In Thai]

- Oncoksung, C. (1975). *Educational Psychology*. Bangkok: Textbook production project Srinakharinwirot University.
- Phalachaipiromsil, S. (2010). Usages Trend of Mobile Application. *Executive Journal*, 31(4), 110-111. [In Thai]
- Phengphao, N. (2018). *Internet Banking Using Behavior Bangkok Bank 'BUALUANG MBANKING' Application User* (Master's thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand. [In Thai]
- Pithiwatchotikul, N. (2015). *Mobile Technology Acceptance, Social Media Marketing, and Online Consumer Behavior Affecting Online Products' Purchase Intention through Application of Customers in Bangkok* (Master's independent study). Bangkok University, Bangkok, Thailand. [In Thai]
- Sangchantr, R. (2018). Perceptions and Expectation of Chulalongkorn University Student toward CU Library Mobile Service. *PULINET Journal*, 5(2), 55-64. [In Thai]
- Sangkaeo, M. (2013). *MUT Student Personal App* (Master's independent study). Mahanakom University of Technology, Bangkok.
- Silpcharu, T. (2006). *Research and Statistical Analysis with SPSS* (5th ed.). Bangkok: V. Inter Print.
- Sridam, I. (2021). Application of Information Technology to Mobile Phone for the Development of Learners. *Journal of Innovative Technology Management Rajabhat Maha Sarakham University*, Faculty of Information Technology, Rajabhat Mahasarakham University, 5(2), 60-70. [In Thai]
- Surasonthi, K. (2544). *Communication Knowledge*. Bangkok: Chuan Phim Thammasat.
- Techataweewan, W. (2017). *The Conditions and Needs Assessment in Mobile Technology Usage for Academic Library Services in Thailand*. Bangkok: Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University.
- Thipprapai, N. (2015). *The Satisfaction and Behavior among Company Workers to use Application Affecting Rebooking Hotel by Application on Smartphone* (Master's independent study). Bangkok University, Bangkok, Thailand. [In Thai]
- Thomas, L. C. (2012). *The State of mobile in libraries 2012*. Retrieved from <http://www.thedigitalshift.com/2012/02/mobile/the-state-of-mobile-in-libraries-2012/>
- Wonganutrohd, P. (2004). *Personnel Management Psychology*. Bangkok: Bangkok Promotion Center.
- Wongchalee, S. and Suwannapak, S. (2012). M-Library. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 5(2), 121-147. [In Thai]

บทวิจารณ์หนังสือ

Moss, M., and Thomas, D. (2019). *Do Archives Have Value?* Facet. Retrieved from <https://doi.org/10.29085/9781783303342>

บทวิจารณ์โดย
เลิศชัย วาสนานิกกุลชัย¹

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: wasananikornkul_l@su.ac.th

เมื่อวัดด้วยตัวเลขทางเศรษฐกิจ จดหมายเหตุมีค่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสถาบันทางวัฒนธรรมอื่น อาทิ ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ หนังสือเล่มนี้เกริ่นนำด้วยผลกระทบในเชิงลบเมื่อใช้วิธีทางเศรษฐศาสตร์เพื่อตัดสินคุณค่า เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนกับผลประโยชน์ (Cost-benefit Analysis) การประเมินมูลค่าที่อาจเกิดขึ้น (Contingent Valuation) เป็นต้น การตัดสินคุณค่าเป็นตัวเลขเป็นแนวทางจากตะวันตกและในขณะเดียวกัน ตะวันตกก็เป็นพื้นที่ที่มีรากฐานการจัดการเอกสารที่เข้มแข็งตั้งแต่อดีต หนังสือเล่มนี้น่าสนใจในด้านความหลากหลายของผู้เขียนและข้อมูลเชิงลึกของแต่ละประเทศ งานเขียนจำนวน 10 บทนำเสนอหลักฐานที่แสดงคุณค่าของจดหมายเหตุและนำเสนอคุณค่าในเชิงพาณิชย์ซึ่งเป็นมิติใหม่ของวงการวิชาการ

บทที่ 1 Paul Lihoma กล่าวถึงจดหมายเหตุในฐานะเครื่องมือเพื่อใช้แสดงสิทธิในยุคล่าอาณานิคม ซึ่งประเทศมาลาวีที่ใช้ภาษาพูดเป็นหลักและมีผู้รู้หนังสือจำนวนน้อย เมื่อมีการทำหนังสือสัญญา คนพื้นถิ่นจึงมักถูกเอาเปรียบ นอกจากนี้ เอกสารไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณะจึงเป็นอุปสรรคในการตรวจสอบข้อเท็จจริง การก่อตั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติช่วยรวบรวมเก็บรักษาเอกสารทางการและให้บริการแก่คนทุกชนชั้น ดังนั้น จดหมายเหตุจึงมีคุณค่าในฐานะกลไกทางสังคมสำหรับคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

บทที่ 2 Nancy Bell, Michael Moss และ David Thomas กล่าวถึงการใช้หลักฐานเพื่อยืนยันคุณค่าของจดหมายเหตุ โดยเล่าประวัติความเป็นมาของงานจดหมายเหตุที่สหราชอาณาจักร ซึ่งเดิมจดหมายเหตุจัดเป็นสินค้าสาธารณะที่รัฐบาลต้องสนับสนุนเงินทุน เมื่อมีวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2008 รัฐบาลลดค่าใช้จ่ายจึงเป็นเหตุให้เทศบาลท้องถิ่นต้องยุบบริการสาธารณะ โดยเฉพาะห้องสมุดและจดหมายเหตุอย่างเลื่องไม่ได้ เนื่องจากผู้บริหารใช้หลักคิดแนวประชานิยม โดยละเลยคุณค่าด้านอื่น เช่น คุณค่าในฐานะหลักฐานและคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นต้น บทนี้กล่าวถึงการใช้จดหมายเหตุในฐานะแหล่งข้อมูลเพื่อสร้างนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มให้องค์กร ความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) การใช้เป็นฐานความรู้เพื่อสร้างศาสตร์ทางมรดก (Heritage science) ซึ่งเป็นการบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคุณค่าด้านการศึกษาวิจัย

บทที่ 3 Helen Morgan, Cate O'Neill, Nikki Henningham, Gavan McCarthy และ Annelie DeVilliers กล่าวถึงการใช้เอกสารซึ่งได้รับการสงวนรักษาในหอจดหมายเหตุออสเตรเลียเพื่อยืนยันอัตลักษณ์และสิทธิพลเมืองของกลุ่มผู้อพยพและผู้คนในประเทศ จดหมายเหตุช่วยให้บริบทเพื่อเพิ่มความเข้าใจเรื่องราวและจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับห้องสมุด พิพิธภัณฑ์หรือหน่วยงานวิจัยอื่นๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

บทที่ 4 Sarah Tyacke กล่าวถึงเหตุการณ์การแข่งขันฟุตบอลที่ Hillsborough ในปี 1989 และมีผู้เสียชีวิต 41 ราย ตำรวจเขียนรายงานการปฏิบัติการกิจเพื่อความโปร่งใส แต่รายงานของเหตุการณ์นี้มีรายละเอียดไม่มากนัก และถูกปกปิดเป็นเวลา 30 ปีตามกฎหมาย เมื่อข้อเท็จจริงถูกเปิดเผยและพบพินัยหลักฐานประการ รัฐบาลจึงตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อสอบเรื่องนี้อีกครั้งในปี 2010-2012 กลุ่มครอบครัวผู้เสียหายจึงตรวจสอบเอกสารจดหมายเหตุและกลายเป็นประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานของตำรวจ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ The Sun ยอมรับในภายหลังว่าเขียนข่าวใส่ความแฟนฟุตบอลอีกด้วย

บทที่ 5 Sachiko Morimoto เล่าว่าญี่ปุ่นรู้จักงานจดหมายเหตุแบบตะวันตกในปี 1873 และอาศัยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อเรียบเรียงประวัติศาสตร์ชาติ แต่โครงการนี้ล้มเลิกในปี 1890 งานจดหมายเหตุแบ่งได้เป็นสองระดับคือ ระดับชาติและระดับท้องถิ่น องค์กรธุรกิจเป็นผู้ดำเนินการจัดการจดหมายเหตุขององค์กรตนเองเพื่อแสดงเกียรติประวัติโดยมีหน่วยงานท้องถิ่นให้คำแนะนำ ประวัติศาสตร์ฉบับทางการที่ได้รับการ

ตีพิมพ์เผยแพร่จึงมาจากจากองค์กร 4 ประเภท ได้แก่ รัฐบาลท้องถิ่น องค์กรธุรกิจ มหาวิทยาลัยรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน

บทที่ 6 Swapan Chakravorty นำเสนอมุมมองทางจดหมายเหตุที่อินเดีย โดยกล่าวว่าวัฒนธรรมการบันทึกได้รับอิทธิพลจากศาสนาตั้งแต่อดีต ในยุคอาณานิคมจดหมายเหตุเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกครอง ในขณะที่รัฐบาลควบคุมหรือจดหมายเหตุภาครัฐ ภาคเอกชนรวมถึงบุคคลทั่วไปก็สงวนรักษาเอกสารในฝั่งของตนเองเพื่อสอยบันกับข้อมูลจากฝั่งรัฐบาล จดหมายเหตุสมัยใหม่อาจรวบรวมจากสื่อสังคมออนไลน์ และทั้งทำยว่าจดหมายเหตุมีค่าเท่ากับเสรีภาพ

บทที่ 7 Pui-Tak Lee กล่าวถึงจดหมายเหตุธุรกิจ在香港 ซึ่งไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับจดหมายเหตุ องค์กรธุรกิจจากอังกฤษเป็นผู้ริเริ่มจัดการรวบรวมเอกสารธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับองค์กร เมื่อธุรกิจจีนต้องการค้ากับประเทศตะวันตก จดหมายเหตุกลายเป็นเครื่องมือสร้างความน่าเชื่อถือทางธุรกิจ

บทที่ 8 Louise Craven กล่าวถึงคุณค่าของความทรงจำในยุคดิจิทัล แพลตฟอร์มออนไลน์กลายเป็นพื้นที่สำหรับคนยุคนี้ในการสร้างหลักฐานการใช้ชีวิต วัฒนธรรมการใช้จดหมายเหตุเปลี่ยนจากเดิมที่ใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำมาเล่าใหม่ กลายเป็นวัฒนธรรม ค้นหา เข้าชม เชื่อมโยงและกด Like เทคโนโลยีปัจจุบันยังช่วยให้คอมพิวเตอร์อธิบายความหมายของเอกสารได้ จดหมายเหตุจึงมีคุณค่าในด้านความทรงจำและความรู้

บทที่ 9 David Thomas และ Michael Moss กล่าวถึงการทำความเข้าใจทางจดหมายเหตุ ในสหราชอาณาจักรมีกระแสนิยมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ครอบครัวและการศึกษาพงศาวลี จึงมีบริษัทเอกชนให้บริการข้อมูลจดหมายเหตุเฉพาะทางหลายราย โดยบริษัทที่มีมูลค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ Ancestry, Findmypast และ MyHeritage หอจดหมายเหตุได้รับคำลิขสิทธิ์จากข้อตกลงทางธุรกิจดังกล่าว จดหมายเหตุจึงมีคุณค่าในด้านการสร้างรายได้

บทที่ 10 Daniel German อภิปรายประเด็นเกี่ยวกับความจริงในเอกสารจดหมายเหตุว่า ความจริงมีหลายมิติและอาจเรียกว่าเป็น Alternative Facts การคัดเลือกเอกสารเพื่อจัดเก็บระยะยาวในหอจดหมายเหตุ อาจไม่ใช่บทบาทของนักจดหมายเหตุแต่เป็นผู้ใช้ คุณค่าของหอจดหมายเหตุไม่ใช่ปริมาณเอกสารที่ครอบครอง แต่เป็นการรักษาสถานะของเอกสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานได้ และคุณค่าของจดหมายเหตุคือข้อมูลในฐานะเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ใช้

คุณค่าจดหมายเหตุที่หนังสือเล่มนี้นำเสนอ อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. คุณค่าที่ประเมินเป็นตัวเลขได้ทันที ได้แก่ ในกรณีหอจดหมายเหตุมาลาวิ ออสเตรเลียและอินเดียเอกสารจดหมายเหตุใช้เป็นหลักฐานเพื่อเรียกร้องค่าเยียวยาหรือคำสิทธิตามกฎหมาย ในกรณีสหราชอาณาจักรสามารถประเมินจากคำลิขสิทธิ์จากข้อตกลงเชิงพาณิชย์
2. คุณค่าที่ประเมินเป็นตัวเลขทางอ้อม จำเป็นต้องใช้หลักฐานหรือการประเมินจากกิจกรรมปลายน้ำ เช่น มูลค่าของนวัตกรรม ระดับความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ผลกระทบของความน่าเชื่อถือทางธุรกิจที่มีต่อการเจรจาทางการค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณค่าของจดหมายเหตุ ในฐานะกลไกของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งการประเมินผลกระทบเชิงนโยบายมีความซับซ้อนสูงและอาจมีการปกปิดข้อมูลตามกฎหมายดังเช่นกรณี Hillsborough

